

Základná škola Ľ. Podjavorinskej 1, 040 11 Košice

ISCED 1 – primárne vzdelávanie

ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie

Inovovaný školský vzdelávací program

Pre I. a II. stupeň ZŠ 1. a 5. ročník

Vzdelávací program:

Stupeň vzdelania:	ISCED 1 a ISCED 2
Dĺžka štúdia:	ISCED 1 štyri roky ISCED 2 päť rokov
Vyučovací jazyk:	slovenský jazyk
Študijná forma:	denná
Druh školy:	štátna škola

Predkladateľ:

Názov školy:	Základná škola Ľ. Podjavorinskej 1, 040 11 Košice
Adresa:	Ľ. Podjavorinskej 1, 040 11 Košice
IČO:	355 42 870
Riaditeľ školy:	PaedDr. Viera Šotterová
Koordinátor pre tvorbu ŠkVP:	Mgr. Dáša Tirdilová
Ďalšie kontakty:	Mgr. Mária Poláková

Zriaďovateľ:

Názov:	Mesto Košice
Adresa:	Tr. SNP 48/A, 040 11 Košice
Kontakty:	

Platnosť dokumentu: od: 01. 09. 2015

PaedDr. Viera Šotterová

Obsah

I. Všeobecná charakteristika školy	1
1. Veľkosť školy.....	1
2. Charakteristika žiakov	1
3. Charakteristika pedagogického zboru	1
4. Organizácia prijímacieho konania.....	2
5. Dlhodobé projekty.....	2
6. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi	3
7. Priestorové a materiálno-technické podmienky školy	4
8. Škola ako životný priestor.....	4
9. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.....	4
II. Charakteristika školského vzdelávacieho programu	5
1. Pedagogický princíp školy	5
2. Pedagogický princíp školy (vlastné ciele výchovy a vzdelávania).....	5
3. Zameranie školy a stupeň vzdelania.....	6
4. Pedagogické stratégie	14
5. Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami	18
6. Začlenenie prierezových tém.....	19
III. Vnútny systém kontroly a hodnotenia	21
1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov.....	21
2. Vnútny systém kontroly a hodnotenia zamestnancov	21
3. Hodnotenie školy.....	22
IV. Školský učebný plán	23
1. ročník:.....	23
5. ročník:.....	24
1. Učebné osnovy 1. ročníka	28
Slovenský jazyk a literatúra	28
Matematika.....	36
Prvouka.....	42
Etická výchova	48
Hudobná výchova.....	52
Telesná a športová výchova	56
Výtvarná výchova	63
5. Učebné osnovy 5. ročníka	75
Slovenský jazyk a literatúra	75
Anglický jazyk	85
Matematika.....	90
Informatika	98
Biológia	107
Dejepis.....	113
Geografia.....	120
Etická výchova	128
Náboženská výchova.....	135
Technika	141
Pracovné vyučovanie – Pestovateľské práce.....	150
Pracovné vyučovanie – Práce v dielni.....	157
Hudobná výchova.....	165
Výtvarná výchova	175
Telesná a športová výchova	185
Tematický celok (TC)	186

I. Všeobecná charakteristika školy

1. Veľkosť školy

Základná škola Ľ. Podjavorinskej 1, Košice je plne organizovaná základná škola. Bola daná do užívania 1. 9. 1983 a v školskom roku 1983 /1984 bolo zriadených 15 tried, ktoré navštevovalo 218 žiakov. Pretože sa každoročne zvyšoval počet žiakov navštevujúcich ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, škola kapacitne nestačila, preto sa v školskom roku 2001/ 2002 začala výstavba prístavby školy. V školskom roku 2002/2003 bola daná do prevádzky prístavba s osemnástimi triedami, dvoma telocvičňami a bazénom. V školskom roku 2002 / 2003 sa v 32 triedach vyučovalo 652 žiakov v jednej zmene. Kapacita školy je 708 žiakov a 26 tried. Počet žiakov každým rokom stúpala, preto sme museli v školskom roku 2003 /2004 pri počte 771 žiakov v 36 triedach pristúpiť na dvojzmenné vyučovanie . V školskom roku 2006 / 2007 boli dané do užívania školské dielne, ktoré boli vybavené za pomoci US Steel a. s. Košice.

Vzhľadom k tomu, že kapacita školy nestačí počtu žiakov, žiaci od 2. ročníka majú dvojzmenné vyučovanie. V školskom roku 2015/2016 pri počte 959 žiakov máme 52 tried, z toho 22 na I. stupni, 14 tried na II. stupni a 18 špeciálnych tried pre žiakov s mentálnym postihom. Škola je postavená na sídlisku Luník IX – Košice Západ. Je umiestnená v peknom prostredí, v blízkosti lesa a autobusovej zastávky, preto je dostupná aj žiakom z iných lokalít.

2. Charakteristika žiakov

Základnú školu Ľ. Podjavorinskej 1, Košice navštevujú od 1. 9. 1983 (t. z. 100 %) iba rómski žiaci, prevažne zo sídliska Luník IX. Žiaci tunajšej školy pochádzajú z prostredia s nízkou sociokultúrnou úrovňou rodiny, kde starostlivosť a zodpovednosť rodičov za deti je nedostatočná, s odlišnými sociálnymi vzťahmi ku škole a k vzdelaniu, s malou slovnou zásobou, so slabými vyjadrovacími schopnosťami. Väčšina žiakov pochádza zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Pri organizácii práce školy treba vychádzať z podmienok, v ktorých naši žiaci vyrastajú a sú vychovávaní pre život. Rodina v mnohých prípadoch ovplyvňuje v negatívnom zmysle správanie žiaka. Žiaci často nemajú potrebné učebné pomôcky, doma sa na vyučovanie nepripravujú, pretože nemajú vytvorené vhodné podmienky. Ich vedomosti sú nadobúdané iba v škole, čo samozrejme nestačí. Aj úroveň dosiahnutých výsledkov je adekvátna podmienkam, v ktorých žijú. Skutočnosť, že v rodinách komunikujú iba rómskym jazykom, sa negatívne odráža v jazykovom prejave žiakov. Slovná zásoba žiakov je chudobná, ich vyjadrovanie je strohé, gramaticky nesprávne. Vedomosti žiakov sú krátkodobé, učivo v podstate ovládajú, ale nízka úroveň ovládania slovenského jazyka im bráni, aby dané úlohy zvládli.

3. Charakteristika pedagogického zboru

V škole pracuje priemerne 75 pedagogických zamestnancov. Pedagogickú a odbornú spôsobilosť dosahuje približne 95 % zamestnancov, ktorí majú dlhodobé skúsenosti v práci so žiakmi. Uplatňujú zásady tímovej práce, kooperatívneho a konštruktívneho riešenia problémov a preukazujú profesijné kompetencie pri práci so žiakmi a rodičmi. V škole pracujú dvaja výchovní poradcovia, ktorí úzko spolupracujú so psychológmi z centra pedagogicko – psycholo-

gického poradenstva a so špeciálnymi pedagógmi. Škola zamestnáva aj asistentov učiteľa. Veľmi dobrú činnosť vykazujú koordinátori pre environmentálnu výchovu, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, primárnej prevencii drogových závislostí a iných sociálno – patologických javov, ochrany života a zdravia. Zamestnávateľ umožňuje a podporuje rozširujúce špeciálne vzdelávanie, priebežné vzdelávanie a školenia organizované Metodickým centrom v Bratislave – regionálnym pracoviskom v Prešove a detašovaným pracoviskom v Košiciach a inými organizáciami.

4. Organizácia prijímacieho konania

Nemáme špecifické požiadavky na prijímanie žiakov.

5. Dlhodobé projekty

Základná škola Ľ. Podjavorinskej 1, Košice sa od roku 2013 zapojila a aj naďalej pracuje na týchto projektoch:

- Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit – zameraný na podporu čitateľskej gramotnosti sociálne znevýhodnených žiakov ZŠ pochádzajúcich z MRK - ukončený v januári 2014.
- Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit – zameraný na vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov a na podporu celodenného výchovného systému- ukončený v júni 2015.
- Moderné vzdelávanie – digitálne vzdelávanie pre všeobecno-vzdelávacie predmety – zameraný na inováciu obsahu a metód výučby s dôrazom na využívanie digitalizovaného obsahu a zvyšovanie popularizácie a motivácie žiakov vzdelávať sa v prírodovedných a technických predmetoch a smeroch - trvá do novembra 2015.
- Komplexný poradenský systém prevencie a ovplyvňovania sociálno-patologických javov v školskom prostredí zameraný na zvyšovanie zamestnanosti a efektívnej príprave žiakov ZŠ so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami pre trh práce - trvá do októbra 2015.
- Druhý krok- zameraný na emocionálny rozvoj detí, na výchovno-preventívny rozvoj multikultúrnej tolerancie žiakov proti násiliu v škole - trvá.
- Správaj sa normálne – určený pre žiakov 5. ročníka základných škôl a je zameraný na zvyšovanie právneho vedomia žiakov, na skvalitnenie ich sociálneho správania a zvýšenie úcty k hodnotám vytváraných spoločnosťou.
- Zvyšovania kvality vzdelávania na základných a stredných školách s využitím elektronického testovania – zameraný na elektronické testovanie z oblastí Jazyk a komunikácia, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Matematika a práca s informáciami – trvá do decembra 2015.

6. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

Spolupráca s rodičmi žiakov nie je na požadovanej úrovni. Pravidelne sa uskutočňujú triedne aktivity učiteľov s rodičmi. Nie všetci rodičia si považujú za povinnosť zúčastniť sa ich. Veľmi dobrá je spolupráca s rodičmi bezproblémových žiakov. Nedostatočná je spolupráca s rodičmi žiakov, ktorí majú vymeškané neospravedlnené hodiny. Aj napriek finančnému postihu – pozastavenie vyplácania rodinných prídavkov – títo žiaci vymeškávajú z vyučovania aj naďalej. Rodičia k záškoláctvu svojich detí pristupujú laxne. Každoročne v októbri v rámci Európskeho dňa rodičov a škôl organizujeme Deň otvorených dverí pre rodičov žiakov našej školy. Rodičia majú možnosť vidieť kultúrny program, pripravený žiakmi našej školy, zúčastniť sa tvorivých dielní, pozrieť si školské práce svojich detí. Koncom kalendárneho roka pripravujeme pre rodičov akadémiu, na ktorej sa žiaci prezentujú svojím kultúrnym programom. Pri príležitosti Dňa matiek organizujeme triedne aktivity s kultúrnym programom pre matky žiakov.

Pretože škola nemá vlastného psychológa, spolupracujeme s Centrom pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie Košice, Zuzkin park 10 a so Špeciálno – pedagogickou poradňou Košice, Bocatiova 1. Vedeniu školy pri práci pomáha rada školy, ktorá je zložená nielen z pedagógov a zamestnancov školy, ale aj zástupcov rodičov. Školská rada je 11 členná. Škola spolupracuje s kultúrnymi inštitúciami v meste (s Maticou Slovenskou v Košiciach, s knižnicou na Humenskej ulici, s knižnicou Nezábudka), s Materskou školou v Košiciach na Luníku IX. Je dôležité vytvárať podmienky na zaškolenie päťročných detí s využitím všetkých foriem prípravy na vstup do základnej školy.

Výborná spolupráca je aj s US Steel a. s. Košice, ktoré nám pomáhajú materiálne zabezpečiť školské dielne a učebňu IKT, finančne podporujú školské i mimoškolské kultúrne podujatia.

Musíme priznať, že spolupráca školy s rodičmi žiakov je v našej škole na nízkej úrovni. Rodičia sa uspokojujú s tým, že ich deti navštevujú školu a nemajú problémy s úradmi štátnej správy, ale o výchovno – vzdelávacie výsledky svojich detí nemajú záujem. Preto aj naďalej budeme informovať rodičov o problémoch detí na vyučovaní a pravidelne budeme sledovať dochádzku žiakov do školy, zanedbávanie povinnej školskej dochádzky zo strany rodičov s cieľom znižovania počtu neospravedlnených hodín. Sme si vedomí, že si musíme získať dôveru rodičov a vzbudiť u nich záujem o problémy ich detí v škole, záujem o ich výchovno – vzdelávacie výsledky. Musíme ich v prvom rade presvedčiť, že učiteľ chce ich dieťaťu pomôcť. V čase mimo vyučovania sa snažíme, aby čo najviac žiakov trávilo čas v školskom klube detí. Do práce školského klubu detí sa snažíme zapojiť aj rodičov. Chceme motivovať žiakov a rodičov k tomu, aby deti čo najdlhšie navštevovali školu a mali ambície pokračovať v štúdiu na stredných a vysokých školách.

Aj v nasledujúcom období budeme spolupracovať s Centrom pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie v Košiciach s cieľom diagnostikovať žiakov s poruchami učenia a správania a využívať odborný a poradenský servis poradne pri výchovnej práci nielen so žiakmi, ale aj rodičmi.

Spolupracujeme aj s policajným zborom SR nielen pri ochrane objektu a majetku školy, ale aj pri riešení a objasňovaní priestupkov a trestnej činnosti maloletých. Sme zapojení do projektu „Správaj sa normálne“, ktorý vedú príslušníci policajného zboru. V prípade poškodenia školského majetku spolupracujeme s rodičmi pri riešení problému.

7. Priestorové a materiálno-technické podmienky školy

V škole sa edukácia uskutočňuje v 55 triedach, v 5 odborných učebniach výpočtovej techniky(v ktorých je 98 počítačov v učebnom procese). Okrem toho má škola veľkú a malú telocvičňu, bazén, školskú dielňu, žiacku kuchynku a školskú knižnicu. Tieto odborné učebne umožňujú plne realizovať učebné osnovy a zvolené učebné varianty. Pretože nemáme spoločenskú miestnosť, veľkú telocvičňu využívame na spoločenské a kultúrne akcie (akadémie, divadelné predstavenia). Vybavenie kabinetov je postačujúce, ale je potrebné pomôcky pravidelne obnovovať a vymieňať za modernejšie. Chýba nám školské ihrisko. Škola má zabezpečený bezbariérový prístup, upravené triedy a hygienické priestory pre žiakov. Pri obnove učebných pomôcok nie sú rodičia žiakov nápomocní. Škola pozostáva z troch pavilónov. Pôvodný pavilón, ktorý bol postavený v roku 1983 sa priebežne rekonštruuje. Žiaci majú zabezpečené stravovanie v školskej jedálni.

8. Škola ako životný priestor

Dbáme, aby školské priestory pôsobili kultúrne a esteticky, dôraz kladieme na úpravu tried. U žiakov formujeme estetické cítenie, vedíme ich k tomu, aby dbali o svoje životné prostredie, neničili školský majetok a vybavenie tried. V každej triede a na chodbách sú zriadené kútiky živej prírody. V triedach, na chodbách a vo vestibule školy visia nástenky s prácami žiakov. Na vstupnej nástenke vo vestibule školy sú aktuálne informácie o škole, jej aktivitách a úspechoch žiakov. Na spríjemnenie životného priestoru žiaci pod vedením pedagógov vymaľovali svojimi kresbami chodby školy a školskú jedáleň.

Na vytvorenie priaznivej klímy v škole dbá vedenie školy spolu s pedagogickými a výchovnými pracovníkmi. Snažíme sa, aby sa žiaci správali zdvorilo, ohľaduplne, slušne medzi sebou a tiež k vyučujúcim. Tiež budujeme u žiakov pocit spolupatričnosti, zodpovednosti a vzájomnej pomoci.

9. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Na zaistenie bezpečnosti ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní na začiatku školského roka zabezpečuje zamestnávateľ školenie pedagogických, výchovných a správnych zamestnancov. Školenie zabezpečuje certifikovaný bezpečnostný technik. Na začiatku školského roka sú žiaci oboznámení s hlavnými zásadami bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a protipožiarnej ochrany, s vnútorným poriadkom školy. Pre prácu v telocvičniach, v bazéne a odborných učebniach je vypracovaný samostatný poriadok. Žiaci sú pravidelne počas celého školského roka, hlavne pred prázdninami, opätovne poučaní o hore uvedených bezpečnostných opatreniach. Žiaci sú oboznamovaní o správaní sa počas vychádzok, exkurzií, cvičeniach v prírode, didaktických hier, školských výletoch. Podľa výsledkov kontroly revízneho technika a následných opatrení, ktoré nám boli uložené, prípadné nedostatky urýchlene odstraňujeme.

II. Charakteristika školského vzdelávacieho programu

1. Pedagogický princíp školy

Základnú školu E. Podjavorinskej 1, Košice navštevujú od 1. 9. 1983 iba rómski žiaci. Úlohou našej školy je vzdelávať a vychovávať týchto žiakov. Zložitosť výchovy je daná predovšetkým tým, že v jej realizácii sa často vyskytujú protiklady medzi našimi cieľmi výchovy a realitou, medzi našim úsilím a rodinným prostredím. Výchova je aj preto zložitá, lebo sa pri jej realizácii stretávame so žiakmi rôzneho veku v ročníku a rozličných osobnostných individuálov.

Výchovu v škole uskutočňujeme v zmysle presne určených cieľov, ktoré sú záväzné pre všetkých pedagógov. Pri výchove mladších žiakov sa usilujeme vytvárať návyky a zvyky, ktoré sú predpokladom neskoršieho formovania charakteru (prekonávanie ťažkostí, disciplinovanosť, pozdrav, poďakovanie, zachovávanie pravidiel slušného správania sa v škole i na verejnosti, úcta k dospelým a pod.).

Významným výchovným činiteľom je vzťah medzi učiteľmi a žiakmi. Učiteľ má veľký výchovný a osobnostný vplyv na žiakov. Cez žiakov sa aj naďalej budeme snažiť vplývať na rodičov. Avšak často je to nad silu a možnosti učiteľov.

Žiaci našej školy sa nezapájajú do súťaží v rámci mesta z predmetov, ktoré sú pre nich ťažko zvládnuteľné (napr. matematické, chemické olympiády). Na druhej strane sa ich snažíme zapájať do výtvarných, hudobných a športových súťaží, v ktorých môžu prejavovať svoje nadanie a talent. Zvlášť sa budeme snažiť prezentovať talenty v médiách.

Naďalej budeme dbať o to, aby sa zlepšila školská dochádzka našich žiakov. Budeme sledovať pravidelnosť školskej dochádzky, v prípade záškoláctva neodkladne uskutočňovať príslušné opatrenia.

Cieľom školy je poskytovať základné vzdelanie v zmysle zákona. Pre skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu sa zameriame na humanizáciu, na upevňovanie pracovnej disciplíny v zmysle školského poriadku, na spoluprácu školy s rodičmi a verejnoprávnymi inštitúciami.

Ďalším cieľom je plynulé uvádzanie platných učebných osnov do vzdelávacieho procesu, vytváranie takých vnútorných podmienok, aby sa výchovno-vzdelávací proces nenarúšal.

2. Pedagogický princíp školy (vlastné ciele výchovy a vzdelávania)

Pri určení pedagogického princípu školy a za pomoci analýzy výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov našej školy v minulom školskom roku sme vychádzali z podmienok, v ktorých žiaci vyrastajú, sú vychovávaní a pripravovaní na vyučovací proces. Rodina škole vo väčšine prípadov nepomáha, skôr naopak, často negatívne ovplyvňuje prípravu žiaka na vyučovací proces. Žiaci nemajú doma vytvorené vhodné podmienky na učenie a prípravu na vyučovanie.

Moderná škola vo vzťahu k Rómom neplní svoju základnú funkciu a školské vzdelávanie nezohľadňuje rómske špecifiká – nezávislosť, spontánnosť, slobodu. Rómovia a ich deti nedôverujú škole ako inštitúcii a odmietajú hodnotový systém, ktorý reprezentuje. Napriek tomu je však vzdelanie jedinou šancou pre duchovné povznesenie Rómov. Veríme, že škola v multikultúrnom prostredí prestane byť prostriedkom asimilačnej politiky a stane sa transkulturnou inštitúciou.

- **Preto sa budeme snažiť, aby výchovno – vzdelávacia činnosť smerovala k príprave žiakov na život a umožniť im získať dostatočné vedomosti a zručnosti, ktoré budú môcť využiť v každodennom živote.**
- **Dáme šancu každému žiakovi, aby sa rozvíjal podľa svojich schopností a bolo mu umožnené zažiť úspech v práci.**
- **Škola zabezpečí podmienky na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami tak, aby mali rovnocenný prístup ku vzdelaniu.**

3. Zameranie školy a stupeň vzdelania

Pri analýze výchovno-vzdelávacích výsledkov žiakov našej školy v minulom školskom roku sme vychádzali z podmienok, v ktorých žiaci vyrastajú, sú vychovávaní a pripravovaní na vyučovací proces. Rodina škole vo väčšine prípadov nepomáha, skôr naopak, často ovplyvňuje v negatívnom prípravu žiaka na vyučovací proces. Doma sa žiaci nepripravujú na vyučovanie. Vedomosti nadobúdajú iba v škole, čo nestačí, a aj úroveň výsledkov tomu nasvedčuje. Ďalším veľkým nedostatkom je skutočnosť, že žiaci doma rozprávajú iba rómskym jazykom, čo bráni rozširovaniu slovnej zásoby. Jednou z príčin, prečo žiaci dosahujú priemerné až podpriemerné výsledky je v tom, že majú slabé vyjadrovacie schopnosti, rozprávajú chybné, až nezrozumiteľné, nechápu význam slov. Z toho vyplývajú nedostatky vo vyučovaní slovenského jazyka a s tým súvisí aj osvojovanie vedomostí v ostatných predmetoch. Vyjadrovacie schopnosti žiakov sú strohé, používajú iba jednoduché vety, gramaticky nesprávne. Udržanie vedomostí je krátkodobé. Pri opakovaní prebratého učiva si žiaci dodatočne spomenú, že sa to už učili, avšak prebratím nového učiva sa im poznatky zmiešajú a úlohy nedokážu zvládnuť.

Teoretické vedomosti majú na pomerne dobrej úrovni, avšak v praxi ich nevedia uplatniť, čo sa prejavilo hlavne pri písaní diktátov. Žiaci sú pri písaní diktátov nesústredení, interpunkčné znamienka nie sú pre nich dôležité, prehliadajú ich, a to nielen pri písaní diktátov, ale aj pri mechanickom odpise textu. V texte sa nedokážu orientovať, pretože mu často nerozumejú. Veľkým pozitívom je zriadenie žiackej knižnice, ktorú môžu využívať všetci žiaci našej školy.

V matematike v 1. - 4. roč., ale aj v 5. - 9. roč. nedostatkom je, že žiaci majú veľmi slabý úsudok. Preto im robí problémy odčítanie, ale aj delenie. Slovné úlohy nie sú schopní vyriešiť samostatne, ale iba spoločnou prácou celej triedy za pomoci učiteľa. Chýba im ctižiadostivosť. Nemajú motiváciu pre učenie a dobré známky. V dôsledku nepodnetného a v mnohých prípadoch nedôstojného rodinného prostredia väčšina žiakov nemá vytvorené podmienky na domácu prípravu. Úspech v matematike sa v našej škole dá dosiahnuť zvýšeným názorným vyučovaním.

V ostatných predmetoch sa uvedené nedostatky opakujú. Žiakom chýba domáca príprava a predovšetkým motivácia zo strany rodinného prostredia. Z týchto dôvodov majú možnosť žiaci pripravovať sa na vyučovanie a urobiť si domácu prípravu v škole každý deň v čase od 14⁰⁰ hod. Veľkým prínosom je dotácia na učebné pomôcky, pretože škola tak môže zabezpečiť pre žiakov všetko, čo v skutočnosti potrebujú pre prácu v škole.

Z uvedených dôvodov je preto potrebné v nasledujúcich rokoch :

- rozvíjať slovnú zásobu žiakov a osvojovať si slovenský jazyk,
- dbať na správnu výslovnosť,
- rozvíjať úroveň pamäte,
- rozvíjať úroveň myslenia,

- na vyučovacích hodinách slovenského jazyka precvičovať písanie diktátov,
- na všetkých vyučovacích hodinách v čo najväčšej miere využívať učebné pomôcky,
- na všetkých vyučovacích hodinách využívať didaktické hry, súťaže, čím sa doplní učivo a prispeje k jeho upevneniu a osvojeniu,
- v čo najväčšej miere využívať mimo čítankové čítanie, využívať školskú knižnicu,
- čo najviac so žiakmi komunikovať,
- klásť veľký dôraz na správanie žiakov v škole i na verejnosti,
- spolupracovať s rodičmi pri riešení problémov,
- viesť žiakov k počítačovej gramotnosti, využívať počítače v každodennom živote,
- rozvíjať u žiakov mediálnu kompetenciu,
- klásť dôraz na prehlbovanie pracovných návykov u žiakov, ktoré im chýbajú a rodina ich k tomu nemotivuje,
- zabezpečiť v čo najväčšej miere prístup žiakom na internet,
- pripraviť žiakov na uplatnenie sa v informačnej spoločnosti 21. storočia,
- viesť žiakov k poznávaniu nielen svojej národnej kultúry, histórie, zvykov, tradícií, ale aj kultúr ostatných národov a národností.

Stanovenie kritérií

1. Silné stránky (Strength)

A) V ľudskom potenciáli :

• kvalifikovaní pedagogickí a výchovní pracovníci	0,7
• manažérske schopnosti vedenia školy	1
• ochota zamestnancov školy ku zmenám	0,5
• profesionálny informatik ako zamestnanec školy	0,6
• webová stránka školy	0,6

B) V materiálnom vybavení :

• vybavenie kvalitnými pomôckami	0,6
• práca s internetom –získavanie nových poznatkov	0,6
• voľný prístup žiakov k informačnej technike	0,6
• využívanie plaveckého bazéna žiakmi školy, využívanie cvičnej kuchynky, školských dielní v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu aj v mimoškolskej a krúžkovej činnosti	0,5

C) V pedagogickom procese :

• väčšia kreativita vo výchovno – vzdelávacom procese	0,7

D) V ostatných faktoroch :

• bohatá krúžková činnosť s využívaním výpočtovej techniky	0,6

7

2. Slabé stránky (Weakness)

A) V ľudskom potenciáli :

• malá účasť v súťažiach	1
• nízke finančné hodnotenie učiteľov	1
B) V materiálnom vybavení :	
• vysoká finančná náročnosť pri kúpe nových pomôcok	1
C) V pedagogickom procese :	
• žiaci, ktorí dosahujú slabé výsledky – ich začlenenie do výchovno – vzdelávacieho procesu	1
D) V ostatných faktoroch :	
• zlý vzťah žiakov k majetku školy	1
	<hr/>
	5

3. Príležitosti (Opportunity)

A) Pre našu školu :

• zvyšovanie imidžu školy	1
• zvýšenie záujmu žiakov o učenie	1
• využitie organizačných schopností učiteľov	1
• možnosť zavedenia výpočtovej techniky do riadiaceho procesu	1

B) Pre školstvo :

• priblížiť sa európskym štandardom	1
• spojenie výchovno – vzdelávacieho procesu s praxou	1
	6

4. Riziká (Threats)

A) Pre našu školu:

• riziko odcudzenia výpočtovej techniky a opotrebovanie pomôcok	0,5
• rýchle zostarnutie súčasného vybavenia školy	0,5
• výchovné problémy žiakov	0,5
• psychická záťaž pre učiteľov	0,5

B) Pre rodičov:

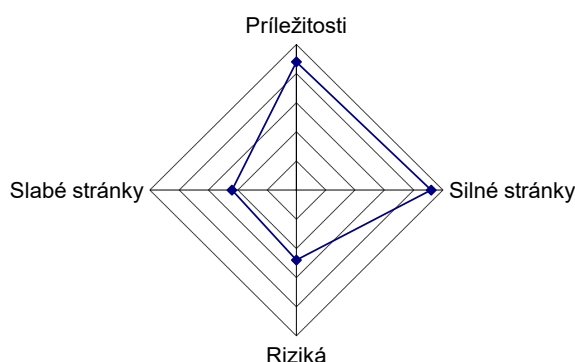
• nedostatočná pochopenie a podpora zo strany rodičov	1

C) Pre žiakov :

- nezvládnutie učiva z dôvodu záškoláctva žiakov a nezáujem žiakov o zvyšovanie svojej vzdelanostnej úrovne

Vyhodnotenie SWOT analýzy

Z priloženého grafu je zrejmé, že vektor ťažiska SWOT štvoruholníka smeruje do najideálnejšieho kvadrantu. Znamená to, že projekt by mal byť úspešne zrealizovaný.

Prioritou ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice je rozvíjanie manuálnych zručností a schopností žiakov, ktoré využije pri ďalšom vzdelávaní a v praktickom živote.

Základné kľúčové kompetencie žiaka našej školy sú :

- vie pracovať efektívne (ekonomicky, zodpovedne, presne, bezpečne),
- dokáže hodnotiť výsledok svojej práce,
- má osvojené základné zásady pracovnej kultúry:
- dokáže si pripraviť pracovné miesto a udržovať poriadok,
- využíva tvorivosť pri plánovaní práce (vytýčenie cieľa, hľadanie prostriedkov na jeho dosiahnutie, príprava materiálu i náradia, vyriešenie zadanej úlohy, overenie),
- dodržiava požadované bezpečnostné a hygienické pravidlá pri práci.

3. Profil absolventa:

Absolvent programu primárneho vzdelávania má osvojené (aj vlastným podielom) základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovedeckej a kultúrnej gramotnosti. Získa základy pre osvojenie účinných techník celoživotného učenia sa a rozvíjanie spôsobilosti. Váži si seba aj druhých ľudí, je spôsobilý ústretovo komunikovať a spolupracovať, je vnímavý k potrebám iných. Získa základy používania štátneho a cudzieho jazyka. Úroveň rozvinutosti kľúčových kompetencií tvorí bázu pre ďalší rozvoj následného

vzdelávania.

Profil absolventa nižšieho sekundárneho vzdelávania je založený na kľúčových spôsobilostiach (kompetenciách), ktoré zahrňujú komplex vedomostí a znalostí, spôsobilostí a hodnotových postojov umožňujúcich jednotlivcovi poznávať, účinne konať, hodnotiť, dorozumievať sa a porozumieť si, začleniť sa do spoločenských vzťahov a osobnostne sa rozvíjať – zjednodušene ide o spôsobilosť uplatniť svoje vzdelanie v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote.

Prioritou ZŠ Ľ. Podjavorinskej 1, Košice je rozvíjanie manuálnych zručností a schopností žiakov, ktoré využije pri ďalšom vzdelávaní a v praktickom živote.

Základné kľúčové kompetencie absolventa sú :

- **vie pracovať efektívne (ekonomicky, zodpovedne, presne, bezpečne),**
- **dokáže hodnotiť výsledok svojej práce,**
- **má osvojené základné zásady pracovnej kultúry:**
- **dokáže si pripraviť pracovné miesto a udržiavať poriadok,**
- **využíva tvorivosť pri plánovaní práce (vytýčenie cieľa, hľadanie prostriedkov na jeho dosiahnutie, príprava materiálu i náradia, vyriešenie zadanej úlohy, overenie),**
- **dodržiava požadované bezpečnostné a hygienické pravidlá pri práci.**

Absolvent **primárneho vzdelávania** má osvojené tieto kľúčové kompetencie (spôsobilosti) :

a) sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- vyjadruje sa súvisle a výstižne písomnou aj ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania,
- dokáže určitý čas sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argument vyjadriť svoj názor,
- uplatňuje ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a s ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádza do kontaktu,
- rozumie rôznym typom doteraz používaných textov a bežne používaným prejavom neverbálnej komunikácie a dokáže na ne adekvátne reagovať,
- na základnej úrovni využíva technické prostriedky medzi osobnej komunikácie,
- chápe význam rešpektovania kultúrnej rozmanitosti,
- v cudzích jazykoch je schopný na primeranej úrovni porozumieť hovorenému textu, uplatniť sa v osobnej konverzácii, ako aj tvoriť texty, týkajúce sa bežných životných situácií.

b) kompetencie (spôsobilosti) v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

- používa základné matematické myslenie na riešenie rôznych praktických problémov v každodenných situáciách a je schopný (na rôznych úrovniach) používať matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely)
- je pripravený ďalej si rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré smerujú k systematizácii poznatkov,

c) kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií

- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri vyučovaní a učení sa,
- ovláda základy potrebných počítačových aplikácií,
- dokáže primerane veku komunikovať pomocou elektronických médií,
- dokáže adekvátne veku aktívne vyhľadávať informácie na internete,
- vie používať rôzne vyučovacie programy,
- získal základy algoritmického myslenia,
- chápe, že je rozdiel medzi reálnym a virtuálnym svetom,

d) kompetencie (spôsobilosti) učiť sa

- má osvojené základy schopnosti sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov,
- uplatňuje základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov ,
- vyberá a hodnotí získané informácie, spracováva ich a využíva vo svojom učení a v iných činnostiach,
- uvedomuje si význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok,

e) kompetencie (spôsobilosti) riešiť problémy

- vníma a sleduje problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni navrhuje riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,
- pri riešení problémov hľadá a využíva rôzne informácie, skúša viaceré možnosti riešenia problému, overuje správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikuje pri podobných alebo nových problémoch,
- pokúša sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom,

f) osobné, sociálne a občianske kompetencie (spôsobilosti)

- má základy pre smerovanie k pozitívnemu sebaobrazu a sebadôvere,
- uvedomuje si vlastné potreby a tvorivo využíva svoje možnosti,
- dokáže odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti,
- uvedomuje si dôležitosť ochrany svojho zdravia a jeho súvislosť s vhodným a aktívnym trávením voľného času
- dokáže primerane veku odhadnúť dôsledky svojich rozhodnutí a činov,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti,
- má osvojené základy pre efektívnu spoluprácu v skupine,
- dokáže prijímať nové nápady alebo aj sám prichádza s novými nápadiami a postupmi pri spoločnej práci,
- uvedomuje si význam pozitívnej sociálno-emočnej klímy v triede a svojim konaním prispieva k dobrým medziľudským vzťahom,

g) kompetencie (spôsobilosti) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých a iných vyjadrovacích prostriedkov,
- dokáže pomenovať druhy umenia a ich hlavné nástroje a vyjadrovacie prostriedky (na úrovni primárneho vzdelávania),

- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- rešpektuje vkus iných ľudí a primerane veku dokáže vyjadriť svoj názor a vkus,
- ovláda základné pravidlá, normy a zvyky súvisiace s úpravou zovňajšku človeka,
- pozná bežné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- má osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr.

Nadväzujúc na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúceho (primárneho) vzdelávania absolvent **nižšieho sekundárneho vzdelania** má osvojené tieto kľúčové kompetencie (spôsobilosti):

a) kompetencie (spôsobilosti) k celoživotnému učeniu sa

- uvedomuje si potrebu svojho autonómneho učenia sa ako prostriedku seberealizácie a osobného rozvoja,
- dokáže reflektovať proces vlastného učenia sa a myslenia pri získavaní a spracovávaní nových poznatkov a informácií a uplatňuje rôzne stratégie učenia sa,
- dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať,
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti,

b) sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)

- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav zodpovedajúci situácii a účelu komunikácie,
- efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie,
- vie prezentovať sám seba a výsledky svojej práce na verejnosti, používa odborný jazyk,
- dokáže primerane komunikovať v materinskom a v dvoch cudzích jazykoch,
- chápe význam a uplatňuje formy takých komunikačných spôsobilostí, ktoré sú základom efektívnej spolupráce, založenej na vzájomnom rešpektovaní práv a povinností a na prevzatí osobnej zodpovednosti,

c) kompetencie (spôsobilosti) uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky

- používa matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách,
- používa matematické modely logického a priestorového myslenia a prezentácie (vzorce, modely, štatistika, diagramy, grafy, tabuľky),
- používa základy prírodovednej gramotnosti, ktorá mu umožní robiť vedecky podložené úsudky, pričom vie použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov,

d) kompetencie (spôsobilosti) v oblasti informačných a komunikačných technológií

- má osvojené základné zručnosti v oblasti IKT ako predpoklad ďalšieho rozvoja,
- používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
- dokáže vytvoriť jednoduché tabuľky a grafy a pracovať v jednoduchom grafickom prostredí,
- je schopný nahrávať a prehrávať zvuky a videá,
- dokáže využívať IKT pri vzdelávaní,

e) kompetencie (spôsobilosti) riešiť problémy

- uplatňuje pri riešení problémov vhodné metódy založené na analyticko-kritickom a tvorivom myslení,
- je otvorený (pri riešení problémov) získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov, formuluje argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,
- dokáže spoznávať pri jednotlivých riešeniach ich klady i zápory a uvedomuje si aj potrebu zvažovať úroveň ich rizika,
- má predpoklady na konštruktívne a kooperatívne riešenie konfliktov,

f) kompetencie (spôsobilosti) občianske

- uvedomuje si základné humanistické hodnoty, zmysel národného kultúrneho dedičstva, uplatňuje a ochraňuje princípy demokracie,
- vyvážené chápe svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti,
- uvedomuje si svoje práva v kontexte so zodpovedným prístupom k svojim povinnostiam, prispieva k naplneniu práv iných,
- je otvorený kultúrnej a etnickej rôznorodosti,
- má predpoklady zainteresovane sledovať a posudzovať udalosti a vývoj verejného života a zaujímať k nim stanoviská, aktívne podporuje udržateľnosť kvality životného prostredia,

g) kompetencie (spôsobilosti) sociálne a personálne

- dokáže na primeranej úrovni reflektovať vlastnú identitu a budovať si vlastnú samostatnosť (nezávislosť) ako člen celku,
- vie si svoje ciele a priority stanoviť v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami,
- osvojil si základné postupy efektívnej spolupráce v skupine - uvedomuje si svoju zodpovednosť v tíme, kde dokáže tvorivo prispievať k dosahovaniu spoločných cieľov,
- dokáže odhadnúť a korigovať dôsledky vlastného správania a konania a uplatňovať sociálne prospešné zmeny v medziosobných vzťahoch,

h) kompetencie (spôsobilosti) pracovné

- dokáže si stanoviť ciele s ohľadom na svoje profesijné záujmy, kriticky hodnotí svoje výsledky a aktívne pristupuje k uskutočneniu svojich cieľov,
- je flexibilný a schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny,
- chápe princípy podnikania a zvažuje svoje predpoklady pri jeho budúcom plánovaní,
- dokáže získať a využiť informácie o vzdelávacích a pracovných príležitostiach,

i) kompetencie (spôsobilosti) smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti

- dokáže inovovať zaužívané postupy pri riešení úloh, plánovať a riadiť nové projekty so zámerom dosiahnuť ciele, a to nielen v práci, ale aj v každodennom živote,

j) kompetencie (spôsobilosti) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- dokáže sa vyjadrovať na vyššom stupni umeleckej gramotnosti prostredníctvom vyjadrovacích prostriedkov výtvarného a hudobného umenia,
- dokáže sa orientovať v umeleckých druhoch a štýloch a používať ich hlavné vyjadrovacie prostriedky,
- uvedomuje si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote a v živote celej spoločnosti,
- cení si a rešpektuje umenie a kultúrne historické tradície,

- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám,
- je tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného základnou úlohou výchovno-vzdelávacieho procesu v našej škole je pripraviť jej absolventov na praktický život. Absolvent našej školy by mal mať vedomosti, zručnosti, spôsobilosti a hodnotové postoje, ktoré mu umožnia uplatniť sa v pracovnom občianskom, rodinnom a osobnom živote. Do popredia bude vystupovať príprava žiakov na ich odborné štúdium na stredných odborných školách. Pretože značná časť našich absolventov v ďalšom štúdiu nepokračuje, výraznejšie sa črtá príprava žiakov na uplatnenie ich schopnosti, zručnosti v iných oblastiach života (umeleckých, remeselníckych), na organizáciu práce v rodine, vedenie domácnosti, hospodárenie v rodine a výchovu detí. Tomuto zameraniu je podriadený aj školský vzdelávací program, učebný plán, ktorý rozširuje oblasť vyučovania výchovných predmetov – hudobnej a výtvarnej, a hlavne technickej výchovy.

4. Pedagogické stratégie

Vo výchovno – vzdelávacom procese budeme voliť a uplatňovať rôzne metódy a formy práce, ktoré vzbudzujú záujem o preberané učivo, sústredia pozornosť žiakov na obsahové prvky, ovplyvnia postup myslenia každého žiaka a umožnia im čo najlepšie si ozrejmiť a dokonale osvojiť príslušné vedomosti a schopnosti. Pri realizácii cieľov budeme uplatňovať metódy :

- pozorovanie
- rozhovor
- rozprávanie
- vysvetľovanie
- beseda
- práca s demonštračným obrazom
- využitie vystrihovačiek a aplikácií
- práca s modelmi
- využitie čítania
- praktické cvičenia
- pokus
- práca s učebnicou a pracovným zošitom
- didaktické hry
- práca s počítačmi
- opakovanie a precvičovanie učiva
- preverovanie vedomostí žiakov
- inovatívne metódy (problémové, kooperatívne, dramatizácia, pojmové mapy, ...)

Pedagógovia na skvalitnenie svojej práce budú využívať tieto organizačné formy :

- frontálne vyučovanie
- diferencované vyučovanie
- individuálne vyučovanie
- práca v skupinách
- práca vo dvojiciach
- samostatná práca žiakov

- práca v kútiku živej prírody
- vychádzky
- vyučovanie v blokoch

Na vyučovacích hodinách sa budeme riadiť psychologickými zásadami, ktoré pomáhajú žiakom pochopiť, osvojiť si a zapamätať si učivo :

- zásada uvedomelosti a aktivity
- zásada primeranosti
- zásada názornosti
- zásada trvácnosti
- zásada sústavnosti a postupnosti
- zásada vedeckosti
- zásada spojenia teórie s praxou
- zásada individuálneho prístupu
- zásada emocionálnosti
- zásada spätnej väzby
- zásada komplexného rozvoja žiaka

Pri práci so žiakmi budeme klásť dôraz na :

- uvedomelosť a zodpovednosť za učenie sa, dodržiavanie základných pracovných a hygienických návykov, odstraňovanie záškoláctva
- na dôsledné plnenie učebných plánov, učebných osnov, vzdelávacích štandardov a iných schválených pedagogických dokumentov
- v obsahu vyučovania neprekračovať požiadavky učebných osnov, v organizácii vyučovacích hodín vytvárať potrebný priestor a čas na osvojenie vedomostí, zručností a návykov žiakov, pravidelne preverovať a hodnotiť ich úroveň
- predchádzanie všetkých foriem diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie

Vo výchovno - vzdelávacom procese využívame tieto **zložky výchovy** :

Rozumová výchova - hlavné úlohy :

- Využívať vhodné metódy a formy práce zamerané na samostatnosť, na upevňovanie učiva, poznatkov, na rozvoj logického myslenia.
- Pestovať u žiakov aktívny postoj k učeniu, učiť ich samostatne prekonávať problémy, vyčleňovať z učiva podstatné veci, správne ich chápať, trvale zapamätať.
- Pravidelne spolupracovať s vychovávateľkami ŠKD, s rodičmi a výchovnou poradkyňou.

Výchova k vlastenectvu, humanizmu a demokracii - hlavné úlohy :

- Rozvíjať u žiakov vlastenecké cítenie s dôrazom na výchovu k slovenskému národnému povedomiu a štátnosti.

- b) Vštepovať žiakom primerané poznatky o našom regióne – poznať pamätné miesta, históriu, vývoj regiónu.
- c) Viest' žiakov k humanizmu, antisemitizmu, proti rasizmu, k výchove k ľudským právam a povinnostiam.

Mravná výchova - hlavné úlohy :

- a) Viest' žiakov k dôslednému dodržiavaniu školského poriadku, k ochrane spoločného vlastníctva, kultúrnych a materiálnych hodnôt, životného a pracovného prostredia, vytvárať základy osobnej zodpovednosti.
- b) Viest' žiakov k odporu k protispoločenským činom, vysvetľovať škodlivosť fajčenia, alkoholu a drog.
- c) Venovať sa problematike zneužívania a týrania detí, prehľbovať poznatky o ľudských hodnotách, právach a povinnostiach.
- d) Vysvetľovať negatívny vplyv šikanovania.
- e) Včas robiť primerané pedagogické opatrenia, mať na zreteli prioritu prevencie a kladného vplyvu pozitívneho hodnotenia.

Pracovná výchova - hlavné úlohy :

- a) Rozvíjať technickú tvorivosť, viesť žiakov k šetreniu materiálov, k správnej organizácii práce a zodpovednosti za vykonanú prácu, utvárať návyky uvedomelej pracovnej disciplíny.

Estetická výchova - hlavné úlohy :

- a) Dbať na to, aby školské priestory pôsobili kultúrne a esteticky, dôraz klásť na úpravu triedy.
- b) Formovať u žiakov estetické cítenie, viesť ich k tomu, aby dbali a starali sa o svoj zovňajšok, dbali na kultúru reči, na spoločenské správanie sa pri kultúrnych podujatiach.
- c) Zvyšovať úroveň estetickej výchovy prípravou a realizáciou literárnych, výtvarných a hudobných súťaží.

Primárna prevencia drogových závislostí - hlavné úlohy :

- a) Šíriť osvetu nielen medzi žiakmi, ale aj medzi rodičmi v tom zmysle, aby sa viac venovali duchovným potrebám žiaka – dieťaťa.
- b) Zamerať prevenciu na zmysluplné trávenie voľného času a budovanie zodpovednosti za svoje správanie.

Zdravotná výchova - hlavné úlohy :

- a) Na vyučovacích hodinách viesť žiakov k hygiene tela, bielizne a šiat, k starostlivosti o chrup a k správnej životospráve.

- b) Dať im základy poskytovania prvej pomoci, viesť ich k prevencii pred chorobami, poznať symbol „Červený kríž“.
- c) Zintenzívniť zdravotnú osvetu medzi žiakmi aj rodičmi.
- d) Podporovať ďalší rozvoj projektu „Zdravé školy“.

Čitateľská gramotnosť- hlavné úlohy :

- a) Rozvíjať čitateľskú gramotnosť tak, aby čitateľ vedel množstvo informácií spracovať, hodnotiť, kriticky triediť a použiť.
- b) Cez formovanie schopnosti čítať a chápať všetky druhy textov, vrátane umeleckých, orientovať sa na formovanie takých personálnych štruktúr čitateľa, v ktorých sa odráža jeho všestranná vyspelosť a celistvosť ako človeka.
- c) Zamerať sa na dosiahnutie štyroch procesov porozumenia (vyhľadávanie informácií, vyvodzovanie záverov, integrácia a interpretácia myšlienok a informácií, hodnotenie obsahu, jazyka a textových prvkov).

Informačná gramotnosť- hlavné úlohy :

- a) Dosiahnuť najzákladnejšie zručnosti a zásady práce s počítačom: zapnutie/vypnutie, práca s myšou a klávesnicou, využiť možnosť kresliť voľnou rukou a vytvárať si omaľovánky, vytlačiť ich.
- b) Zoznámiť sa s počítačom a možnosťami jeho využitia v každodennom živote.

Finančná gramotnosť - hlavné úlohy :

Posúdiť význam trvalých životných hodnôt.

- a) Zvážiť vplyv peňazí na ich zachovávanie a na základe toho stanovenie životných priorít a východísk zabezpečenia životných potrieb.
- b) Používať spoľahlivé informácie a rozhodovacie procesy pri osobných financiách.
- c) Orientovať sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.
- d) Vyhodnotiť vzťah práce a osobného príjmu.
- e) V rámci možností organizovať osobné financie a používať rozpočet na riadenie hotovosti.
- f) Orientovať sa v problematike udržania výhodnosti požičiavania za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.
- g) Aplikovať rôzne finančné stratégie (veku primerané), ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.
- h) Používať primerané stratégie riadenia rizík.

Prírodovedná gramotnosť - hlavné úlohy :

- a) Využívať vedecké poznatky a závery dôkazov pre pochopenie a tvorbu rozhodnutí o svete prírody a zmenách, ktoré v ňom v dôsledku ľudskej činnosti nastali.
- b) Opisovať, vysvetľovať a predpovedať prírodné javy.

- c) Využívať prírodovedné znalosti a postupy v troch základných oblastiach: zdravie a život; Zem; životné prostredie a technológie.

5. Zabezpečenie výučby pre žiakov so špeciálnymi potrebami

Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia

Prioritou výchovy a vzdelávania bude osvojenie si reči – štátneho jazyka. S tým súvisí aj rozvíjanie psychických funkcií – nižších aj vyšších, kognitívnych aj nonkognitívnych. Rozvoj týchto funkcií budeme realizovať prostredníctvom rozmanitých činností – učebných a pracovných, formou hry, frontálnych a individuálnych činností.

V záujme harmonického rozvoja osobnosti je nutné rozvíjať i nonkognitívne funkcie. V praxi to znamená zamerať sa na rozvoj mimopoznávacích charakteristík:

- rozvoj emocionality
- rozvoj motivácie
- rozvoj prosociálneho správania
- rozvoj autoregulácie, sebaovládania a sebakontroly
- rozvoj kreativity v oblasti medziľudských vzťahov a správania.

Na uskutočnenie týchto zámerov škola bude spolupracovať s Centrom pedagogicko – psychologického poradenstva v Košiciach, aj so špeciálnymi pedagógmi.

Budeme naďalej spolupracovať s rodičmi žiakov. Ide o rodiny, ktorých deti vymeškajú neospravedlnené vyučovacie hodiny. V prípade porušovania školského poriadku (záškoláctvo) budeme spolupracovať s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Košiciach a s Magistrátom mesta Košice- oddelením školstva.

Žiaci so zdravotným znevýhodnením

Od 1.9.2005 máme otvorené špeciálne triedy pre žiakov s mentálnym postihnutím, , v ktorých sa vzdelávajú žiaci s mentálnym postihom - prevažne žiaci v ľahkom pásme mentálnej retardácie – variant A a žiaci v strednom pásme mentálnej retardácie - variant B.

Cieľom výchovy a vzdelávania v špeciálnych triedach bude rozvíjanie individuálnych schopností a predpokladov mentálne postihnutých žiakov tak :

- aby si osvojili vedomosti, zručnosti a návyky, potrebné pre ich ďalšiu profesionálnu prípravu
- aby si vedeli vytvoriť správne postoje a dobrý vzťah k ostatným ľuďom, k sebe samým a k životnému prostrediu
- aby boli pripravení na praktický život tak, aby sa mohli prirodzene integrovať do spoločnosti a stali sa jej prirodzenou súčasťou.

V týchto triedach budú vyučovať učitelia, ktorí vyštudovali špeciálnu pedagogiku. Pre žiakov s telesným postihnutím má škola zabezpečený bezbariérový prístup do školy a úpravu hygienických zariadení.

Pri hodnotení a klasifikácii žiakov s mentálnym postihnutím budeme rešpektovať ich postih a postupovať podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov

špeciálnych základných škôl a žiakov špeciálnych tried pre mentálne postihnutých žiakov v základných školách.

Žiaci s nadaním

Škola je pripravená rozvíjať nadanie žiakov v umeleckej a športovej oblasti. Žiaci budú pracovať v záujmových útvaroch a v centre voľného času (spevácky, tanečný, výtvarný, športový).

6. Začlenenie prierezových tém

Prierezové témy sú začlenené do predmetov podľa svojho obsahu a uvedené sú v učebných osnovách jednotlivých predmetov.

Dopravnú výchovu – výchovu k bezpečnosti v cestnej premávke – budeme realizovať na vyučovacích hodinách hlavne v predmetoch prvouka a vlastiveda (vychádzky, dopravné ihrisko, besedy). Zameriame sa na bezpečný pohyb chodcov a cyklistov v cestnej premávke.

Ochrana života a zdravia – teoretickú časť učiva budeme realizovať prostredníctvom učebných predmetov prvouka, prírodoveda, vlastiveda a praktickú časť realizovať hlavne na didaktických hrách v rozsahu 4 hodín, ktoré sa budú konať v 0. – 4. ročníku ZŠ jedenkrát do roka v jarých mesiacoch. Zameriame sa na rozpoznávanie situácií, ktoré ohrozujú život a zdravie, na osvojenie si praktických zručností v sebaochrane, na poskytnutie prvej pomoci, na základné činnosti súvisiace s pobytom a pohybom v prírode.

Environmentálna výchova – ciele a úlohy budeme realizovať formou prednášok, besied, vychádzok, výstav, didaktických hier a práce v kútiku živej prírody počas celého školského roka. Táto prierezová téma sa prelína všetkými predmetmi, hlavne prvoukou, prírodovedou, vlastivedou. Cieľom výučby je umožniť žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšeniu životného prostredia.

Mediálna výchova – je integrovaná do všetkých výchovno-vzdelávacích predmetov (hlavne slovenský jazyk a literatúra, vlastiveda, prvouka, etická výchova). Jej cieľom je dať žiakom základy mediálnej gramotnosti a postupne zvyšovať úroveň schopností, kriticky prijímať, analyzovať a hodnotiť mediálny obsah.

Multikultúrna výchova – je začlenená do všetkých výchovno-vzdelávacích predmetov (hlavne prvouka, prírodoveda, vlastiveda, etická výchova). Je zameraná na rešpektovanie rôznych typov ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov na spoznávanie svojej kultúry a iných kultúr, histórie zvykov a tradícií.

Osobnostný a sociálny rozvoj – prelína sa celým edukačným procesom. Hlavným cieľom je rozvíjať osobnosť žiakov predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt, rozvíjať ich vzdelanostnú úroveň, ich osobné a sociálne kompetencie.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu - budeme realizovať na vyučovacích hodinách hlavne v predmetoch etická výchova, prvouka a prírodoveda. Zameriame sa na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva.

Regionálna výchova a ľudová kultúra- je súčasťou obsahu všetkých vyučovacích predmetov. Zameriame sa na poznávanie hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, hlavne v našom regióne a na vytváranie pozitívneho vzťahu k svojmu bydlisku a krajine.

III. Vnútorný systém kontroly a hodnotenia

1. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov

Pri hodnotení a klasifikácii žiakov budeme dodržiavať platné metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu žiakov. Pedagogická rada schválila hodnotenie žiakov v jednotlivých ročníkoch nasledovne:

- a) 0. ročník – všetky predmety v nultom ročníku budeme hodnotiť klasifikáciou.
- b) 1.-4. ročník - všetky predmety budeme hodnotiť klasifikáciou (aj výchovné predmety).
- c) 1.- 4. ročník špeciálnych tried – variant A – všetky predmety budeme hodnotiť klasifikáciou.
- d) 1.-4. ročník špeciálnych tried – variant B – všetky predmety budeme hodnotiť slovne.
- e) 5.-9. ročník predmety budeme hodnotiť klasifikáciou (aj výchovné predmety). Vo vyučovacom predmete Náboženská a Etická výchova sa prideluje žiakom „A“, keď absolvovali daný predmet alebo „N“, v prípade, že ho neabsolvoval.
- f) 5. – 9. ročník špeciálnych tried - variant A – všetky predmety budeme hodnotiť klasifikáciou.
- g) 5. – 9. ročník špeciálnych tried - variant B – všetky predmety budeme hodnotiť slovne.

Žiakov s individuálnym výchovno – vzdelávacím programom budeme hodnotiť slovne. Budeme dbať, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. V priebehu školského roka budeme hodnotiť žiakov na základe kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka, a to formou: klasifikácia, symboly, bodová stupnica, verbálne hodnotenie, nonverbálne a sebahodnotenie. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami budeme brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania, budeme prihliadať na individuálne osobitosti žiaka a na jeho temperament.

2. Vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov

Hodnotenie zamestnancov sa bude zakladať na bodovom hodnotení. Body sa budú pridelovať na základe kritérií na priznanie osobného príplatku a kritérií na priznanie odmien.

- Pozorovanie, hospitácie – kvalita učiteľovej práce
- Práca v sťažených podmienkach
- Práca učiteľa s triednym kolektívom
- Riešenie záškoláctva a spolupráca s úradmi pri jeho odstraňovaní
- Vplyv učiteľa na disciplínu v triede
- Spolupráca učiteľa s rodičmi žiakov
- Vedenie MZ a PK
- Vedenie kabinetov, starostlivosť o inventár školy
- Garant dodržiavania učebných plánov

- Koordinácia výchov : environmentálnej výchovy, výchovy k manželstvu a rodičovstvu a etike intímnych vzťahov, ochrany zdravia a života, prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov.
- Učiteľ zdravotník.
- Výroba učebných pomôcok vlastnou tvorivosťou.
- Zvyšovanie odborných vedomostí a znalostí štúdiom.
- Účasť na podujatiach organizovaných Metodicko – pedagogickým centrom Bratislava – elokované pracovisko Prešov.
- Podiel učiteľov na skrášľovaní interiéru a exteriéru školy.
- Zapájanie žiakov do súťaží, vedenie krúžkov, mimoškolská činnosť učiteľov.
- Individuálny prístup k žiakom.
- Vzájomné hodnotenie učiteľov na základe komentovaných a otvorených hodín.

3. Hodnotenie školy

Cieľom hodnotenia školy je, aby žiaci a ich rodičia získali dostatočné a hodnoverné informácie o tom, ako žiaci zvládajú požiadavky školy na ne kladené. Preto pravidelne sledujeme podmienky na vzdelanie, spokojnosť s vedením školy a riadením školy učiteľmi, priebeh vzdelávania (vyučovací proces, metódy a formy vyučovania), úroveň podpory žiakov so špeciálnymi výchovno – vzdelávacími potrebami, úroveň žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, výsledky vzdelávania, úroveň výsledkov práce školy, úroveň mimoškolskej činnosti žiakov, umiestnenie žiakov v školských, mimoškolských a okresných súťažiach. Kritériom našej práce je spokojnosť žiakov, rodičov, učiteľov a kvalita výsledkov. Na zisťovanie úrovne stavu školy využívame dotazníky pre žiakov, rodičov i učiteľov a analýzu úspešnosti žiakov na súťažiach.

IV. Školský učebný plán

1. ročník:

Vzdelávacia oblasť:	Predmety:	Počet hodín – 1. ročník:	Poznámky:
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	9 + 1	bez zmeny obsahu učiva
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4	
Príroda a spoločnosť	Prvouka	1 + 1	bez zmeny obsahu učiva
Človek a hodnoty	Etická výchova / náboženská výchova	1	
Umenie a kultúra	Výtvarná výchova	2	
	Hudobná výchova	1	
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	
Spolu		20 + 2	

5. ročník:

Vzdelávacia oblasť:	Predmety:	Počet hodín – 5. ročník:	Poznámky:
Jazyk a komunikácia	Slovenský jazyk a literatúra	5	
	Anglický jazyk	3	
	Cudzí jazyk 2	0	
Človek a príroda	Fyzika	0	
	Chémia	0	
	Biológia	2	
Človek a spoločnosť	Dejepis	1	
	Geografia	2	
	Občianska výchova	0	
Človek a hodnoty	Etická/Náboženská výchova	1	
Matematika a práca s informáciami	Matematika	4 + 1	bez zmeny obsahu učiva
	Informatika	1	
Človek a svet práce	Pracovné vyučovanie	0 + 1	
	Technika	1	
Umenie a kultúra	Výtvarná výchova	1 + 1	bez zmeny obsahu učiva
	Hudobná výchova	1	
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	2	
Povinná časť a voliteľné hodiny		24 + 3	
Spolu:		27	

Vyučovací jazyk	Slovenský jazyk
Druh školského zariadenia	Štátne
Dátum prerokovania na pedagogickej rade	28. august 2015
Dátum prerokovania školskou radou	14. október 2015
Platnosť výchovného programu od	01. septembra 2015
Miesto vydania	Základná škola Ľ. Podjavorinskej 1, 040 11 Košice
Zriaďovateľ	Magistrát mesta Košice Trieda SNP 48 / A 040 11 Košice

Platnosť: Revidovanie:	Dátum:	Zaznamenanie inovácie, zmeny, úpravy a pod.:
Platnosť vzdelávacieho programu:	1. 9. 2015	

Školský vzdelávací program bol vypracovaný podľa:

1. Štátneho vzdelávacieho programu, schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 06.02.2015 pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 pre základné školy s platnosťou od 01.09.2015

2. Učebných osnov vypracovaných Štátnym pedagogickým ústavom z predmetov:

- **Slovenský jazyk a literatúra**
- **Matematika**
- **Prvouka**
- **Etická výchova**
- **Hudobná výchova**
- **Výtvarná výchova**
- **Telesná a športová výchova**

1. Učebné osnovy 1. ročníka

Slovenský jazyk a literatúra

Slovenský jazyk a literatúra	1. ročník
Štátny vzdelávací program	9
Školský vzdelávací program	1
Spolu	10

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku ZŠ 9 vyučovacích hodín týždenne. V školskom vzdelávacom programe sme pridali 1 vyučovaciu hodinu bez zmeny obsahu učiva na posilnenie rozvoja slovnej zásoby a komunikácie žiakov.

Charakteristika predmetu:

Jazyk slovenský ako vyučovací jazyk má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Slovenský jazyk je štátnym jazykom na území SR. Ovládanie štátneho jazyka na dobrej úrovni zabezpečuje žiakom možnosť nielen dobre zvládnuť školské vzdelávanie, ale i úspešné uplatnenie sa na trhu práce.

Jazyk slovenský v 1. ročníku základnej školy má prioritné a špecifické postavenie. Schopnosť čítať a písať je jedna zo základných životných kompetencií, ktorých základ žiaci získavajú práve v 1. ročníku ZŠ. Žiak si z predškolského obdobia prináša so sebou určité jazykové zručnosti a návyky, ktoré má následne rozvíjať z viacerých aspektov. K hlavným aspektom patrí rozvoj slovnej zásoby, získanie základov pravopisu a znalostí z oblasti literatúry, ktoré by mal zvládať na elementárnej úrovni.

Ciele predmetu :

Cieľom vyučovania slovenského jazyka v I. ročníku ZŠ je predovšetkým:

- osvojiť si základy písanej reči (čítania a písania)
- poskytovať bohaté skúsenosti s významom – komunikačnou a vzdelávacou funkciou písanej reči
- osvojiť si elementárne vedomosti v rovine lexikálnej, morfolologickej, syntaktickej a stylistickej
- osvojiť si základné pravidlá pravopisu a znalosť písma
- získať základné poznatky o zvukovej stránke jazyka
- osvojiť si návyky správnej výslovnosti
- poznávať jazykové prostriedky a vedieť ich využívať v jazykovom systéme
- prehlbovať si zručnosť jednoduchého a súvislého vyjadrovania sa
- jazykové prostriedky vedieť vzájomne prepájať v jazykovom systéme
- viesť žiakov k presnému mysleniu a jeho využitiu v oblasti komunikácie (ústnej aj písomnej).

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa zameriame na rozvíjanie a posilnenie týchto kompetencií (spôsobilostí):

1. Čitateľská gramotnosť – dôraz budeme klásť nielen na správne čítanie, na správnu výslovnosť a intonáciu, na plynulé čítanie umeleckých a vecných textov, ale sa zameriame tiež na čítanie s porozumením súvislých i nesúvislých textov, aby žiak prečítal s porozumením kratší text, dokázal odpovedať na otázky súvisiace s prečítaným textom, aby sám vedel vytvoriť otázky k prečítanému textu, aby dokázal vyhľadať v texte základné informácie, vedel členiť text na menšie celky, stručne reprodukovat obsah prečítaného textu podľa osnovy, poznal detské časopisy a vedel sa orientovať v rozličných slovníkoch. Pritom budeme používať rôzne druhy a techniky čítania (hlasné, tiché, informatívne čítanie).

2. Komunikačné spôsobilosti žiakov – naučiť žiakov funkčne používať jazyk v rozličných komunikačných situáciách. Naučiť žiakov počúvať s porozumením tak, aby porozumel základným povelením, pokynom, porozumel otázkam učiteľa, spolužiakov, aj cudzích ľudí. V ústnom prejave mal by správne vyslovovať hlásky, slová, jasne, nahlas a zrozumiteľne rozprávať, správne používať gramatické rody podstatných mien, používať správne prídavné mená, slovesá, zámená, primerane situácii používať zdvorilostné frázy (pozdrav, poďakovanie, blahoželenie, prosba, ospravedlnenie).

Obsah predmetu :

Obsah učiva školského vzdelávacieho programu I. stupňa ZŠ koreluje so štátnym vzdelávacím programom. Predmet slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája jazykovú, slohovú zložku, písanie, literárnu zložku a čítanie, rozprávanie a počúvanie.

1. Jazyková a slohová zložka - žiaci sa budú oboznamovať s grafickým zápisom reči a postupne si budú osvojovať schopnosť čítať a písať, oboznámia sa len s obmedzeným množstvom gramatických a pravopisných pravidiel, napr. žiak rozlišuje vety podľa začiatku a ukončenia, vety prečíta so správnou intonáciou, v slohovej zložke budeme dbať nato, aby žiaci ústne komunicovali a primerane si rozvíjali slovnú zásobu.
2. Čítania a literárna výchova – žiaci si osvoja schopnosť čítať a neskôr aj čítať s porozumením, zdokonalia sa v technike čítania. Nezanedbateľnou je i emocionálna stránka literárnej výchovy, vytváranie kladného vzťahu k čítaniu a knihám a formovania národného povedomia žiaka.
3. Rozprávanie - žiaci si rozšíria aktívnu slovnú zásobu, primerane budú používať komunikačné konvencie. Zdokonalia svoj ústny prejav rozprávaním krátkych príbehov. Okrem obsahovej stránky ústnych prejavov budeme od nich vyžadovať aj správnu výslovnosť.
4. Písanie - je základným nástrojom gramotnosti a zároveň slúži aj ako prostriedok dorozumievací a komunikačný. Na hodinách písania sa žiaci naučia písať predpísané tvary písmen a číslíc (latinka) s ohľadom na dodržiavanie hygienických a estetických zásad, naučia sa všetky tvary tlačených a písaných písmen, odpísať a prepísať text.
5. Počúvanie - žiaci sa naučia, že počúvanie je neoddeliteľnou súčasťou vzájomnej komunikácie. Pri počúvaní svojho komunikačného partnera (žiaka, učiteľa, inú osobu) získajú informácie, ktoré využívajú v následnej komunikácii.

Obsah učiva v 1. ročníku členíme do troch období: prípravné, slabikárové a čítankové.

PRÍPRAVNÉ OBDOBIE:

Žiak na konci prípravného obdobia v 1. ročníku základnej školy vie/dokáže:

ČÍTANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> rozprávať podľa obrázka, jednoducho a súvisle hovoriť k téme zadanej učiteľom sluchovo rozlišovať hlásky v slove, zrakovo rozlišovať písmená, spájať hlásky do slabík, hovoriť slovo po slabikách, určovať počet slabík v slove, tvoriť vetu podľa grafickej schémy, určovať počet slov vo vete, čítať veľké tlačené písmená podľa predlohy	<ul style="list-style-type: none"> komunikácia hláska písmeno slabika slovo veta veľké tlačené písmená

PÍSANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> písať tvary veľkých tlačенých písmen, písať podľa predlohy tvary prípravných cvikov	<ul style="list-style-type: none"> tvary veľkých tlačéných písmen prípravné cviky

ROZPRÁVANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> správne artikulovať a vyslovovať všetky hlásky, predstaviť sa rodným menom a priezviskom.	<ul style="list-style-type: none"> výslovnosť slovenských hlások predstavenie sa

POČÚVANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> počúvať a porozumieť informácii od učiteľa, spolužiaka..., pracovať podľa inštrukcie učiteľa.	<ul style="list-style-type: none"> prijímanie informácií

ŠLABIKÁROVÉ OBDOBIE:

Žiak na konci šlabikároveho obdobia v 1. ročníku základnej školy vie/dokáže:

ČÍTANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • čítať všetky písmená, • rozlišovať hlásky, • vyslovovať krátku a dlhú hlásku, • rozlišovať písmená: tlačené, písané, malé a veľké, • určovať hlásky v slabike, • spájať hlásky do slabiky, čítať slabiky (otvorenú, zatvorenú, so spoluhláskovou skupinou a s viacnásobnou spoluhláskovou skupinou), • čítať slová po slabikách, • určovať počet slabík a hlások v slove, • určovať pozíciu hlásky v slove (na začiatku, uprostred, na konci), • čítať slová zložené z otvorených slabík, • čítať slová zložené z otvorených a zatvorených slabík, • čítať slová zo zatvorených slabík, • čítať slová so slabikotvorným r – f, l – í, • čítať slová a vysvetľovať ich význam, • čítať vety, • určovať prvé slovo vety podľa veľkého začiatočného písmena, • rozlišovať druhy viet podľa interpunkčného znamienka, • správne vyslovovať hlásky s dĺžňom, mäkčeňom, vokáňom, dvoma bodkami, • čítať text zľava doprava.	<ul style="list-style-type: none"> • písmená • hlásky • dĺžka hlásky • tlačené, písané, veľké a malé písmená abecedy • slabika (analýza a syntéza) • slovo • veta • druhy viet • interpunkčné znamienka • rozlišovacie znamienka: dĺžeň, mäkčeň, vokáň, dve bodky • orientácia v texte

PÍSANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • písať všetky tvary písaných písmen samostatne, v slabikách, slovách, vetách, pri prepise, odpise aj samostatnom písaní, • písať písmená v správnom sklone a so	<ul style="list-style-type: none"> • tvary veľkých a malých písaných písmen • odpis písmen, slabík, slov, viet a textu

správnou veľkosťou, <ul style="list-style-type: none"> • odpísať písaným písmom písmená, slabiky, slová, vety, text podľa písanej predlohy, • prepísať písaným písmom slabiky, slová, vety, text podľa tlačenej predlohy, • na základe počutého písať písmená, slabiky, slová, vety, text písaným písmom. 	<ul style="list-style-type: none"> • prepis písmen, slabík, slov, viet a textu • písanie písmen, slabík, slov, viet a textu podľa diktovania
---	--

ROZPRÁVANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vyžiadať si od učiteľa, spolužiaka informáciu potrebnú k riešeniu úlohy, • súvislo rozprávať o nejakej udalosti, • dopĺňať rozprávanie na základe otázok učiteľa, spolužiaka, • formulovať otázky na doplnenie informácie k rozprávaniu. 	<ul style="list-style-type: none"> • vyžiadanie informácie • rozprávanie o udalosti

POČÚVANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • uvedomelo počúvať rozprávanie učiteľa alebo spolužiaka, • porozumieť, čo učiteľ alebo spolužiak hovorí. 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie a porozumenie rozprávaniu učiteľa, spolužiaka

ČÍTANKOVÉ OBDOBIE:

Žiak na konci šlabikároveho obdobia v 1. ročníku základnej školy vie/dokáže:

ČÍTANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • čítať báseň, hádanku zapísanú tlačeným alebo písaným písmom, • odlíšiť poéziu od prozaického textu (nepoužívajte pojem poézia, próza), • odpovedať na otázky, ktoré sa viažu k informáciám uvedeným v básni, v hádanke, 	<ul style="list-style-type: none"> • báseň • hádanka • text

<ul style="list-style-type: none"> • prečítať s porozumením prozaický text, • odpovedať na otázky, ktoré sa viažu k informáciám uvedených v texte, • porozprávať dej prečítaného príbehu (rozprávky), • určiť nadpis a autora textu, • správne čítať oznamovacie, opytovacie, rozkazovacie, zvolacie a želacie vety, • prerozprávať jednoduchý dej umeleckého textu, • správne odpovedať na otázky, ktoré sa viažu k informáciám obsiahnutým priamo v texte, • predniesť báseň alebo kratší prozaický text, • odlíšiť reč postáv v dramatizovanom texte, • prečítať text danej postavy v dramatickom diele, • používať pri dramatizácii textu neverbálne prvky komunikácie, • určiť postavy v dramatickom texte, • primeraným spôsobom opísať ich vlastnosti, • identifikovať ilustrácie v texte, • poznať funkcie ilustrácie, • prostredníctvom ilustrácie dopĺňať text, • priradiť vhodnú ilustráciu k textu, • priradiť k ilustrácii vhodnú časť textu. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozprávka, príbeh • nadpis, autor • druhy viet • rozprávanie • umelecký prednes • dramatizácia umeleckého textu • dej zdramatizovaného textu • postavy zdramatizovaného textu a ich vlastnosti • ilustrácia a jej funkcia
--	---

PÍSANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • odpísať krátky text podľa predlohy, • prepísať tlačенý text písaným písmom, • písať vety a krátke texty podľa diktovania, • samostatne zapísať vlastnú myšlienku v rozsahu jednej vety, • používať pravopis písania veľkého písmena na začiatku vlastných podstatných mien osôb, • napísať správne svoje rodné meno aj priezvisko, • písať prvé slovo vety s veľkým písmenom, • správne písať interpunkčné znamienka 	<ul style="list-style-type: none"> • odpis písaného textu • prepis tlačeneho textu • písanie podľa diktovania • samostatné písomné vyjadrovanie myšlienok • písanie vlastných podstatných mien osôb písaným písmom

na konci oznamovacích, opytovacích, zvolacích, želacích a rozkazovacích viet (pri odpise a prepise textu), <ul style="list-style-type: none"> • písať správne interpunkčné znamienka na konci viet v diktáte. 	
--	--

ROZPRÁVANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • poznať základné pravidlá slušného správania a aplikovať ich v reálnom živote, • pozdraviť, osloviť dospelých aj spolužiakov, • zvítať, rozlúčiť sa, poprosiť, poďakovať, zaželať niekomu niečo, • ospravedlniť, vyjadriť súhlas, nesúhlas, • zablahoželať, privítať niekoho, rozlúčiť sa , poprosiť, • požiadať niekoho o niečo. 	<ul style="list-style-type: none"> • základy spoločenského správania • komunikácia

POČÚVANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • uvedomelo počúvať rozprávanie učiteľa alebo spolužiaka, • rozumieť tomu, čo učiteľ alebo spolužiak hovorí. 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie (porozumenie rozprávaniu učiteľa, spolužiaka)

DIKTÁT:

Na konci prvého ročníka žiaci napíšu 1 kontrolný diktát, ktorý bude zameraný na opakovanie učiva 1. ročníka v rozsahu 10 – 15 plnovýznamových slov.

Stupnica hodnotenia kontrolného diktátu:

- 0 - 2 chyby = 1
- 3 - 5 chýb = 2
- 6 - 8 chýb = 3
- 9 – 11 chýb = 4
- 12 a viac = 5

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov, uľahčenie a zapamätanie si učiva učitelia budú využívať rôzne metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov, tvorivú dramatikú a iné. Ide predovšetkým o syntetickú metódu, didaktické hry, hravé aktivity, práca s obrázkami, využitie mimočítankového čítania. Z foriem sa zameriame na diferencované a individuálne vyučovanie, prácu v skupinách či návštevu školskej knižnice.

Medzipredmetové vzťahy:

Učivo zo slovenského jazyka a literatúry sa prelína s prierezovými témami, s učivom z prvouky a matematiky. Piesne naučené na hudobnej výchove sa využívajú na motiváciu a oddychnutie, spestrenie hodín. Pri dodržiavaní hygienických požiadaviek využívame prvky telesnej výchovy v relaxačných cvičeniach.

Hodnotenie predmetu:

V priebehu školského roka budeme hodnotiť žiakov na základe kritérií prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka a to formou: symboly, bodová stupnica, verbálne hodnotenie, nonverbálne a sebahodnotenie, klasifikácia. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania, budeme prihliadať na individuálne osobitosti žiaka a na jeho temperament. Učebný predmet slovenský jazyk a literatúra budeme v 1. ročníku hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základnej školy, a to klasifikáciou.

Učebnice a pracovné zošity:

1. Hupsov šlabikár Lipka pre 1. ročník ZŠ (1. časť a 2. časť) – Mgr. Zuzana Hirschnerová, PhD., Mgr. Lívia Muntágová, Margita Nemčíková, Mgr. Gabriela Futová, schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod č. 2013-12683/36277:5-919 zo dňa 2. augusta 2013.
2. Pracovný zošit k Hupsovmu šlabikáru pre 1. ročník základných škôl - Mgr. Zuzana Hirschnerová, PhD., Mgr. Lívia Muntágová, Margita Nemčíková, schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod č. 2015-9296/15213:7-100C zo dňa 26.3.2015.

Matematika

Matematika	1. ročník
Štátny vzdelávací program	4
Školský vzdelávací program	0
Spolu	4

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku ZŠ 4 vyučovacie hodiny týždenne. V školskom vzdelávacom programe sme zachovali týždennú hodinovú dotáciu podľa štátneho vzdelávacieho programu.

Charakteristika predmetu:

Vyučovanie matematiky v 1. ročníku ZŠ nadväzuje na skúsenosti, ktoré žiaci získali v predškolskom veku. Zovšeobecňovaním názorných predstáv a praktických skúseností žiakov sa systematicky a s porozumením utvárajú a rozvíjajú ich matematické vedomosti, zručnosti a návyky vo všetkých častiach matematiky (aritmetika, algebra, geometria). Základným učivom 1. ročníka je osvojenie pojmu prirodzeného čísla, početných výkonov s týmito číslami a vlastnosti početných výkonov, osvojenie pojmov z geometrie. Matematika je prostriedkom na riešenie praktických úloh, ktorých námet zodpovedá poznatkom a skúsenostiam žiakov získaných v ostatných učebných predmetov a v bežnom živote.

Ciele predmetu:

Základným cieľom vyučovania matematiky v 1. ročníku ZŠ je získanie základných matematických poznatkov a schopností, vytváranie presných učebných návykov na rozvoj žiackych schopností, presného myslenia, numerických zručností, rozvoj algoritmického myslenia a získanie informácií z matematiky a informatiky na využívanie v každodennom živote a riešení aplikačných úloh. Na základe skúseností a činností rozvíjať orientáciu žiakov v rovine a v priestore.

Systematickým, premysleným a diferencovaným riadením práce žiakov podporovať a upevňovať kladné, morálne a vôľové vlastnosti žiakov ako je napr. samostatnosť, rozhodnosť, vytrvalosť, húževnatosť, kritickosť.

Našimi cieľmi vo vyučovaní matematiky v 1. ročníku je predovšetkým:

- naučiť žiakov presné používanie odborných termínov, správne aplikovať matematické symboly,
- pracovať s prirodzenými číslami v obore do 20,
- osvojiť pojmy a algoritmy ako prostriedky pri riešení aplikačných úloh,
- objavovať pravidlá vytvorených postupností a dopĺňať ich,
- orientovať sa v tabuľkách a dopĺňať ich,
- rozvíjať numerické zručnosti žiakov,
- rozvíjať orientáciu žiakov v rovine a priestore,
- identifikovať, pomenovať geometrické útvary a geometrické telesá,

- kresliť krivé a rovné čiary, narysovať priamu čiaru.

Obsah predmetu :

Obsah predmetu tvoria tematické celky:

- **Prirodzené čísla 1 – 20 a 0**
- **Sčítanie a odčítanie v číselnom odbore do 20**
- **Geometria a meranie**
- **Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie**

PRIRODZENÉ ČÍSLA 1 - 20 A 0:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • určiť počet prvkov v skupine (počítaním po jednom, po dvoch, na prvý pohľad) a vyjadriť ho prirodzeným číslom, • vytvoriť (vyznačiť, oddeliť) skupinu s daným počtom prvkov, • porovnať počet prvkov v dvoch skupinách (počítaním i na prvý pohľad, • napísať a prečítať číslo, • rozložiť číslo na jednotky a desiatky, • zložiť číslo z jednotiek a desiatok, • použiť základné i radové číslovky v číselnom obore do 20, • orientovať sa v číselnom rade, • vytvoriť vzostupný a zostupný číselný rad, • zobrazit' číslo na číselnej osi, • doplniť chýbajúce čísla do vzostupného aj zostupného číselného radu, • vymenovať niekoľko čísel menších (väčších) ako dané číslo, • usporiadať čísla podľa veľkosti vzostupne i zostupne, • porovnať dve čísla a výsledok porovnania zapísať pomocou relačných znakov $>$, $<$, $=$, • vyriešiť jednoduché nerovnice, • vyriešiť slovné úlohy na porovnávanie. 	<ul style="list-style-type: none"> • skupina, počet predmetov (prvkov) v skupine, číslo • pár • párný a nepárny počet predmetov • viac, menej, rovnako • prirodzené čísla 1 – 20 a 0 • jednotky, desiatky • rozklad čísla na jednotky a desiatky • prvý, druhý, tretí, ..., dvadsiaty • číselný rad • pojmy súvisiace s orientáciou v číselnom rade: pred, za, hneď pred, hneď za, predposledný, posledný, nasledujúci, predchádzajúci • vzostupný číselný rad (od najmenšieho čísla po najväčšie číslo) • zostupný číselný rad (od najväčšieho čísla po najmenšie číslo) • číselná os • relačné znaky $>$, $<$, $=$ • nerovnice (na propedeutickej úrovni) • slovné úlohy na porovnávanie charakterizované vzťahmi viac, menej, rovnako

SČÍTANIE A ODCÍTANIE V ČÍSELNOM ODBORE DO 20:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • sčítať a odčítať prirodzené čísla v číselnom obore do 20 bez prechodu cez základ 10, • použiť znaky +, □, =, • vytvoriť príklady na sčítanie a odčítanie k danej situácii (matematizácia reálnej situácie), • vytvoriť slovné úlohy k danému numerickému príkladu na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20 bez prechodu cez základ 10, • sčítať a odčítať prirodzené čísla v číselnom obore do 20 s prechodom cez základ 10 na úrovni manipulácie, • vyriešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20 bez prechodu cez základ 10, • vyriešiť jednoduché rovnice.	<ul style="list-style-type: none"> • sčítanie, odčítanie • znaky +, □, = • sčítanie a odčítanie na modeloch (dynamický model, statický model) • sčítanie a odčítanie pomocou znázornenia • sčítanie počítaním po jednom, dopočítaním druhého sčítanca k prvému, dopočítaním menšieho sčítanca k väčšiemu • sčítanie a odčítanie použitím zautomatizovaného spoja • jednoduché slovné úlohy typu:<ul style="list-style-type: none"> • určiť súčet, keď sú dané dva sčítance • zväčšiť dané číslo o niekoľko jednotiek • určiť jedného sčítanca, ak je daný súčet a druhý sčítanec • zmenšiť dané číslo o niekoľko jednotiek • porovnať rozdielom • rovnice (na propedeutickej úrovni)

Geometria a meranie:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • rozlíšiť, pomenovať a nakresliť krivú, otvorenú i uzavretú čiaru, • rozlíšiť, pomenovať, narysovať rovnú čiaru, • rozlíšiť, pomenovať, nakresliť rovinné geometrické útvary, • rozlíšiť a pomenovať priestorové geometrické útvary, • umiestniť (dokresliť) rovinné a priestorové geometrické útvary podľa pokynov, • určiť polohu geometrických útvarov v priestore, • porovnať a usporiadať (vzostupne, zostupne) predmety podľa dĺžky	<ul style="list-style-type: none"> • rovinné geometrické útvary: krivá čiara, rovná čiara, otvorená a uzavretá čiara, kruh, štvorec, trojuholník, obdĺžnik • kreslenie, rysovanie • priestorové geometrické útvary: kocka, valec, guľa • vpravo, vľavo, hore, dole, nad, pod, do, na, pred, za, vedľa, medzi, vpredu, vzadu • pojmy pre porovnávanie: dlhší, kratší, vyšší, nižší, širší, užší, najdlhší, najkratší, najnižší, • neštandardné jednotky dĺžky (stopa, palec, dlaň, lakeť, iný predmet – napr. spinka)

<p>(výšky, šírky, ...),</p> <ul style="list-style-type: none"> • odmerať dĺžku (výšku, šírku, ...) daného predmetu pomocou neštandardných jednotiek dĺžky, • nájsť a vyznačiť cestu v jednoduchom bludisku, labyrinte, • na základe symbolov $\uparrow \rightarrow \downarrow \leftarrow$ nakresliť (narysovať) v štvorcovej sieti obrázok, • pomocou symbolov $\uparrow \rightarrow \downarrow \leftarrow$ popísať obrázok v štvorcovej sieti, • v štvorcovej sieti dokresliť (dorysovať) osovo súmerný obrázok. 	<ul style="list-style-type: none"> • bludisko, labyrint • symboly na orientáciu v štvorcovej sieti: $\uparrow \rightarrow \downarrow \leftarrow$ • kreslenie a rysovanie obrázkov v štvorcovej sieti • zhodné zobrazenie – osová súmernosť (na propedeutickej úrovni)
--	--

RIEŠENIE APLIKAČNÝCH ÚLOH A ÚLOH ROZVÍJAJÚCICH ŠPECIFICKÉ MATEMATICKÉ MYSLENIE:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • roztriediť predmety, objekty, čísla podľa toho, či danú vlastnosť majú alebo nemajú, • roztriediť predmety, objekty a čísla podľa jedného alebo viacerých znakov, • určiť vlastnosť, podľa ktorej boli predmety, objekty, čísla roztriedené, • určiť vlastné kritérium triedenia, • rozhodnúť o pravdivosti (nepravdivosti) tvrdenia, • sformulovať pravdivý alebo nepravdivý výrok, • vytvoriť negáciu jednoduchého výroku, • rozlíšiť a správne použiť kvantifikované výroky, • porovnať dva objekty podľa danej vlastnosti, • identifikovať jednoduché pravidlo vytvorenia danej postupnosti, • doplniť do postupnosti niekoľko chýbajúcich znakov, symbolov, čísel, obrázkov, • nájsť niekoľko rôznych spôsobov usporiadania predmetov, znakov, symbolov, 	<ul style="list-style-type: none"> • predmety, objekty, čísla, ktoré danú vlastnosť majú a ktoré danú vlastnosť nemajú • triedenie podľa farby, tvaru, veľkosti, materiálu, • dichotomické triedenie (výsledkom triedenia sú dve skupiny) podľa dvoch vlastností, dichotomické triedenie bez určenia vlastnosti, • trichotomické triedenie (výsledkom triedenia sú tri skupiny) podľa troch vlastností, trichotomické triedenie bez určenia vlastnosti • pravda, nepravda • pravdivosť, nepravdivosť • veta, tvrdenie • kvantifikované výroky: všetky, nie všetky, všetci, nie všetci, žiaden, každý, niekto, nikto, nič • porovnávanie podľa veľkosti, dĺžky, výšky, veku, rýchlosti, množstva, počtu objektov v skupinách a pod. • postupnosť znakov, symbolov, čísel, obrázkov • nepriamo sformulované úlohy • tabuľka, riadok, stĺpec, údaj • hodiny (čas)

<ul style="list-style-type: none"> • vyriešiť nepriamo sformulované úlohy na sčítanie a odčítanie v číselnom obore do 20, • orientovať sa v jednoduchej tabuľke, identifikovať riadok, stĺpec, údaj, • doplniť údaje do jednoduchej tabuľky • určiť na digitálnych i ručičkových hodinách celé hodiny, • znázorniť na digitálnych i ručičkových hodinách celé hodiny 	
---	--

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať rôzne metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov.

Najúčinnejšími metódami sú didaktické hry, hravé aktivity, práca s obrázkami, tabuľkami, samostatná práca žiakov s učebnicou, s pracovným zošitom a s učebnými pomôckami. Metódy, ktoré sa blížia objaviteľskému postupu a rozvíjajú samostatnosť, aktivitu a tvorivosť žiakov, sú už od najnižších ročníkov nielen prostriedkom, ale aj obsahom vzdelávania. Postupne od 1. ročníka budeme zvyšovať nároky na rozsah, kvalitu a samostatnosť práce v školských zošitoch tak, aby sa ťažisko práce postupne presúvalo z pracovných zošitov na prácu s učebnicou a školským zošitom. Z foriem sa zameriame na diferencované a individuálne vyučovanie, prácu v skupinách.

Medzipredmetové vzťahy:

Učivo z matematiky sa prelína s prierezovými témami, s učivom z prvouky, slovenského jazyka a literatúry, piesne naučené na hudobnej výchove sa využívajú na motiváciu, oddýchnutie a spestrenie hodín. Pri dodržiavaní hygienických požiadaviek využívame prvky telesnej výchovy v relaxačných cvičeniach. Do učiva matematiky sú zapracované niektoré témy finančnej gramotnosti.

Hodnotenie predmetu :

V priebehu školského roka budeme hodnotiť žiakov na základe kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka a to formou: symboly, bodová stupnica, verbálne hodnotenie, nonverbálne a sebahodnotenie, klasifikácia. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania, budeme prihliadať na individuálne osobitosti žiaka a na jeho temperament. Učebný predmet matematika budeme v 1. ročníku hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základnej školy, a to klasifikáciou.

Učebnice a pracovné zošity:

1. Matematika pre 1. ročník základných škôl 1.časť- PaedDr. Brigita Lehoťanová, PhD., schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky rozhodnutím č. CD-2008-13187/28338- 1:911 zo dňa 28.7.2008.
2. Matematika pre 1. ročník základných škôl 2.časť - PaedDr. Brigita Lehoťanová, PhD., schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky rozhodnutím č. CD-2008-24391/52887-1:919 zo dňa 16.decembra 2008.

Prvouka

Prvouka	1. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	1
Spolu	2

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku ZŠ 1hodinu týždenne. Vzhľadom k tomu, že mnohé deti prichádzajúce do 1. ročníka ZŠ majú slovnú zásobu slovenčiny minimálnu, nemajú utvorené základné hygienické návyky a o mnohých veciach, javoch a predmetoch, ktoré nás obklopujú nemajú žiadne vedomosti, posilnili sme predmet prvouky v 1. ročníku o jednu hodinu týždenne.

Charakteristika predmetu:

Prvouka vytvára vedomostný, spôsobilostný a postojový základ pre dva nadväzujúce predmety – prírodovedu a vlastivedu. Vo vlastivednej oblasti sa zameriava na poznávanie reálneho spoločenského priestoru prostredníctvom oboznamovania sa s fungovaním služieb, samosprávy a geografického opisu krajiny. V prírodovednej oblasti poznávaním organizmov, neživého prostredia a ich vzájomných vzťahov oboznamuje žiakov s reálnym prírodným priestorom prostredníctvom skúmania fungovania vybraných prírodných javov.

Ciele predmetu:

Na hodinách prvouky budeme:

- rozvíjať poznatky a vedomosti žiakov,
- rozvíjať predstavy o vybraných prírodných a spoločenských javoch,
- rozvíjať pozorovacie spôsobilosti tak, aby z bežne zažívaných situácií dokázali získať nové informácie a obohatili si doterajšie poznanie,
- viesť k porovnávaniu predmetov a javov a k zoskupovaniu, triedeniu predmetov a javov podľa identifikovaných znakov,
- zovšeobecňovať na základe porovňovania,
- vytvárať vlastný, argumentačne podložený úsudok,
- spolupracovať pri riešení jednoduchých skúmateľských aktivít, pričom súčasťou kooperácie je podieľanie sa na aktuálnom poznaní a jeho efektívnom využívaní pri tvorbe záveru (riešenia),
- argumentovať prostredníctvom vlastnej skúsenosti, t.j. rozvoja odbornej diskusie k danej téme, ktorá je adekvátna z hľadiska vekovej primeranosti žiakov,
- rozlišovať vhodné a nevhodné správanie v triede aj mimo nej,
- uvedomovať si a rešpektovať rozdielnosť u ľudí (rozumejú, že existujú podobnosti a rozdiely medzi skupinami ľudí),
- vysvetľovať význam pravidiel a predpisov v živote,
- rozlišovať riziká spojené s každodenným životom a možnosťami úrazu (šport, rekreácia a i.),
- rozprávať o bezpečnosti v domácom prostredí, v škole i na ceste do školy a v mimoškolských aktivitách,

- rozprávať o pravidlách správania sa v rizikových situáciách podľa vzoru (vedia ako a kde sa obrátiť o pomoc).

Obsah:

Obsah predmetu prvouka tvorí 5 tematických celkov:

1. Rastliny
2. Živočíchy
3. Človek
4. Neživá príroda a skúmanie prírodných javov
5. Človek a spoločnosť

Z dôvodu odbornej korektnosti sú vo vzdelávacích štandardoch pri všetkých rastlinných a živočíšnych druhoch uvedené rodové aj druhové názvy organizmov. Štandardným výkonom žiaka prvého ročníka základnej školy je poznanie rodového názvu organizmov, uvedených vo vzdelávacom štandarde.

Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

RASTLINY:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznať základné časti rastlín. • identifikovať základné časti rastlín (přhlava dvojdomá, púpava lekárska, rebríček obyčajný, kapsička pastierska, ruža šíповá, pagaštan konský), • identifikovať päť podobností a päť odlišností v tvaroch, veľkosti, farbe základných častí rôznych rastlín, • na základe vlastného pozorovania triediť rastliny na byliny, kry a stromy, • deliť rastliny podľa tvaru listov na listnaté a ihličnaté, • opísať funkcie jednotlivých častí rastlín (napríklad: koreňom rastlina čerpá z pôdy vodu a živiny • vysvetliť princíp opelenia, • vysvetliť, že plod je časť rastliny, ktorá vzniká z kvetu, • vysvetliť, že plody obsahujú semená, z ktorých vyrastú nové rastliny. 	<ul style="list-style-type: none"> • základné časti rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod • byliny, kry, stromy • životné prejavy rastlín – rast, vývin, rozmnožovanie

ŽIVOČÍCHY:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • uviesť tri spoločné a tri rozličné znaky, ktorými sa živočíchy a rastliny vzájomne podobajú, • pomenovať domáce a voľne žijúce zvieratá na obrázkoch a určiť zvieracie rodiny, • vysvetliť, ako sú živočíchy tvarom tela a spôsobom života prispôsobené prostrediu, v ktorom žijú (ako príklad použije: mačka domáca, dážd'ovka zemná, krt obyčajný, lastovička obyčajná, kapor obyčajný, voš detská), • na príkladoch uviesť rozdiely medzi suchozemskými a vodnými živočíchmi, • na príkladoch uviesť, že živočíchy získavajú potravu rôznymi spôsobmi, • vysvetliť vzťah dravec a korisť, • vysvetliť význam maskovania živočíchov v prostredí, • identifikovať časť tela, ktorá zabezpečuje živočíchom pohyb, • identifikovať časť tela, ktorá zabezpečuje živočíchom pohyb • triediť živočíchy podľa toho, čím a ako sa pohybujú a tieto informácie dať do súvislosti s tým, kde a ako živočíchy žijú.	<ul style="list-style-type: none"> • životné prejavy živočíchov • domáce zvieratá, voľne žijúce zvieratá a ich význam • suchozemské a vodné živočíchy • dravec, korisť • končatiny

ČLOVEK:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • identifikovať päť základných zmyslov človeka a im prislúchajúce zmyslové orgány, • vysvetliť význam zmyslových orgánov pre život človeka, • vysvetliť zásady starostlivosti o zrak a sluch • vytvoriť závery o funkcii ušnice pri za-	<ul style="list-style-type: none"> • zmysly: zrak, sluch, hmat, čuch, chuť, poruchy zraku

chytávaní zvuku, • že orgány hmatu sú rozmiestnené po celom tele v koži a sú zodpovedné za jej citlivosť.	
--	--

NEŽIVÁ PRÍRODA A SKÚMANIE PRÍRODNÝCH JAVOV:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť rozdiel medzi živými a neživými súčasťami prírody, triediť na základe znakov, identifikovaných vlastným pozorovaním, prírodné objekty na živé, neživé a odumreté, vysvetliť, na čo všetko používa človek vodu a čo by sa stalo, ak by jej mal nedostatok, vysvetliť, aký význam má voda v pôde a ako sa to týka človeka, že voda sa vyskytuje v rôznych formách (niektoré vymenuje, napr. ľad, vodná para, sneh, dážď, námraza, rosa), vymenovať tri typy vodných zdrojov, na základe skúmania vytvoriť závery o priehľadnosti a priehľadnosti rôznych materiálov (prostredí), že hlavným zdrojom svetla je Slnko, vysvetliť, kedy sa vytvára a kedy sa nevytvára tieň, kedy sa vytvára dlhší tieň a kedy sa vytvára kratší tieň, kedy sa vytvára viac tieňov, vymenovať ďalšie zdroje svetla: plameň, blesk, žiarovka a iné elektrické zariadenia, ktoré vytvára človek, navrhnuť vlastný spôsob merania časového úseku, zostrojiť presýpacie hodiny, vysvetliť vzťah rýchlosti presypania presýpacích hodín a niektorých vlastností presýpanej látky na základe pozorovania presýpacích hodín, zostrojiť kyvadlo, vysvetliť vzťah rýchlosti kmitania kyvadla a niektorých vlastností kyvadla na základe pozorovania kyvadla. 	<ul style="list-style-type: none"> životné prejavy organizmov: pohyb, rast, príjem potravy, dýchanie, rozmnožovanie význam vody pre život vodné zdroje (potok, rieka, jazero, more, podzemná voda), svetelné zdroje, tieň, priehľadný, nepriehľadný, nepriehľadný materiál meranie času, presýpacie hodiny, kyvadlo

ŠKOLA A RODINA:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> orientovať sa v budove školy (trieda, jedáleň, WC a i.) definovať pravidlá bezpečnosti pri návšteve školy, pomenovať významné orientačné body v blízkosti školy (budovy a i.), povedať zjednodušenú adresu školy a adresu svojho bydliska, rozlíšiť pojmy predtým, včera, dnes, potom a zajtra, identifikovať dni v týždni, čo škodí zdraviu, určiť členov rodiny vo vzťahu k sebe.	<ul style="list-style-type: none"> moja trieda, škola, bezpečnosť v škole, v triede, orientácia v priestore kde, tu, tam, vpravo, vľavo, hore, dolu, vpredu, vzadu škola, školský dvor, objekty v okolí školy, adresa školy, adresa môjho bydliska dni v týždni, začiatok, koniec, predtým, včera, dnes, potom, zajtra umývanie rúk, čistota tela, návšteva a správanie sa u lekára, v lekárni funkcia členov rodiny, prejav úcty k rodičom, starým rodičom a jednotlivým členom rodiny

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať rôzne moderné metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Najúčinnjšími metódami sú didaktické hry, hravé aktivity, práca s obrázkami, grafmi, samostatná práca žiakov s učebnicou, s pracovným zošitom a s učebnými pomôckami., tvorba projektov, pokusy, pozorovanie. Metódy, ktoré sa blížia objaviteľskému postupu a rozvíjajú samostatnosť, aktivitu a tvorivosť žiakov, sú už od najnižších ročníkov nielen prostriedkom, ale aj obsahom vzdelávania.

Postupne od 1. ročníka budeme zvyšovať nároky na rozsah, kvalitu a samostatnosť práce v školských zošitoch tak, aby sa ťažisko práce postupne presúvalo z pracovných zošitov na prácu s učebnicou a školským zošitom. Z foriem sa zameriame na diferencované a individuálne vyučovanie, prácu v skupinách.

Medzipredmetové vzťahy:

Medzi prvoukou a ostatnými výchovno – vzdelávacími predmetmi existuje mnoho medzipredmetových vzťahov. Na základe komunikačných zručností získaných v slovenskom jazyku si žiaci osvojujú vedomosti a zručnosti v prvouke. Zručnosti získané v matematike, triedenie a porovnávanie, sú žiakom východiskom na osvojovanie nových vedomostí v prvouke, pri manipulácii s rozličným materiálom. Podľa potreby sa do vyučovania zaraďujú telovýchovné chvíľky. Využívaním ukážok z hudobnej tvorby a ilustrácií z literatúry zameriavame žiakov na umenie okolo seba, na históriu kultúry zvykov a ľudových tradícií.

Osvojovaním základov dopravnej disciplíny vedieme žiakov k bezpečnému správaniu sa na komunikáciách. Aplikovaním učiva ochrana života a zdravia sa integrujú postoje, vedo-

mosti a schopnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách a pri pobyte a pohybe v prírode. Environmentálnou výchovou vštepujeme vedomosti, zručnosti a schopnosti žiakom vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí a vnímať životné prostredie a jeho ohrozenie na celom svete. Do učiva prvouky sú zapracované niektoré témy finančnej gramotnosti.

Hodnotenie predmetu:

V priebehu školského roka budeme hodnotiť žiakov na základe kritérií prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka a to formou: symboly, bodová stupnica, verbálne hodnotenie, nonverbálne, sebahodnotenie, klasifikácia. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania, budeme prihliadať na individuálne osobitosti žiaka a na jeho temperament. Učebný predmet prvouka budeme v 1. ročníku hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základnej školy, a to klasifikáciou.

Učebnice a pracovné zošity:

1. Prvouka pre 1. ročník základnej školy – Mgr. Rút Dobišová Adame, Mgr. Oľga Kováčiková, schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pod č. 2015-15288/37587:4-100C dňa. Schvaľovacia doložka nadobudla účinnosť 20.júla 2015.

Etická výchova

Etická výchova	1. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku ZŠ 1 vyučovaciu hodinu týždenne. V školskom vzdelávacom programe sme zachovali týždennú hodinovú dotáciu podľa štátneho vzdelávacieho programu.

Charakteristika predmetu:

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade.

V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

Ciele predmetu:

Žiaci si na vyučovacích hodinách budú:

- osvojovať si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnúť spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získavať spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získavať spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- učiť sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvojovať si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobúdať spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,

- rozvíjať svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu tvoria tematické celky:

- **Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch**
- **Prvky prosociálneho správania**
- **Ľudská dôstojnosť**
- **Pozitívne hodnotenie iných**
- **Naša rodina**

POSTOJE A SPÔSOBILOSTI V MEDZILUDSKÝCH VZŤAHOCH:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou, • pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie, • podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny, 	<ul style="list-style-type: none"> • rodina, skupina, školská trieda • pozdrav, vďačnosť, ospravedlnenie • pravidlá skupiny

PRVKY PROSOCIÁLNEHO SPRÁVANIA:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom, • vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie, • riadiť sa pravidlami skupiny, • rešpektovať spolužiakov 	<ul style="list-style-type: none"> • úcta • úcta k rodičom, učiteľom, starším ľuďom, spolužiakom • prejavy úcty

ĽUDSKÁ DÔSTOJNOSŤ:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznať postupne rôzne vlastnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • hodnota osoby, moja hodnota, rozdiel

ľudí, • uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných, • poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch	medzi mnou a ostatným svetom • ľudská osoba • sebaovládanie
--	---

POZITÍVNE HODNOTENIE INÝCH:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov, uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny, zahrať scénu, kde vyjadrí pochvalu spolužiakom, 	<ul style="list-style-type: none"> vlastnosti iných osôb pozitívne vlastnosti rodinných príslušníkov, spolužiakov vyjadrenie pozitívneho hodnotenia iných negatívne správanie a jeho dôsledky

NAŠA RODINA:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> pomenovať rodinné vzťahy, vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine, uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine, naplánovať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny 	<ul style="list-style-type: none"> rodina a jej úloha v živote človeka vzťahy medzi členmi rodiny rodinné pravidlá komunikácia pomoc v rodine

Metódy a formy:

Na dosiahnutie cieľov, zvládnutie učiva, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Najúčinnějšími metódami sú cvičenia a aktivity (hra, hranie scéno, problémové vyučovanie, dramatizácia).

Medzipredmetové vzťahy:

Medzi etickou výchovou a ostatnými výchovno – vzdelávacími predmetmi existuje mnoho medzipredmetových vzťahov. Na základe komunikačných zručností získaných v slovenskom jazyku si žiaci osvojujú vedomosti a zručnosti v etickej výchove. Podľa potreby sa do vyučovania zaraďujú telovýchovné chvíľky. Využívaním ukážok z hudobnej tvorby a ilustrácií z literatúry zameriavame žiakov na umenie okolo seba, na rozvoj estetického a emocionálneho cítenia.

Súčasťou predmetu sú aj prierezové témy. Najväčší priestor v predmete etická výchova má prierezová téma osobnostný a sociálny rozvoj. Je zameraná na pochopeniu významu učenia a vzdelania pre ďalší život žiaka. Neoddeliteľnou súčasťou predmetu sú aj témy výchovy k manželstvu a rodičovstvu. Do učiva etickej výchovy sú zapracované niektoré témy finančnej gramotnosti.

Hodnotenie predmetu:

Žiakov budeme hodnotiť slovne počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci vyučovacej hodiny. Žiakom necháme priestor na sebahodnotenie a hodnotenie spolužiakov a vyučovacej hodiny. Učebný predmet budeme hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ, a to slovne - „absolvoval/la, neabsolvoval/a“.

Učebnice a pracovné zošity:

1. Etická výchova pre 1. ročník základných škôl, pracovné listy- PaedDr. Eva Ivanová, PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Eva Líšková, schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky pod číslom CD-2005-17622/25080- 2:096 dňa 15.8.2005.

Hudobná výchova

Hudobná výchova	1. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku ZŠ1 vyučovaciu hodinu týždenne. Školský vzdelávací program koreluje so štátnym vzdelávacím programom.

Charakteristika predmetu:

Na primárnom stupni vzdelávania sa prirodzene a plynule nadväzuje na vrodené predpoklady detí ich spontánnosť, sklony k hravosti, na ich schopnosť celostného vnímania obrazov a modelov okolitého sveta. Hudba má byť pre žiakov súčasne hrou a predmetom detského experimentovania, zdrojom objaviteľských prístupov k hudobnému poznávaniu a prostriedkom žiakovej hudobnej expresie, ktorá podporuje ich hudobnú seberealizáciu v komplexe aktívnych aj receptívnych hudobných činností.

Hudobné činnosti predstavujú najrozmanitejšie formy kontaktu žiaka s hudbou, dávajú možnosť spájať hudbu so slovom, obrazom, pohybom, hrou na elementárnych hudobných nástrojoch. Hudobné činnosti tvoria základný prostriedok na rozvíjanie hudobných i kľúčových kompetencií žiakov. Hudobné činnosti nie sú izolované, ale v reálnej praktickej podobe sa vzájomne dopĺňajú, podporujú aj s inými mimohudobnými činnosťami a zmysluplne sa integrujú. Hudobný materiál a hudobné činnosti sú kľúčovým prostriedkom na osvojenie si hudobno-teoretických poznatkov. Tie si však žiaci osvojujú postupne a nadobudnuté vedomosti sú výsledkom aktívnych hudobných činností, z ktorých vyplývajú.

Teoretické poznatky a vedomosti sú dôležité len do tej miery, do akej sú nevyhnutné pre aktívny hudobný prejav žiakov, chápanie základných zákonitostí hudby a prácu s hudobným materiálom.

Ciele predmetu:

Na hodinách hudobnej výchovy budeme:

- rozvíjať hudobné kompetencie dieťaťa mladšieho školského veku,
- rozvíjať kultivovaný rečový, hlasový, pohybový prejav v spojení s hudbou,
- vychovávať aktívneho a vnímavého interpreta a percipienta hudby,
- učiť žiaka orientovať sa vo svete hudobného umenia,
- rozvíjať emocionálny svet a hudobný vkus žiaka mladšieho školského veku,
- v rámci stanovených cieľov z hudobnej výchovy využívať integratívne prístupy a prieniky s ostatnými vyučovacími predmetmi v primárnej edukácii,
- viesť žiakov k samostatnej práci a hudobnej tvorivosti.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu tvoria:

- Hlasová činnosť
- Inštrumentálne činnosti
- Percepčné činnosti - aktívne počúvanie
- Hudobno - pohybové činnosti
- Hudobno - dramatické činnosti
- Hudobno - vizuálne činnosti

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • použiť hlas na dosiahnutie špecifického hudobného cieľa, • rytmizovať reč, • melodizovať reč 5.-3. a 5.-6.-5.-3. stupňom (so-mi; so-la-so-mi), • hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, • hrať na tele, • hrať rytmické modely, • hrať melodické modely, • aktívne počúvať zvuky, piesne a hu-	<p>HLASOVÁ ČINNOSŤ</p> <ul style="list-style-type: none"> • vokálne činnosti v rámci rozsahu dl-hl, rytmizovanie reči: detské ľudové a autorské piesne, popevky, riekanky, rečovanky, dialogické hry, hlasové a dychové cvičenia, hry s dychom a hlasom • 2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrt'ové rytmické hodnoty, pomocné rytmické prostriedky (rytmické slabiky ta, ti-ti a ich kombinácie, ručné znaky na vyjadrenie rytmu), • pomocné intonačné prostriedky: ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, relatívna solmizácia, fonogestika, <p>INŠTRUMENTÁLNE ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • správne použitie Orffových nástrojov (paličky, drevený blok, rámový/ručný bubon, tamburína, triangel, spiežovce, činely, prstové činelky, zvonček, chrastidlá, xylofón, zvonkohra, metalofón); hra na tele, hra na objektoch, hra na zvukových hračkách a ďalších elementárnych nástrojoch • 2/4 a 3/4 takt, osminové a štvrt'ové rytmické hodnoty, • ostinátne rytmicko-melodické sprievody, • rytmická a melodická improvizácia <p>PERCEPČNÉ ČINNOSTI – AKTÍVNE</p>

<p>dobné skladby,</p> <ul style="list-style-type: none"> • sluchom rozlíšiť rozličné kvality zvuku a tónu, • identifikovať obsadenie interpretovanej hudobnej skladby, • rozpoznať totožné a kontrastné prvky v hudobnej forme, • určiť a rozpoznať melodické a rytmické modely, • uplatniť vhodný pohyb v hudobno-pohybových hrách so spevom, • adekvátne reagovať na rytmus, metrum a tempo, • pohybom adekvátne vyjadriť hudobno-výrazové prostriedky, • ovládať tanečné prvky a pohyb v jednoduchých choreografiách, • stvárniť riekanku či pieseň hudobno-dramatickými prostriedkami • vyjadriť dej, náladu, charakteristiku postáv príbehu rytmickými a melodickými nástrojmi alebo inými zdrojmi zvuku, • realizovať hudobné činnosti podľa voľného i štandardizovaného grafického vyjadrenia hudobných dejov, • vizuálne zobrazit' zvukové vnemy 	<p>POČÚVANIE</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvuky okolia, objektov, vlastného tela; skladby slovenských a svetových skladateľov; piesne, spev a interpretácia učiteľa/ky; vlastný hudobný prejav žiaka, hudobný prejav triedy (skupiny) • zvuk, tón: výška, sila, dĺžka, farba, tempo, metrum, dynamika, hry so zvukom; kontrasty: nízky – vysoký hlasný – tichý dlhý – krátky, rýchly – pomalý, metaforické vyjadrenie farby tónu: lesklý - temný, chladný – teplý, kovový – drevitý a pod. • spev, sólo, zbor, hra na sólovom hudobnom nástroji, hra orchestra, husle, klavír, • rytmické modely ta, ti-ti a kombinácie, melodické modely so-mi, la-so-mi <p>HUDOBNO-POHYBOVÉ ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobno-pohybové hry so spevom, • tanečná chôdza, tanečný beh, pochod, prísunový krok dopredu, dozadu a do strán, • pohyb, gesto, mimika, • tleskanie, plieskanie, dupanie, • pomocný prostriedok perцепčných činností (počúvanie hudby) <p>HUDOBNO – DRAMATICKE ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • príbehy, rozprávky, básne; integrácia s predmetom slovenský jazyk a literatúra <p>HUDOBNO – VIZUÁLNE ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • grafická notácia; grafická partitúra; integrácia s výtvarnou výchovou
--	--

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať rôzne metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Najúčinnjšími metódami sú didaktické hry, hravé aktivity, práca s obrázkami a s učebnými pomôckami, počúvanie hudby a hra na detských ľahko ovládateľných nástrojoch.

Budeme uplatňovať všetky druhy hudobných činností, z ktorých dominujú spevácke a hudobno-pohybové. Je vhodné, aby tieto aktivity prenikli aj za rámec triedy a vyučovacej hodiny hudobnej výchovy, a preto budeme organizovať besiedky pre spolužiakov z vyšších i nižších tried, pre rodičov a učiteľov.

Dôraz budeme kladť na hudobné zážitky, ktorých prameňom je v prvom rade hudba a proces sebarealizácie, pocit úspešnosti. Prostredníctvom hry s hudbou a jej prvkami prehĺbime počiatkový spontánny záujem o hudbu a hudobné prejavy tak, aby vnímanie hudby a hudobné aktivity prinášali radosť a aj určitý relax a uvoľnenie.

Medzipredmetové vzťahy:

Hudbu poznávajú v kontexte so skúsenosťami a poznatkami medzipredmetových vzťahov. Medzi hudobnou výchovou a ostatnými výchovno – vzdelávacími predmetmi existuje mnoho medzipredmetových vzťahov. Na základe komunikačných zručností získaných v slovenskom jazyku si žiaci osvojujú vedomosti a zručnosti, texty piesní. Podľa potreby sa do vyučovania zaraďujú prvky telesnej výchova – detské pohybové hry.

Využívaním ukážok z výtvarnej tvorby a ilustrácií z literatúry zameriavame žiakov na umenie okolo seba, na históriu kultúry, zvykov a ľudových tradícií, ktorými budeme rozvíjať prierezovú tému multikultúrna výchova. Zakomponovaním prierezovej témy mediálna výchova vychováваме žiakov k počúvaniu hudby a cibríme vkus mladého poslucháča.

Hodnotenie predmetu:

Učebný predmet budeme hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ, a to klasifikáciou.

Učebnice a pracovné zošity:

1. Hudobná výchova pre 1. ročník základných škôl – PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Terézia Ružičková, Mgr. Viera Damboráková, schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky pod číslom 2917/2000-41 dňa 23. augusta 2000.

Telesná a športová výchova

Telesná a športová výchova	1. ročník
Štátny vzdelávací program	2
Školský vzdelávací program	0
Spolu	2

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku ZŠ 2 vyučovacie hodiny týždenne. Školský vzdelávací program koreluje so štátnym vzdelávacím programom.

Charakteristika predmetu:

Zameranie telesnej a športovej výchovy v primárnom vzdelávaní je dominantne upriamené na telesné, funkčné a pohybové zdokonaľovanie, čím prispieva k upevňovaniu zdravia, zdravotne orientovanej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Telesná a športová výchova poskytuje elementárne teoretické a praktické vzdelanie z oblasti pohybových aktivít a športu, významne prispieva k psychickému, sociálnemu a morálnemu vývinu žiakov, k formovaniu kladného vzťahu k pohybovej aktivite a plní aj dôležitú kompenzačnú funkciu v procese edukácie.

Svojím zameraním má telesná a športová výchova výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov mladšieho školského veku. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému formovaniu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

Ciele predmetu:

Cieľom vyučovania telesnej a športovej výchovy je:

- získavať poznatky o vplyve pohybu na zdravie a vnímať pohybovú aktivitu ako prostriedok upevňovania zdravia,
- osvojovať si základné vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu,
- utvárať elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach,
- nadobúdať pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám a športu,
- uplatňovať zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti,
- osvojovať si kultivovaný pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- osvojovať si základné pohybové zručnosti súvisiace s vykonávaním základných lokomócií, nelokomočných pohybových zručností a vybraných športov,
- prostredníctvom vhodných telesných cvičení rozvíjať pohybové schopnosti pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti,
- chápať význam diagnostiky v telesnej výchove ako prostriedku pre získanie informácií o úrovni vlastnej telesnej zdatnosti.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu telesná výchova tvoria 3 základné časti:

1. Zdravie a zdravý životný štýl
2. Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť
3. Športové činnosti pohybového režimu, ktorý je členený na tieto tematické celky:

- a) základné pohybové zručnosti
- b) manipulačné, prípravné a športové hry
- c) hudobno – pohybové a tanečné činnosti
- d) psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry
- e) aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti

Časová dotácia športových činností pohybového režimu:

Tematický celok (TC)	1.ročník
Základné pohybové zručnosti	30%
Manipulačné, prípravné a športové hry	30%
Hudobno –pohybové a tanečné činnosti	15%
Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry	15%
Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti	10%

Z dôvodu materiálne technického vybavenia školy, žiakov a ich rodičov sme časovú dotáciu aktivity v prírode a sezónne činnosti upravili z 15% na 10% a 5% sme pridali na psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry.

1. ZDRAVIE A ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • identifikovať znaky zdravého životného štýlu, • rozlišovať zdravú a nezdravú výživu, • rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na	<ul style="list-style-type: none"> • zásady zdravého životného štýlu (pravidelný pohyb v dennom režime, pitný režim, zdravé a nezdravé potraviny, stravovanie pri zvýšenej telesnej záťaži, práca a odpočinok v dennom režime), význam príjmu a výdaja energie, zachovanie rovnováhy pre udržanie hmotnosti, • negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí

<p>zdravie človeka,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť význam pohybovej aktivity pre zdravie človeka, • rozpoznať základné spôsoby a význam otužovania organizmu, • dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti • aplikovať zásady bezpečnosti pri cvičení, • opísať zásady poskytovania prvej pomoci v rôznom prostredí – privolať dospelú osobu, • popísať znaky správneho držania tela v rôznych polohách, • aplikovať osvojené pohybové zručnosti v režime dňa, 	<p>na zdravie človeka,</p> <ul style="list-style-type: none"> • význam pohybu pre zdravie človeka, adaptácia organizmu na zaťaženie, dôležité fyziologické zmeny vplyvom telesného zaťaženia, • spôsoby otužovania – vzduchom, vodou, slnkom, • hygienické zásady pred, pri a po cvičení hygiena úborov, význam dodržiavania základných hygienických zásad, • organizácia cvičenia, dopomoc a záchrana pri cvičení, • prvá pomoc pri drobných poraneniach, privolanie dospeljej osoby, • zásady správneho držania tela, správne držanie tela v stoji, v sede, v ľahu, chybné držanie tela, odchýlky v držaní tela, cvičenia pre správne držanie tela, • pohybový režim, aktívny odpočinok, základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.),
---	---

2. TELESNÁ ZDATNOSŤ A POHYBOVÁ VÝKONNOSŤ:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť význam diagnostiky pohybovej výkonnosti pre zdravie a osobný telesný, motorický a funkčný vývin, • rozpoznať základné prejavy únavy pri fyzickej záťaži, • využívať prostriedky na rozvoj pohybových schopností, 	<ul style="list-style-type: none"> • poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, zdravotne orientovaná zdatnosť • poznatky o vonkajších prejavoch únavy pri zaťažení (potenie, dýchanie, farba pokožky, koordinácia pohybov) • pohybové prostriedky na rozvoj kondičných a koordinačných schopností

3. ŠPORTOVÉ ČINNOSTI POHYBOVÉHO REŽIMU:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

TC: Základné pohybové zručnosti:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • pomenovať základné povely a útvary poradových cvičení realizovaných vo výučbe, • používať základné povely a správne na ne reagovať pohybom, • vysvetliť význam a potrebu rozcvičenia pred vykonávaním pohybovej činnosti, • pomenovať základné pohybové zručnosti, • zvládnuť techniku behu, skoku do diaľky a hodu tenisovou loptičkou, • pomenovať a vykonať základné polohy tela a jeho častí, • zvládnuť techniku základných akrobatických cvičení v rôznych obmenách a väzbách a skokov, • vykonať ukážku z úpolových cvičení,	<ul style="list-style-type: none"> • základné povely, postoje, obraty a pochodové útvary – pozor, pohov, vpravo vbok, vľavo vbok, čelom vzad rad (dvohrad, 3–rad ap.), zástup (dvojstup, 3-stup ap.) kruh, polkruh jednotliviec, dvojica, trojica, družstvo, skupina, kolektív • na značky, čiara, priestor, ihrisko cvičenia a hry s prvkami poradovej prípravy ako prostriedky účelnej organizácie činností v priestore • úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením rôzne spôsoby rozcvičení bez náčinia, s náčiním, s hudobným doprovodom a pod. • bežecká abeceda, beh rýchly, beh vytrvalostný, beh so zmenami smeru hod loptičkou, hod plnou loptou skok skok do diaľky znožmo z miesta, pojmy – štart, cieľ, súťaž, pravidlá, dráha • cvičenia základnej gymnastiky, cvičenia spevňovacie, odrazové, rotačné • cvičenia okolo rôznych osí tela cvičiaceho (prevaly, obraty, kotúle) • stojka na lopatkách, • cvičenie a manipulácia s náčiním pomôckami – gymnastickým náčiním (lopta, obruč, krátka tyč, švihadlo, lano, a. p.) • cvičenie na náradí (lavičky, rebriny, debna, preliezky, prekážkové dráhy), • preskoky a skoky na švihadle, • úpolové cvičenia a hry zamerané na:<ul style="list-style-type: none"> - odpory, pretláčanie, preťahovanie

TC: Manipulačné, prípravné a športové hry:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • charakterizovať základné pojmy súvisiace s hrami, • pomenovať základné herné činnosti jednotlivca, • vymenovať názvy hier realizovaných vo výučbe, • aplikovať v hre dohodnuté pravidlá a rešpektovať ich, • zvládnuť techniku manipulácie s náčiním, • uplatniť manipuláciu s náčiním v pohybovej alebo prípravnej športovej hre, • zvládnuť herné činnosti jednotlivca v hrách realizovaných vo výučbe, • využívať naučené zručnosti z hier v rôznom prostredí (telocvičňa, príroda) 	<ul style="list-style-type: none"> • základné pojmy – pohybová hra, športová hra, hráč, spoluhráč, súper, kapitán, rozhodca, útočník – útok, útočná činnosť, obranca – obrana, obranná činnosť • ihrisko (hrací priestor, hracia plocha), stredová čiara, bránka, hracie náčinie (lopta), gól, bod, prihrávka, hod, strelba, • hry so zameraním na manipuláciu s rôznym tradičným, ale aj netradičným náčiním a s inými pomôckami • pravidlá realizovaných hier, ich význam a sankcie za porušenie, pravidlá fair-play • pohybové hry zamerané na rozvoj pohybových schopností (kondičných, koordinačných a hybridných), • prípravné športové hry zamerané na futbal, hádzanú • pohybové hry zamerané na precvičovanie osvojovaných pohybových zručností rôzneho charakteru (gymnastického, atletického),

TC: Hudobno –pohybové a tanečné činnosti:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať základné pojmy rytmickej a modernej gymnastiky, • pomenovať tanečné kroky realizované vo výučbe • vykonať ukážku rytmických cvičení, • zladať pohyby tela, chôdzu, skoky a 	<ul style="list-style-type: none"> • základné pojmy a poznatky – rytmická gymnastika (rytmus, takt, tempo, dynamika), moderná gymnastika – náčinie a cvičenia s ním (lopta, švihadlo), rovnovážne výdrže – pózy, poskoky a skoky (nožnicový), • tanec – ľudový, moderný, tanečný krok (prísuný, cval), tanečný motív, tanečná väzba, pohybová skladba, • rytmické cvičenia spojené s vytlieskavaním, vydupávaním, hrou na telo • cvičenia a hry na rozvoj rytmickej schopnosti tanečná a štylizovaná chô-

<p>beh s rytmom navodeným potleskom, zvukovým signálom, hudbou,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvládnuť základné tanečné kroky, tanečné motívy v rôznych obmenách realizovaných vo výučbe, • vytvoriť krátke väzby a motívy z naučených tanečných krokov ľudových i moderných tancov, • uplatniť prvky rytmiky a tanca v hudobno-pohybových, tanečných a dramatických hrách, • improvizovať na zadanú tému alebo hudobný motív, 	<p>dza, beh, skoky, poskoky, so zameraním na správne a estetické držanie tela ako celku i jeho častí v rôznych polohách</p> <ul style="list-style-type: none"> • tanečné kroky a motívy regionálnych ľudových tancov • tanečné kroky a motívy vybraných moderných tancov • aerobik a iné formy cvičení s hudobným sprievodom • rytmizované pohyby s využitím hudby alebo rôznych jednoduchých hudobných nástrojov • imitačné pohyby so slovným navádzaním, napodobňovacie pohyby (napr. zvierat, športovcov, činností človeka) • tanečná improvizácia na hudobné motívy, alebo zadané témy • tanečná improvizácia na základe naučených tanečných krokov, motívov, väzieb • pantomíma
---	--

TC: Psychomotorické a zdravotne orientované cvičenia a hry:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • postupne uvoľniť pri slovnom doprovide svalstvo končatín i celého tela, • opísať základné spôsoby dýchania • vykonať jednoduché strečingové cvičenia, • charakterizovať cvičenia z psychomotoriky, • vysvetliť podstatu psychomotorických cvičení a ich význam, 	<ul style="list-style-type: none"> • relaxačné (uvoľňovacie) cvičenia a hry (vyklepávanie, vytriasanie, automasáž a pod.) • cvičenia so zameraním na riadené spevňovanie a uvoľňovanie svalstva (svalové napätie a uvoľnenie) • aktivity zamerané na rozvoj dýchania, dýchacie cvičenia – cvičenia zamerané na nácvik správneho dýchania v rôznych polohách • natáhovacie (strečingové) cvičenia kompenzačné (vyrovnávajúce) cvičenia • cvičenia na rozvoj flexibility (ohybnosť, pohyblivosť) • rozvoj rovnovážových schopností: statickej rovnováhy (cvičenia zamerané

<p>aplikovať naučené zručnosti v cvičeniach a hrách,</p>	<p>na stabilitu a labilitu v rôznych polohách), balansovanie s predmetmi (žongľovanie, prenášanie predmetov rôznym spôsobom a pod.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • cvičenia telesnej schémy zamerané na uvedomovanie si vlastného tela – pohybových možností jeho jednotlivých častí • cvičenia spájajúce zmyslové vnímanie s pohybovým (napr. pohybové reakcie na zmyslové podnety) • psychomotorické hry, cvičenia a hry s neštandardným náčiním (balóny, štipce, noviny a pod.)
--	---

TC: Aktivity v prírode a sezónne pohybové činnosti:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať základné druhy realizovaných sezónnych pohybových aktivít, • zvládnuť pohybové zručnosti vybraných sezónnych aktivít, • uplatniť prvky sezónnych pohybových činností v hrách, súťažiach, v škole i vo voľnom čase, • bezpečne sa pohybovať v rôznom priestore a v rôznych podmienkach, • prekonať pohybom rôzne terénne nerovnosti, • vysvetliť význam a zásady ochrany prírody počas pohybových aktivít v nej. 	<ul style="list-style-type: none"> • základné pojmy a poznatky zo sezónnych aktivít realizovaných vo výučbe • chôdza a jej rôzne druhy a spôsoby vzhľadom na povrch a terén, turistika – jej druhy a formy, turistický výstroj, turistický chodník, turistická značka, • zásady a význam otužovania, pohybu a pobytu v prírode v každom ročnom období a počasí • jazda, hry a súťaže na kolobežke, bicykli

Metódy a formy:

V jednotlivých tematických celkoch je poskytnutý dostatočný priestor na tvorivú aplikáciu obsahu učiva učiteľom vzhľadom k možnostiam školy i konkrétnych žiakov. Pri výbere cvičení a hier bude každý učiteľ pristupovať citlivo tak, aby bolo možné u každého žiaka dosiahnuť postupný rozvoj kompetencií.

V primárnej edukácii je úlohou školy zabezpečiť komplexný pohybový režim žiakov danej školy. Pre splnenie všetkých cieľov telesnej výchovy budeme realizovať tieto organizačné formy:

- ranné cvičenia (denne na začiatku 1. vyučovacej hodiny),
- telovýchovné chvíľky počas vyučovacích hodín (denne niekoľkokrát na všetkých predmetoch, keď učiteľ pozoruje u žiakov únavu resp. nekoncentrovanosť) s využitím riekaniek a motivovaných pohybov,

- rekreačné využívanie prestávok (denne predovšetkým cez veľkú prestávku využívať možnosti školského dvora, telocviční, voľných priestorov ap.). V prípade nepriaznivého počasia (nedá sa ísť von, v triedach a na chodbách je vydýchaný vzduch) zabezpečiť potrebu okysličovania organizmu 2 – 3 minútovými aktivizačnými cvičeniami na začiatku vyučovacích hodín,
- vyučovacia hodina telesnej výchovy (hlavná organizačná forma),
- vyučovacia hodina integrovanej telesnej výchovy (so spoluúčasťou žiakov zdravých a zdravotne oslabených v tom istom rozsahu ako riadna telesná výchova),
- pohybové aktivity v školskom klube (ako dôležitá súčasť popoludňajšie činnosti),
- záujmové krúžky na škole s pohybovým zameraním (výberová forma aktivít),
- školské športové súťaže – pravidelné i jednorazové,
- cvičenia v prírode (2 x ročne v rozsahu 4 hodín).

Hodnotenie predmetu:

Učebný predmet budeme hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ, a to klasifikáciou.

Výtvarná výchova

Výtvarná výchova 1. stupeň ZŠ	1. ročník
Štátny vzdelávací program	2
Školský vzdelávací program	0
Spolu	2

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 1. ročníku 2 vyučovacie hodiny týždenne. Školský vzdelávací program koreluje so štátnym vzdelávacím programom.

Charakteristika predmetu:

Výtvarná výchova v prvom ročníku vychádza zo spontánneho detského prejavu. Žiaci prostredníctvom výtvarných činností, hravou formou spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky). Formou výtvarných činností (kreslenia, maľovania, priestorového a objektového vytvárania) sa stretávajú so svetom navrhovania dizajnu, architektúry, fotografie, videa a filmu. Aktívnu prácu s materiálom a nástrojmi nie je možné nahradiť formou pracovných zošitov – všetky ostatné didaktické formy, ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a pod. sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok).

Od žiakov očakávame najmä uplatnenie jeho predstavivosti a fantázie; nie napĺňanie dopredu očakávaných výsledkov. Výtvarná výchova je založená na tvorivosti žiaka – na rozvíjaní jeho vlastných nápadov a koncepcií. Zručnosti (ovládanie nástrojov a techník) sú podriadené tvorivosti – prednosť má vymýšľanie, od námetu až po realizáciu formy. Očakávané sú vlastné riešenia žiakov, nie presné plnenie úloh.

Výtvarná výchova obsahuje aj prvky, ktoré ju prepájajú s inými vyučovacími predmetmi, napr. s pracovným vyučovaním (zručnosti v ovládaní nástrojov a v spracovaní materiálov), s hudobnou výchovou (tvorivé reagovanie na zvukové podnety), prvoukou (reakcie na prostredie, prírodné javy, históriu a pod.), s matematikou (porovnávanie, mierka, počet a pod.) s geometriou (tvar).

Niektoré témy je možné, podľa uváženia učiteľa prepájať s témami týchto predmetov. Žiaci sú veku prístupnou formou uvádzaní do znalosti súčasného umeleckého vyjadrovania sveta, do súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície. Získavajú dôležité kompetencie porozumenia svetu, ktorý je ich každodennou skúsenosťou.

Ciele predmetu:

Žiaci v nadväznosti na detský výtvarný prejav rozvíjajú svoju vizuálnu kultúru na úrovni poznania i vyjadrovania. Cieľom je:

- rozvíjať predstavivosť a fantáziu,
- rozvíjať pozorovacie schopnosti,
- spoznávať základné prostriedky výtvarného vyjadrovania,
- rozvíjať tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- osvojovať si základné zručnosti pri práci s nástrojmi a materiálmi,

- poznávať umelecké diela a svoj zážitok z nich vyjadrovať výtvarne,
- osvojovať si základné kultúrne postoje.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu tvoria tematické okruhy:

- **Výtvarné vyjadrovacie prostriedky**
- **Rozvoj fantázie a synestetické podnety**
- **Podnety moderného výtvarného umenia**
- **Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia**
- **Škola v galérii**
- **Podnety architektúry**
- **Podnety fotografie**
- **Podnety videa a filmu**
- **Podnety dizajnu a remesiel**
- **Podnety poznávania sveta**

VÝTVARNÉ VYJADROVACIE PROSTRIEDKY:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • tvoriť škvvrny, • rozlíšiť v škvvrne významovo čitateľný tvar, • vyhľadať v textúre čiar tvary podľa svojich predstáv, • pomenovať objavené tvary, • pomenovať tóny základných farieb, • rozlíšiť svetlé a tmavé farebné tóny, • rozlíšiť priamku od krivky, 	<ul style="list-style-type: none"> • škvrna (vytvorená napr. odtlačaním farby (dekalk), rozlievaním, zapúšťaním do mokrého podkladu, rozfúkavaním) – náhodný tvar, jeho dopĺňanie na významový, zobrazujúci tvar (podľa predstavivosti žiaka) náhodné čiary alebo tvary (dokresľovanie alebo domal'ovanie škvvrny, odtlačku farby, čarbanice, pokrčeného papiera – krkváže a pod.) • obrys (výtvarné zobrazenie obrysov tvarov predmetov, figúr) základné tóny farieb, druhotné (vymiešané) tóny, teplé a studené farby

ROZVOJ FANTÁZIE A SYNESTETICKÉ PODNETY:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • výtvarne zobraziť svoje predstavy a fantáziu na zadanú tému, 	<ul style="list-style-type: none"> • fantazijné kreslenie • fantazijné maľovanie • fantazijné modelovanie

<ul style="list-style-type: none"> • nakresliť predmety na základe hmatového vnemu, • pomenovať charakter rôznych povrchov podľa hmatového vnemu 	<ul style="list-style-type: none"> • tvar a hmat (napr. ohmatávanie tvarov predmetov skrytých pod dekou, alebo kreslenie so zaviazanými očami) • povrch predmetu
--	--

PODNETY MODERNÉHO VÝTVARNÉHO UMENIA:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • použiť rôzne kresliarske (maliarske) nástroje, <p>vyjadriť výtvarné stopy (nástroja, materiálu, gesta) prostredníctvom hravej akcie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vytvoriť objekt zo zvolených materiálov, 	<ul style="list-style-type: none"> • fŕkanie, liatie, odtlačanie, kvapkanie, roztieranie, rozfúkavanie... farebnej hmoty • stopa kresliaceho (maliarskeho) nástroja (využitie vlastností rôznych nástrojov) • stopa gesta (rôzne druhy stôp/čiar/ťahov) • odpadový materiál • objekt • ukážky: akčná maľba

VÝTVARNÉ ČINNOSTI INŠPIROVANÉ DEJINAMI UMENIA:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • namaľovať svoju predstavu inšpirovanú pravekým umením, 	<ul style="list-style-type: none"> • praveké jaskynné maľby (motívy) • materiál, nástroje, podklad v tvorbe pravekých ľudí • hra na pravekého umelca - tvorba artefaktu limitovaného motívom a technikou

ŠKOLA V GALÉRII:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • výtvarne vyjadriť rôzne výrazy tváre, 	<ul style="list-style-type: none"> • výraz portrétu (maľba, socha, fotografia) – v priestoroch galérie, • alternatívne vo virtuálnej galérii na internete • akčné napodobnenie výrazu portrétu (grimasa, performancia ...)

	<ul style="list-style-type: none"> výtvarná interpretácia výrazu (kresba, maľba ...)
--	---

PODNETY ARCHITEKTÚRY:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> zobraziť architektúru podľa vlastnej fantázie, porozprávať o zobrazenej architektúre, 	<ul style="list-style-type: none"> rozprávková architektúra (maľba, kresba, modelovanie, objekt – sklada- nie, lepenie, strihanie...) fantastické motívy v architektúre architektúra v rozprávkach (animácie, ilustrácie, filmy)

PODNETY FOTOGRAFIE:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> doplniť fotografický podklad podľa vlastnej fantázie, 	<ul style="list-style-type: none"> fotografia (napríklad z časopisu) zásah do kompozície fotografie, jej doplnenie, prekreslenie, premaľovanie kolorovanie, dokomponovanie

PODNETY VIDEO A FILMU:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Vzdelávací štandard:	Výkonový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> porozprávať o akcii v uvedenej ukáž- ke filmu, výtvarne interpretovať vybranú akciu z filmovej ukážky, 	<ul style="list-style-type: none"> krátka ukážka z vybraného filmu, (groteska) pohyblivý obraz – akcia vo filme (vi- deu) výtvarné spracovanie akcie/pohybu

Podnety dizajnu a remesiel:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Výkonový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> nakresliť dizajn podľa svojej fantázie, porozprávať o nakreslenom, 	<ul style="list-style-type: none"> nezvyčajný, fantastický nábytok, ale- bo nábytok s nezvyčajnými funkciami (napr. hojdanie, skákanie, kotúľanie,

	preklápanie, skladanie a rozkladanie – aplikované na typ stoličky, posteľe, skrine, lampy a pod.) <ul style="list-style-type: none"> • alt. nezvyčajný odevný doplnok • alt. fantastický stroj
--	--

PODNETY POZNÁVANIA SVETA:

Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • výtvarne reagovať na písmená abecedy. 	<ul style="list-style-type: none"> • oživené písmená • tvary písmen (tlačených, písaných, veľkých, malých) • figuratívna kompozícia z tvarov písmen

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov učiteľa budú využívať rôzne metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Najúčinnejšími metódami sú didaktické hry, hravé aktivity, práca s obrázkami a s učebnými pomôckami, pozorovanie, porovnávanie, triedenie materiálu.

Okrem základnej vyučovacej hodiny výtvarnú výchovu budeme realizovať aj formou vychádzok, návštev galérií, knižníc.

Medzipredmetové vzťahy:

Medzi výtvarnou výchovou a ostatnými výchovno – vzdelávacími predmetmi existuje mnoho medzipredmetových vzťahov. Zo slovenského jazyka je to rozvoj jemnej motoriky žiakov. Podľa potreby sa do vyučovania zaraďujú prvky telesnej výchovy – detské pohybové hry. Využívaním ukážok z výtvarnej tvorby a ilustrácií z literatúry zameriavame žiakov na umenie okolo seba, na históriu kultúry zvykov a ľudových tradícií, ktorými budeme rozvíjať prierezovú tému multikultúrna výchova. Zakomponovaním prierezovej témy mediálna výchova vychovávame žiakov k vnímaniu výtvarného umenia a cibríme vkus mladého kultúrneho človeka.

Hodnotenie predmetu:

Učebný predmet budeme hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ, a to klasifikáciou.

Učebnice a pracovné zošity:

1. Výtvarná výchova pre 1. ročník základných škôl – prof., akad. mal. Ladislav Čarný a kolektív, Schválilo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky pod č. CD-2009-28357/23594-1:911 dňa 15. júla 2009.

3. Prierezové témy

Prierezové témy sú prostriedkom na spájanie aktuálnych problémov súčasnosti a edukácie. Prepájajú a dopĺňajú vzdelávací obsah jednotlivých predmetov s aktuálnymi potrebami, s dianím v spoločnosti a s každodennými skúsenosťami žiakov.

Prierezové témy budeme realizovať ako integrálnu súčasť učebných obsahov jednotlivých predmetov. Ciele prierezových tém sa budú realizovať v nadväznosti na vyučovacie predmety.

3.1 Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová téma rozvíja ľudský potenciál žiakov, rozvíja ich študijné, osobnostné a sociálne spôsobilosti, ich sebareflexiu, sebaúctu, sebadôveru a sebazvedľávanie, spoznávanie seba samého, svoje dobré, ale slabé stránky.

Cieľom je:

- rozvíjať osobnosť žiakov, predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt,
- naučiť žiakov uplatňovať svoje práva,
- rešpektovať názory, potreby a práva ostatných,
- rozvíjať dobré medziľudské vzťahy, uprednostňovať priateľské vzťahy v triede,
- uplatňovať prevenciu sociálno – patologických javov (šikanovanie, agresivita),
- porozumieť sebe samým,
- uprednostňovať základné princípy zdravého životného štýlu.

3.2 Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Prierezová téma je zameraná na utváranie základných vedomostí a postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami.

Cieľom je:

- rozvíjať zodpovednosť žiakov voči sebe a iným, aby boli schopní prevziať zodpovednosť za vlastné správanie,
- formovať sociálne zručnosti žiakov v interakcii s inými: vytvárať a zvládnuť vzťahy, odhaľovať a riešiť problémy, jasne a výstižne formulovať myšlienky, vypočuť mienku iných v diskusii a iné,
- zdôrazňovať význam kamarátstva a priateľstva ktoré pomáha rozvíjať interpersonálne vzťahy – empatiu, komunikačné schopnosti,

- viesť žiakov k utváraníu personálnej bezpečnosti, poznať rozdiely medzi vhodnými a nedovolenými telesnými dotykmi,
- viesť žiakov k tomu, aby si postupne uvedomovali a osvojili svoju pohlavnú rolu so zreteľom na spoločensko–mravné normy vzájomného správania,
- pestovať v žiakoch túžbu založiť si v dospelosti rodinu, mať vlastné deti a tieto s láskou vychovávať,
- oboznámiť žiakov s negatívnymi účinkami fajčenia, alkoholu a iných drog na zdravie a správanie jednotlivca.

3.3 Environmentálna výchova

Prierezová téma umožní žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vedie žiakov k pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia. Dôležitou súčasťou environmentálnej výchovy je, aby žiaci získali nielen vedomosti, ale a aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ako napr. chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim i voľne žijúcim zvieratám, triediť komunálny odpad, a pod.

Cieľom je:

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie,
- pozorovať prírodu a zmeny v prírode,
- podieľať sa aktívne na zveľad'ovaní životného prostredia školy a jej okolia,
- správať sa šetrne k prírodným zdrojom,
- uskromniť sa v spotrebe, ktorá zaťažuje prírodné prostredie,
- aktívne sa podieľať na ochrane životného prostredia.

3.4 Mediálna výchova

Prierezová téma dáva príležitosť žiakom orientovať sa v mediálnom svete, osvojiť si zručnosť zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich bezpečného využívania.

Cieľom je:

- uvedomiť si význam a vplyv médií vo svojom živote a spoločnosti,
- pochopiť a rozlíšiť pozitíva a negatíva využívania a vplyvu médií a ich produktov,
- osvojiť si zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu.

3.5. Multikultúrna výchova

Prostredníctvom prierezovej témy žiaci spoznávajú svoju kultúru, históriu, zvyky a tradície a kultúru iných národov a národností, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi komunikovať a spolupracovať.

Cieľom je:

- spoznávať históriu, zvyky, tradície a kultúru svojho národa,
- rešpektovať prirodzenú rozmanitosť spoločnosti,
- akceptovať kultúrnu rozmanitosť,
- uplatňovať svoje práva a rešpektovať práva iných ľudí.

3.6 Regionálna výchova a ľudová kultúra

Táto prierezová téma úzko súvisí s prierezovou témou Multikultúrna výchova, je však viac zameraná na hmotné a nehmotné dedičstvo Slovenska, na poznanie svojho regiónu, na jeho kultúrne a prírodné bohatstvo.

Cieľom je:

- rozširovať a rozvíjať znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu,
- vytvárať si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine,
- rozvíjať svoju národnú a kultúrnu identitu.

3.7 Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke

Prierezová téma dáva žiakom základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách, postupne pripravuje žiakov na samostatný pohyb v cestnej premávke ako chodcov alebo cyklistov.

Cieľom je:

- osvojiť si a dodržiavať zásady bezpečnej cestnej premávky (základné dopravné značky),
- nadobudnúť spôsobilosti a praktické zručnosti bezpečného pohybu v cestnej premávke (chôdza po ceste, prechod cez ceste),
- osvojiť si a dodržiavať zásady cestovania v dopravných prostriedkoch (MHD).

3.8 Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života. Praktická časť prierezovej témy Ochrana života a zdravia sa v 1. ročníku bude realizovať prostredníctvom didaktických hier, ktoré sa uskutočnia raz ročne v trvaní 4 hodín.

Cieľom je získať vedomosti a praktické skúsenosti v tematických celkoch:

a) riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana

- rozoznať signál „všeobecné ohrozenie“,
- porozprávať o činnosti po jeho vyhlásení,
- povedať, ako sa dozvie o hroziacom nebezpečenstve,
- ukázať, kde stojí v skupine pred odchodom z triedy,

- povedať, ktorou cestou pôjde z triedy po vyhlásení signálu v prípade ohrozenia,
- opísať činnosti pri opustení školy v prípade ohrozenia,
- vymenovať, ktoré materiály v škole, triede sú horľavé,

b) zdravotná príprava

- charakterizovať prvú pomoc,
- povedať, komu je potrebné nahlásiť úraz,
- nakresliť znak (symbol) červeného kríža, ktorý vidí na lekárničke,
- vysvetliť svojimi slovami funkciu domácej lekárničky,
- povedať, prečo deti nesmú svojvoľne užívať lieky,
- vymenovať tri lieky alebo zdravotné pomôcky, ktoré by nemali chýbať v domácej lekárničke,
- povedať tri najdôležitejšie obväzové pomôcky,
- povedať, kde všade by nemala chýbať lekárnička,
- opísať postup ošetrovania jednoduchých poranení,
- určiť, akým prostriedkom vyčistíme ranu,
- vysvetliť, na čo slúžia rýchloobväzy (náplasti),
- ukázať na spolužiakovi ošetrovanie odreniny chrbta ruky,

c) pohyb a pobyt v prírode

- identifikovať svoju školu,
- uviesť názov ulice, na ktorej sídli škola,
- určiť miesto svojej triedy v budove školy,
- opísať okolie školy,
- vymenovať najmenej dve ulice, ktorými prechádza cestou z domu do školy,
- uviesť presnú adresu svojho bydliska,
- ukázať, kde na obzore vychádza a kde zapadá slnko,
- vymenovať významné budovy v mieste bydliska a školy,
- vymenovať dopravné prostriedky, pomocou ktorých sa dostane do školy,
- opísať presné miesto, kde sa nachádza zdravotné stredisko v obci.

4. Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Ciele finančnej gramotnosti:

- pomenovať základné ľudské potreby a základné ľudské hodnoty a opísať postavenie členov rodiny pri zabezpečovaní životných potrieb,
- uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárne správanie sa vo svojom okolí (domácnosť, škola),

- navrhnuť spôsoby riešenia situácií v ktorých sa stretli s klamstvom, podvodov a nečestným správaním,
- zoradiť osobné želania a potreby podľa ich dôležitosti. stanoviť si merateľné, krátkodobé finančné ciele,
- uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch,
- jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov,
- pomenovať osobné a rodinné potreby,
- opísať svoju predstavu, čo sú osobné príjmy človeka,
- opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia, vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách(hotovostná a bezhotovostná forma peňazí),
- porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí. opísať aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičiava obľúbenú osobnú vec, opísať postup ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú vec.

Školský vzdelávací program bol vypracovaný podľa:

1. Štátneho vzdelávacieho programu, schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 06.02.2015 pod číslom 2015-5129/5980:2-10A0 pre základné školy s platnosťou od 01.09.2015

2. Učebných osnov vypracovaných Štátnym pedagogickým ústavom z predmetov:

- **Slovenský jazyk a literatúra**
- **Anglický jazyk**
- **Matematika**
- **Informatika**
- **Biológia**
- **Dejepis**
- **Geografia**
- **Etická výchova/ Náboženská výchova**
- **Technika**
- **Pracovné vyučovanie**
- **Hudobná výchova**
- **Výtvarná výchova**
- **Telesná a športová výchova**

5. Učebné osnovy 5. ročníka

Slovenský jazyk a literatúra

Slovenský jazyk a literatúra	5. ročník
Štátny vzdelávací program	5
Školský vzdelávací program	0
Spolu	5

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ 5 vyučovacích hodín týždenne. Tento počet hodín zachováva aj školský vzdelávací program.

Charakteristika predmetu:

Vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra má v systéme školského vzdelávania centrálné postavenie, pretože vytvára predpoklady pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov.

Vzdelávací obsah slovenského jazyka a literatúry tvoria tri oblasti: jazyková komunikácia, komunikácia a sloh, čítanie a literatúra.

V oblasti jazykovej komunikácie žiaci nadobúdajú schopnosti, vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné k osvojovaniu si spisovnej podoby slovenského jazyka. Jazyková komunikácia vedie žiakov k presnému a logickému mysleniu, ktoré je základným predpokladom jasného, presného a zrozumiteľného vyjadrovania.

V oblasti komunikácie a slohu sa žiaci učia vnímať a chápať rozličné jazykové informácie, čítať s porozumením, kultivovane písať, rozprávať a na základe prečítaného alebo počutého textu samostatne sa rozhodovať, nadobúdajú kompetencie text analyzovať a kriticky hodnotiť. Vo vyšších ročníkoch získavajú kompetencie text posudzovať po stránke jazykovej, kompozičnej a výstavbovej.

V literárnom vzdelávaní sa žiak prostredníctvom literárnych ukážok zoznamuje s literatúrou všeobecne, konkrétne s literárnymi druhmi, literárnymi žánrami, kompozíciou literárnych diel, štylistikou literárneho textu, získava informácie o autoroch, ich živote a diele. Žiaci sa učia formulovať vlastné názory o prečítanom diele. Získavajú kompetencie rozlišovať fiktívny príbeh od skutočného. Nadobúdajú čitateľské zručnosti, schopnosti reprodukovat' prečítaný literárny text a samostatne tvoriť nový umelecký text. Žiaci sa oboznamujú s významnými slovenskými predstaviteľmi tvorby pre deti a mládež. Získané poznatky ovplyvňujú ich postoje, životnú hodnotovú orientáciu, empatiu, prosociálne správanie. Žiak má získať také intelektuálne zručnosti, ktoré z neho robia vzdelaného čitateľa, ktorý v literatúre nachádza zábavu, poučenie, vie sa v nej orientovať a intelektuálne a duchovne sa vzdelávať.

Ciele predmetu :

Cieľom vzdelávania v oblasti slovenského jazyka a literatúry je dosiahnuť takú úroveň rečových zručností v príslušnom jazyku, aby žiaci zvládli každú komunikatívnu situáciu hovorovú či odbornú primerane a vhodne z hľadiska jazykového štýlu, s príslušnou gramatickou a pravopisnou normou v ústnom i písomnom prejave.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka v 5. ročníku ZŠ je, aby žiaci dokázali:

- spoznávať jazyk ako vnútorne štruktúrovaný a ucelený systém
- poznať bohatosť jazykových prostriedkov na jednotlivých rovinách jazykového systému
- využiť jazykové prostriedky písaných a ústnych prejavov
- rozvíjať komunikačné schopnosti a návyky, primerane reagovať v rôznych jazykových situáciách
- správne štylizovať vety či texty
- porozumieť a pochopiť text
- získať čitateľské návyky, orientovať sa na knihu, pozitívne prijímať literatúru a kultúru
- analyzovať text, syntetizovať získané poznatky
- orientovať sa v základných jazykových príručkách
- správne vyslovovať a ústne realizovať text
- cvičiť sa v pravopisnej norme
- odhaliť zmysel základných lingvistických termínov
- uplatňovať poznatky o jazykovom systéme pri tvorbe vlastných textov
- pracovať s konceptom a robiť korekciu textu
- získať orientáciu v slohových postupoch, žánroch a útvaroch jednotlivých štýlov.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa zameriame na rozvíjanie a posilnenie týchto komunikačných jazykových, poznávacích a čitateľských kompetencií:

1. Čítanie s porozumením – dôraz budeme klásť na to, aby žiak zameral svoje čítanie podľa potreby (hlasné, tiché, informatívne čítanie), pochopil obsah textu, jeho kompozíciu a gramatickú formu. Zameriame sa, aby žiak správne a plynulo prečítal text, pričom bude dodržiavať správnu výslovnosť a intonáciu, aby dokázal vyvodiť základné informácie z vecného aj umeleckého textu, dokázal odpovedať na otázky súvisiace s prečítaným textom, porozumel významu slov v týchto textoch, vedel si overiť význam slova a dokázal sa orientovať v rozličných slovníkoch, dokázal prerozprávať obsah umeleckého a vecného textu na základe chronologickej alebo logickej postupnosti, aby rozoznal a pomenoval časti kompozície textu, vedel členiť text na menšie celky.

2. Písanie – naučiť žiakov vyjadriť myšlienky a informácie s rôznym cieľom pre špecifické publikum, zostaviť osnovu, koncept, zoradiť motívy a myšlienky podľa časovej a logickej postupnosti, prispôbiť formálnu úpravu textu vybranému žánru, zosúladiť slovnú zásobu s cieľom komunikácie, využívať primerané štylistické prostriedky, využívať bohatstvo lexiky národného jazyka, vedieť si v jazykových príručkách overiť vhodnosť a správnosť použitých slov, štylizovať jednoduché vety a súvetia, správne použiť interpunkčné znamienka, opakovane čítať a opravovať text so zameraním na gramatiku, interpunkciu a pravopis.

3. Hovorenie – viesť žiakov k tomu, aby vedeli používať slovnú zásobu primeranú určitému cieľu komunikácie a publiku, dokázali sformulovať vlastný názor a pomocou argumentov ho obhájili, rešpektovať jazykové pravidlá, štylizovať text, vedieť utvoriť jednoduché vety a súvetia, využívať správne gramatické tvary slov, uplatňovať logickú nadväznosť vytvoreného textu, plynulosť, tempo a zrozumiteľnosť prejavu, využívať pri komunikácii mimojazykové prostriedky.

4. Literárna zložka – naučiť žiakov recitovať spamäti prozaické a básnické diela, nahlas a plynule čítať umelecký alebo náučný text, rešpektovať rytmickú usporiadanosť básnického textu, čítať text postavy dramatického diela pri spoločnom dramatizovanom čítaní, modulovať hlas podľa zmyslu textu, zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť, vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi, usporiadať známe javy do tried, aplikovať literárnovedné vedomosti na literárne texty s analogickou štruktúrou, analy-

zovať umelecký text po štylisticko-lexikálnej a kompozičnej stránke a určiť funkciu jednotlivých prvkov pre celkové vyznenie diela, sformulovať vlastné hodnotenie diela a podložiť svoje stanovisko argumentmi, transformovať literárny text, vytvoriť krátky umelecký alebo náučný text, orientovať sa v školskej a verejnej knižnici a vedieť získať informácie z knižných a elektronických zdrojov.

Obsah predmetu :

Piaty ročník základnej školy má v predmete slovenský jazyk a literatúra zabezpečiť plynulý prechod medzi prvým a druhým stupňom základnej školy. Obsahový štandard je z tohto dôvodu minimalizovaný. Dôraz sa kladie na skvalitňovanie a upevňovanie získaných vedomostí a nadobudnutých kompetencií z primárneho vzdelávania.

Obsah učiva v 5. ročníku členíme na tri zložky: gramatiku, sloh a literatúru, ktoré sú zamerané na rozvíjanie týchto jazykových komunikačných kompetencií: hovorenie, písanie a čítanie s porozumením.

Z obsahu učiva slovenského jazyka pre 5. ročník boli vyňaté tematické okruhy, ktoré sa preberajú na hodinách informatiky: sms a e-mail, e-mailová adresa.

Žiak po absolvovaní 5. ročníka základnej školy dokáže:

ČÍTANIE S POROZUMENÍM:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> dokáže podľa zadaných kritérií vybrať text a odôvodniť správnosť výberu na základe subjektívnych pocitov reprodukovať definície slohových útvarov/žánrov, daných pojmov a s pomocou učiteľa ich vyhľadať v texte s pomocou učiteľa a po predchádzajúcej príprave dokáže nahlas čítať texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam pri hlasnom čítaní rešpektuje niektoré prostriedky nadväznosti (prestávka, dôraz a pod.) dokáže s pomocou učiteľa vyhľadať v texte explicitne vyjadrené informácie vzťahujúce sa na danú tému vyvodíť zo známeho umeleckého textu hlavnú myšlienku vysvetliť s pomocou učiteľa význam známych lexikálnych jednotiek v texte a vyhľadať význam nezná- 	<ul style="list-style-type: none"> splývavá/viazaná výslovnosť znelé, neznelé a znelé nepárové (zvukové) spoluhlásky prestávka, sila hlasu, dôraz hlavný slovný prízvuk rozprávanie s prvkami opisu opis pracovného postupu interview slovná zásoba spisovný jazyk – nárečia jednovýznamové a viacvýznamové slová synonymá, antonymá príslovie, porekadlo, pranostika a prirovnanie hlavná myšlienka téma

<p>mych lexikálnych jednotiek v jazykových slovníkoch</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže s pomocou učiteľa prerozprávať obsah známeho umeleckého textu so zachovaním časovej postupnosti • vyjadriť svoj čitateľský zážitok • dokáže vymenovať jednotlivé vzory podstatných a prídavných mien • roztriediť podstatné a prídavné mená podľa gramatického rodu • stupňovať akostné prídavné mená • dokáže s pomocou učiteľa v známom texte vysvetliť vysokú frekvenciu slovies v rozprávaní 	<ul style="list-style-type: none"> • poznámky/konspekt • podstatné mená • vzor: chlap, hrdina, dub, stroj • životné – neživotné • vzor: žena, ulica, dlaň, kosť • vzor: mesto, srdce, dievča, vysvedčenie • prídavné mená • akostné, vzťahové • stupňovanie • vzor: pekný, cudzí
--	--

PÍSANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • dokáže si z navrhovaného súboru tém vybrať tú, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľmi písania • z navrhnutého súboru žánrov s pomocou učiteľa vybrať ten, ktorý zodpovedá téme • dokáže s pomocou učiteľa urobiť poznámky zo zadaného textu a využiť zadanú informáciu alebo časť textu vo vlastnom texte • dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť jednoduché rozprávanie s prvkami opisu • dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť jednoduchý opis pracovného postupu • dokáže s pomocou učiteľa doplniť do rozprávania jednoduchý opis • dokáže s pomocou učiteľa vytvoriť text interview na zadanú tému • rozlíšiť interview od bežného rozhovoru • podľa vopred stanovených kritérií dokáže porovnať slohové útvary/žánre • dokáže s pomocou učiteľa vo vlastných textoch uplatniť formálnu úpravu jednotlivých slohových útva- 	<ul style="list-style-type: none"> • rozprávanie s prvkami opisu • opis pracovného postupu • interview • poznámky/konspekt • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečie • jednovýznamové, viacvýznamové slová • príslovie, porekadlo, pranostika, prirov-

<p>rov/žánrov</p> <ul style="list-style-type: none"> • žiak pri tvorbe textu využíva obmedzenú lexiku • dokáže reprodukovať definície pojmov príslovie, pranostika, prirovnanie, spisovný jazyk, nárečie, definície jednovýznamových a viacvýznamových slov • dokáže na základe odporúčania učiteľa vybrať vhodnú jazykovú príručku a skontrolovať správnosť a význam slov použitých v texte • dokáže samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety • dokáže na podnet a s pomocou učiteľa identifikovať chyby vo svojom texte, po príprave nahlas prečítať svoj text, pri tvorbe textu využíva vhodné synonymá • prijať hodnotenie druhých a s pomocou učiteľa dokáže opraviť identifikované chyby 	<p>nanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • slovosled
--	--

HOVORENIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • dokáže jednoduchým spôsobom vyjadriť svoj vlastný názor na určitú tému a použiť subjektívne argumenty • vybrať jednu z ponúknutých komunikačných tém • dokáže po príprave sformulovať myšlienky na určenú tému • vytvoriť krátky prejav na určenú tému • s pomocou učiteľa opraviť chyby v logickom usporiadaní svojej výpovede • dokáže vo vlastnom prejave použiť obmedzenú lexiku • po vyzvaní učiteľom dokáže zmeniť silu hlasu • po upozornení dokáže vo svojom prejave upraviť gestikuláciu a mimiku • po príprave sformulovať jednoduché otázky, aby si preveril, či poslu- 	<ul style="list-style-type: none"> • splývavá/viazaná výslovnosť • znelé, neznelé a znelé párové (zvučné) spoluhlásky • prestávka, sila hlasu, dôraz • hlavný slovný prízvuk • slovná zásoba • spisovný jazyk – nárečie • jednovýznamové, viacvýznamové slová • príslovie, porekadlo, pranostika, prirovnanie, hádanky • argument, dokazovanie

<p>cháči porozumeli jeho prejavu</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokáže po upozornení nahradiť ne- spisovné jazykové prostriedky spi- sovnými • samostatne tvoriť jednoduché vety • s pomocou učiteľa vytvoriť krátky text • dokáže vo vlastnom prejave s po- mocou učiteľa vhodne využiť in- formácie získané z rôznych infor- mačných zdrojov 	<ul style="list-style-type: none"> • slovosled • poznámky/konspekt
--	--

LITERÁRNA ZLOŽKA:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • žiak dokáže plynulo prečítať text známej básne • dokáže s pomocou učiteľa nahlas či- tať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazy- kovej úrovni a skúsenostiam • reprodukovať definíciu pojmu ryt- mus, personifikácia, epiteton • dokáže vytvoriť personifikáciu, epi- teton, určiť refrén • vyjadriť svoj čitateľský/divácky záži- tok • dokáže na základe analýzy určiť hlavné a vedľajšie postavy diela • dokáže reprodukovať definíciu non- sensu • dokáže reprodukovať definíciu fil- movej/televíznej rozprávky, pojmov scenár, scenárista, herec, režisér • dokáže s pomocou učiteľa preroz- právať obsah literárne- ho/audiovizuálneho diela • dokáže reprodukovať definície po- jmov ľudová povesť, autorská po- vesť a legenda • dokáže vyhľadať reálne a fantastické prvky v legende • na základe analýzy vytvoriť dejovú osnovu literárneho diela • prerozprávať obsah literárneho diela • dokáže reprodukovať definície po- jmov náučná literatúra a encyklopé- dia 	<ul style="list-style-type: none"> • pieseň • rytmus • personifikácia/zosobnenie • epiteton • refrén • téma • nonsens • filmová/televízna rozprávka • scenár • scenárista • režisér • herec • dramaturg • dialóg • ľudová povesť • autorská povesť • legenda • rozprávač

<ul style="list-style-type: none"> • dokáže v encyklopédii vyhľadať požadované heslo a vysvetliť, ako sú zoradené informácie v encyklopédii, získať potrebné informácie v príslušnej encyklopédii a použiť ich 	<ul style="list-style-type: none"> • náučná literatúra • encyklopédia
---	---

Žiak po absolvovaní 5. ročníka základnej školy vie:

1. Gramatika – ovláda pravidlá aktívneho počúvania, rozdeľovanie slov, druhy viet podľa zámeru, melódiu viet, prestávku, silu hlasu, slovný prízvuk,

- zásady spodobovania, osobné zámená, základné a radové číslovky, skloňovanie podstatných a prídavných mien, stupňovanie prídavných mien, ovláda predložky a tvorí správne predložkové väzby s pádmi,

- antonymá a synonymá, časovanie slovies a slovesné kategórie, vie použiť správne tykanie a vykanie, ovláda činnostné a stavové slovesá, neurčitok,

- jednovýznamové a viacvýznamové slová, dokáže oddeliť predponu od slovtvorného základu, pozná frazeologizmy – príslovia, porekadlá, pranostiky, pozná rozdiel medzi spisovným jazykom a nárečím,

- vie čítať mapy, piktogramy, grafy.

2. Sloh – vie vypísať pohľadnicu, pozdrav s adresou, ovláda zásady interview, pravidlá diskusie, pojem argument, dokáže s pomocou učiteľa napísať súkromný list, oznámenie, pozvánku, inzerát, vytvoriť vizitku, plagát, reklamu,

- ovláda, čo je konspekt, s pomocou učiteľa vie napísať opis osoby, veci, pracovnej činnosti, zostaviť tému a hlavnú myšlienku, osnovu textu, vie, čo je nápis a nadpis, aké ma časti rozprávanie.

3. Literatúra – pozná vlastnosti dobrého čitateľa, chápe rozdiel medzi poéziou, prózou a drámou, pozná pôvod, znaky a druhy ľudových piesní, ovláda, čo je verš, strofa, rým, personifikácia, samostatne vie vytvoriť slová, ktoré sa rýmujú,

- pozná známych zberateľov ľudových rozprávok, vie odlíšiť hlavné postavy od vedľajších, ovláda tri druhy rozprávok podľa obsahu, chápe zveličenie a humor v rozprávke, nonsens,

- pozná pôvod, definíciu a znaky kolied,

- rozdiel medzi ľudovou a autorskou rozprávkou, pozná rozprávky H. CH. Andersena, zbierky M. Ráfusa, znaky modernej rozprávky,

- pozná druhy pracovných piesní, ovláda pojmy bábková hra, dejstvo, dramatizácia, dialóg, animácia, druhy a spôsoby vedenia bábok, pojem inscenácia, filmová rozprávka

a animovaný film, scenár, námet, režisér, scenárista, pozná kreslené filmy V. Kubalu, pôvod, znaky a druhy povestí, chápe pojem legenda, erb, pozná rozdiel medzi ľudovou a zľudovenou piesňou,

- dokáže vytvoriť vlastný komiks, ovláda pojem encyklopédia, pozná druhy encyklopédií.

Diktát a previerky:

Žiaci 5. ročníka v priebehu školského roka píšú 4 kontrolné diktáty v rozsahu 50-60 plnovýznamových slov zamerané na tieto tematické oblasti: opakovanie zo 4. ročníka, podstatné mená, prídavné mená a slovesá.

Stupnica hodnotenia kontrolného diktátu:

0 - 2 chyby = 1
3 - 5 chýb = 2
6 - 9 chýb = 3
10 - 12 chýb = 4
13 a viac = 5

Žiaci počas školského roka píšú tri previerky – vstupnú, polročnú, výstupnú. Krátke písomky píšú vyučujúci podľa zváženia po prebratí jednotlivých tematických celkov.

Stupnica hodnotenia previerok:

100 – 90 % - 1
89 – 75 % - 2
74 – 50 % - 3
49 – 30 % - 4
29 - 0 % - 5

Slohovú prácu píšú žiaci v 5. ročníku ešte s pomocou učiteľa v rámci vyučovacej hodiny. Nebude klasifikovaná ako školská písomná práca.

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať rôzne metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Ide predovšetkým o syntetickú, analytickú metódu, indukciu, dedukciu, rozhovor, výklad, m. otázok a odpovedí, m. pomiešaných udalostí (uvažuj – vytvor pár, dvojicu), vymeň si názor, reťazový dialóg, rolové čítanie, didaktické hry, hravé aktivity, prácu s knihou, doplnovačky, osemšmerovky, tajničky, súťaže, kvízy.

Z foriem sa zameriame na hromadné (frontálne), individuálne vyučovanie, prácu v dvojiciach, prácu v skupinách.

Medzipredmetové vzťahy:

V rámci vyučovania slovenského jazyka a literatúry sa využívajú aj medzipredmetové vzťahy - učivo slovenského jazyka a literatúry sa prelína s učivom z hudobnej výchovy, výtvarnej výchovy, dejepisu, geografie, biológie a matematiky.

Prierezové témy:

Do učiva zo slovenského jazyka a literatúry sú zakomponované tieto prierezové témy: environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, osobnostný a sociálny rozvoj, finančná gramotnosť.

Hodnotenie predmetu:

V rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra sú hodnotené 3 zložky - jazyková, slohová a literárna. Hodnotenie bude rešpektovať žiakove vedomosti a schopnosti, kreativitu, prácu s informáciami, samostatnosť, spoluprácu. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania a prihliadať na individuálne osobitosti žiaka a na jeho temperament.

Predmetom klasifikácie sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v rámci jednotlivých zložiek predmetu a ktoré sú v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov. Hodnotí sa schopnosť používať osvojené vedomosti, zručnosti a návyky v konkrétnych situáciách.

Klasifikuje sa obsahová kvalita a jazyková správnosť odpovede, t.j. rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť, stylistická pôsobivosť a stupeň rečovej pohotovosti. V písomnom (diktáty, slohová práca, vedomostné preverky) a ústnom prejave má žiak preukázať komplexnosť ovládania spisovného jazyka, mieru tvorivosti, celkovú vzdelanosť a kultúrnosť v miere vychádzajúcej z učebných osnov a vzdelávacích štandardov.

Hodnotenie a klasifikácia sa riadi Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základných škôl, ktoré schválilo Ministerstvo školstva SR s platnosťou od 1. mája 2011 pod číslom 2011-3121/12824:4-921.

Učebné zdroje:

1. Krajčovičová, J.- Kesselová, J.- Sedláková, M. – Hirschnerová, Z.: Slovenský jazyk pre 5. ročník základných škôl. Bratislava: Mladé letá, 2009.
2. Krajčovičová, J.: Pomocník zo slovenského jazyka 5 (pracovný zošit pre 5. ročník ZŠ). Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2010.
3. Krajčovičová, Jarmila – Krajčovičová, Jela: Literárna výchova pre 5. ročník základných škôl. Prievidza: Združenie EDUCO, 2010.
4. Krajčovičová, J.: Pomocník z literatúry 5 (pracovný zošit pre 5. ročník ZŠ). Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2011.
5. Dienerová, E.: Pravopisné cvičenia k učebnici slovenského jazyka pre 5. ročník základných škôl. Bratislava: SPN, 2011.
6. Lampartová, T.: Diktáty a pravopisné cvičenia pre žiakov druhého stupňa základných škôl a gymnázií s osemročným štúdiom. Bratislava: Príroda, 2012.
7. Lukačková, R.: Zbierka testov pre 5. ročník – slovenský jazyk a literatúra. Bratislava: DIDAKTIS, 2009.
8. Somorová, R.: Sloh pre 2. stupeň základných škôl a osemročné gymnáziá. Bratislava: Príroda, 2006.
9. Faunderová, A. – Magee, W. – Warrenová, C.: Ako písať príbehy, básne, referáty, reportáže, listy, e-mail... a iné. Bratislava: Perfekt, 2010.
10. Kolektív autorov: Sloh na dlani. Bratislava: Príroda, 2003.
11. Kolektív autorov: Slovenčina na dlani. Bratislava: Príroda, 2001.
12. Smiešková, E.: Malý frazeologický slovník. Bratislava: SPN, 1988.

13. Habovštiaková, K. – Krošláková, E.: Frazeologický slovník. Človek a príroda vo frazeológii. Bratislava: Veda, 1996.
14. Pisárčiková, M. – Michalus, Š.: Malý synonymický slovník. Bratislava: SPN, 1987.
15. Šaling, I. – Ivanová-Šalingová, M. – Maníková, Z.: Slovník cudzích slov pre školu a prax. Prešov: SAMO, 1997.
16. Kolektív autorov: Pravidlá slovenského pravopisu. Bratislava: Veda, 1991.
17. Kolektív autorov: Krátky slovník slovenského jazyka. Bratislava: Veda, 2003.
18. Literatúra na CD, 5. ročník
  - doplnkové čítanie rozprávok a povestí, napr. E. Lacková: Rómske rozprávky
  - encyklopédie
  - denná tlač a časopisy
  - komiksy
  - nahrávky ľudových piesní
  - CD a DVD s textami umeleckej literatúry, dramatické žánre
  - internet

Anglický jazyk

Anglický jazyk	5. ročník
Štátny vzdelávací program	3
Školský vzdelávací program	0
Spolu	3

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ 3 vyučovacie hodiny týždenne.

Charakteristika predmetu:

Vyučovací predmet anglický jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a spoločne s vyučovacím predmetom slovenský jazyk a literatúra a s inými cudzími jazykmi vytvára oblasť jazyk a komunikácia.

Vzhľadom na široké využitie cudzích jazykov v súkromnej a profesijnej oblasti života, či už pri ďalšom štúdiu, cestovaní, spoznávaní kultúr aj v práci sa dôraz pri vyučovaní cudzích jazykov kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu a činnostne zameraný prístup.

Komunikácia v cudzích jazykoch je podľa Európskeho referenčného rámca (ES, 2007, s.5) založená na schopnosti porozumieť vyjadrovať myšlienky, pocity, fakty a názory ústnou a písomnou formou v primeranej škále spoločenských a kultúrnych súvislostí podľa želaní a potrieb jednotlivca.

Ciele predmetu:

Všeobecné ciele vyučovacieho predmetu anglický jazyk vychádzajú z modelu všeobecných kompetencií, ako ich uvádza Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky (ŠPU,2013)

Pri formulácii cieľov vyučovacieho predmetu sa zdôrazňuje činnostne zameraný prístup na splnenie komunikačných úloh. Žiaci sa musia zapájať do komunikačných činností a ovládať komunikačné stratégie.

Cieľom vyučovacieho predmetu anglický jazyk je umožniť žiakom:

- efektívne používať všeobecné kompetencie, ktoré nie sú charakteristické pre jazyk, ale sú nevyhnutné pre rôzne činnosti, vrátane jazykových činností.
- využívať komunikačné jazykové kompetencie, aby sa komunikačný zámer realizoval vymedzeným spôsobom
- v receptívnych jazykových činnostiach a stratégiách (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) spracovať hovorený alebo napísaný text ako poslucháč alebo čitateľ
- v produktívnych a interaktívnych jazykových činnostiach a stratégiách (ústny prejav, písomný prejav) vytvoriť ústny alebo písomný text
- používať hovorené a písané texty v komunikačných situáciách na konkrétne funkčné ciele.

Obsah predmetu :

V rámci 5.ročníka sa v anglickom jazyku rozvíjajú tie kompetencie a funkcie jazyka, ktoré sú špecifikované v časti Obsahový štandard -úroveň A1

Žiak po absolvovaní 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

ČÍTANIE S POROZUMENÍM:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Porozumieť veľmi krátkym jednoduchým textom a samostatným slovným spojeniam, vyhľadať známe mená, slová a základné slovné spojenia, podľa potreby sa v čítaní vrátiť sa späť, • Porozumieť krátkym jednoduchým správam na pohľadniciach • Rozoznať známe mená, slová a najzákladnejšie slovné spojenia v jednoduchých nápisoch, • Získať približnú predstavu o obsahu jednoduchších informačných materiálov a krátkych jednoduchých opisov, najmä ak má vizuálnu oporu, • Riadiť sa krátkymi, jednoducho napísanými orientačnými pokynmi	<ul style="list-style-type: none"> • Spojky- and, but, or (a, ale, alebo) • Frázové slovesá • Predložky pohybu (out of) under (pod), up (hore),down (dole) over (cez),into (v)

PÍSANIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • napísať pohľadnicu napríklad pozdrav k narodeninám • vedieť napísať adresu,, telefónne číslo, dátum, • napísať jednoduché slovné spojenia a vety o sebe a iných ľuďoch o tom, kde žijú a čo robia , v písomnej forme požiadať o osobné údaje alebo ich poskytnúť	<ul style="list-style-type: none"> • pozdravy • dátum • číslovky • sloveso-to be- byť • sloveso-to have- mať • sloveso-can- smieť, vedieť, môcť

HOVORENIE:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • dohovoriť sa jednoduchým spôsobom, ale komunikácia je úplne závislá od pomalšieho opakovania reči, prefor-	<ul style="list-style-type: none"> • členy • jednoduchý prítomný čas, otázka • prítomný prítomný čas, otázka

<p>mulovania a spresnení,</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumieť otázkam a pokynom , ktoré sú mu adresované a ktoré sú vyslovované dôsledne a pomaly, • používať jednoduché vety 	<ul style="list-style-type: none"> • väzba: There is, there are (Tam je, tam sú) • množné číslo • rozkazovací spôsob
---	---

Tematické okruhy:

Slovná zásoba patrí k základným prvkom tvorby zmysluplného jazykového prejavu. Slovná zásoba má istú tematickú príslušnosť, ktorá sa prirodzene vo viacerých komunikačných témach prelína, najmä pri menej špecifickej, všeobecnej lexike.

Tematické témy sú v zásade spoločné pre všetky cudzie jazyky, ktoré sa vyučujú na našich školách. Nižšia úroveň vždy tvorí základ pre navrhovanie lexiky na vyššej úrovni.(až po B2)

1. Rodina a spoločnosť

Osobné údaje

Rodina -vzťahy v rodine

Vzťahy medzi ľuďmi

2. Náš domov

Môj dom, byt

Zariadenie bytu

3. Ľudské telo a starostlivosť o zdravie

Ľudské telo

Fyzické charakteristiky

Škola a jej zariadenie

4. Vzdelávanie a práca

Škola a jej zariadenie

Učebné predmety

5. Voľný čas a záľuby

Záľuby

6. Multikultúrna spoločnosť

Cudzie jazyky

Rodinné sviatky

7. Oblekanie a móda

Základné druhy oblečenia

Odievanie a móda

Základné druhy oblečenia

Odevné doplnky

8. Krajiny, mestá a miesta

Krajiny a svetadiely

Moje mesto

Metódy a formy:

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať rôzne metódy a formy, ktoré sú veku primerané, podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov.

Ide predovšetkým o syntetickú metódu, didaktické hry, hravé aktivity, prácu s obrázkami, dopĺňovačky, ošesmerovky, tajničky, súťaže, kvízy. Z foriem sa zameriame na hromadné, individuálne vyučovanie a prácu v skupinách.

Medzipredmetové vzťahy:

V rámci vyučovania anglického jazyka sa využívajú aj medzipredmetové vzťahy - učivo anglického jazyka sa prelína s učivom z hudobnej výchovy, výtvarnej výchovy, dejepisu, geografie a matematiky.

Prierezové témy:

Do učiva anglický jazyk sú zakomponované tieto prierezové témy: environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, ochrana života a zdravia, osobnostný a sociálny rozvoj, finančná gramotnosť.

Hodnotenie predmetu:

Predmetom hodnotenia a klasifikácie v predmete anglický jazyk je cieľová komunikačná úroveň žiaka v jednotlivých ročníkoch v súlade s platnými učebnými osnovami a vzdelávacími štandardmi. Anglický jazyk v 5.ročníku klasifikujeme.

Hodnotíme žiaka a následne ho klasifikujeme komplexne, na princípe individuálneho prístupu k osobnosti a hľadáme u žiaka silné stránky, ktoré postupne rozvíjame.

Pri klasifikácii žiaka sledujeme a zisťujeme prírastok vedomostí. Klasifikáciu obohacujeme o slovné hodnotenie:

- excelent (výborný)
- very good(veľmi dobré)
- good(dobré)
- good but you could do better(dobré, ale môže to byť lepšie).

Hodnotenia žiaka a klasifikácia v ANJ sleduje základné všeobecné, sociolingvistické a komunikačné kompetencie, ktoré sa prejavujú vo vyučovaní základných komunikačných zručností: čítanie, písanie, počúvanie, samostatný ústny prejav a rozhovory.

Pri hodnotení v predmete sa berú do úvahy tieto aspekty: obsahová plynulosť vyjadrovania, jazyková správnosť, štruktúra odpovede.

Hodnotenie žiaka zahŕňa nasledovné formy a metódy overovania požiadaviek na jeho vedomosti a zručnosti:

- písomné -previerka zo slovnej zásoby
- projektová práca
- písomná práca
- kontrolná písomná práca
- ústne
- rozhovor
- opis obrázka

Učebné zdroje, učebnice

- 1.Tom Hutchinson- Project1, 2
- 2.Mary Bowen, Liz Hocking- EnglishWorld
- 3.obrázkové slovníky
- 4.English world- Audio CD, DVD
- 5.games for children(hry pre deti)
- 6.dvojazyčné slovníky
- 7.obrazový demonštračný materiál(magnetické obrázky, karty, pexesá,)

Matematika

Matematika	5. ročník
Štátny vzdelávací program	4
Školský vzdelávací program	1
Spolu	5

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ - 4 vyučovacie hodiny týždenne. V školskom vzdelávacom programe sme pridali 1 vyučovaciu hodinu navyše. Týždenná hodinová dotácia je 5 vyučovacích hodín, 165 hodín / rok.

Charakteristika predmetu:

Predmet matematika v nižšom strednom vzdelávaní je prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Matematika na 2. stupni ZŠ sa podieľa na rozvíjaní schopností žiakov používať prostriedky IKT na vyhľadávanie, spracovanie, uloženie a prezentáciu informácií. Použitie vhodného softvéru by malo uľahčiť niektoré namáhavé výpočty alebo postupy a umožniť tak sústredenie sa na podstatu riešeného problému. Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri objavovaní a prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Výučba sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov.

Obsah v tejto oblasti vzdelávania sa sústreďuje na dobudovanie pojmu prirodzených čísel a početových výkonov s týmito číslami. V geometrii sa paralelne rozvíja rovinná aj priestorová geometria, rozširujú sa žiacke vedomosti o geometrických útvaroch, žiaci sa naučia vypočítať obvod základných rovinných útvarov. Zoznamujú sa s meraním dĺžky a so súmernosťou v rovine.

Ciele predmetu:

- schopnosť používať matematiku v bežnom živote,
- rozvíjať logické a kritické myslenie žiakov,
- schopnosť komunikovať a spolupracovať v skupine pri riešení problému,
- používať rôzne spôsoby reprezentácie matematického obsahu (text, tabuľky, grafy, diagramy),
- rozvíjať svoju schopnosť orientácie v rovine a priestore,
- rozvoj algoritmického myslenia,
- schopnosť pracovať s návodmi a tvoriť ich,
- správne používať matematickú symboliku,
- schopnosť čítať s porozumením súvislé texty obsahujúce čísla, závislosti a vzťahy a nesúvislé texty obsahujúce tabuľky, grafy a diagramy,
- vedieť používať pochopené a osvojené postupy a algoritmy pri riešení úloh,

- schopnosť žiaka používať prostriedky IKT na vyhľadávanie, spracovanie, uloženie a prezentáciu informácií (text, tabuľky, grafy, diagramy),
- viesť žiakov k získaniu a rozvíjaniu zručností súvisiacich s procesom učenia sa, k aktivite na vyučovaní a k racionálnemu a samostatnému učeniu,
- získať nové vedomosti špirálovite a s množstvom propedeutiky prostredníctvom riešenia úloh s rôznorodým kontextom.

Obsah predmetu :

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe. Pri prezentácii nových matematických poznatkov sa vychádza z predchádzajúceho matematického vzdelania žiakov, z ich skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Vyučovanie sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov.

Obsah predmetu tvoria tematické celky:

- **Vytvorenie oboru prirodzených čísel do a nad milión**
- **Počtové výkony s prirodzenými číslami**
- **Geometria a meranie**
- **Súmernosť v rovine (osová a stredová súmernosť)**
- **Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie**

VYTVORENIE OBORU PRIRODZENÝCH ČÍSEL DO A NAD MILIÓN :

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • prečítať a zapísať prirodzené čísla, • rozložiť prirodzené číslo na jednotky rôzneho rádu, • zložiť prirodzené číslo z jednotiek rôzneho rádu, • rozlíšiť párne a nepárne čísla, • porovnať a usporiadať prirodzené čísla aj nad milión, • zaokrúhliť prirodzené čísla aj nad milión nadol, nahor, na desiatky, stovky, ..., • zobraziť prirodzené číslo na číselnej osi – k danému číslu priradiť jeho obraz a opačne, • doplniť čísla do danej neúplne označenej číselnej osi, • vysvetliť vlastnými slovami, že vzdia- 	<ul style="list-style-type: none"> • prirodzené číslo, cifra, číslica • rád číslice, zápis prirodzeného čísla, stovky, tisíce, desaťtisíce, ..., susedné čísla, párne, nepárne čísla • číselná os, vzdialenosť na číselnej osi • znaky $<$, $>$, $=$, usporiadanie vzostupné a zostupné, zaokrúhľovanie nadol, nahor a zaokrúhľovanie na jednotky, desiatky, ... • rímske číslice I, V, X, L, C, D, M • tabuľka, diagram, graf • propedeutika desatinných čísel (napr. model eurá a centy): • porovnávanie a usporiadanie desatinných čísel, - zaokrúhľovanie nadol na..., zaokrúhľovanie nahor na... zaokrúhľovanie na...,

<p>lenosť obrazov za sebou idúcich čísel na číselnej osi je rovnaká,</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznať základné rímske číslice a čísla, • prečítať letopočet zapísaný rímskymi číslicami, • vyriešiť jednoduché slovné úlohy, v ktorých sa vyskytujú ako podnet dáta (tabuľky, diagramy, mapy, schémy).. 	<ul style="list-style-type: none"> - sčítanie a odčítanie desatinných čísel (ako navzájom opačné operácie) - násobenie desatinného čísla číslom 10, 100, 1000, - súvis s prirodzenými číslami <ul style="list-style-type: none"> • propedeutika zlomkov (zlomok ako časť celku)
---	--

POČTOVÉ VÝKONY S PRIRODZENÝMI ČÍSLAMI :

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • spamäti a písomne sčítať a odčítať primerane veľké prirodzené čísla, • zmenšiť alebo zväčšiť o daný počet prirodzené číslo, • porovnať čísla rozdielom, • písomne aj pomocou kalkulačky sčítať aj viac sčítancov, • pohotovo použiť kalkulačku pri sčítaní a odčítaní, • že čísla sa dajú sčítať v ľubovoľnom poradí, • že od daného čísla sa dajú čísla odčítať v ľubovoľnom poradí, • spamäti vynásobiť a vydeliť primerané prirodzené čísla mocninou čísla 10, v obore malej násobilky číslami ukončenými nulami (napr. $70 \cdot 800$, $72\,000 : 9$ a pod.), • písomne vynásobiť a vydeliť prirodzené čísla jednociferným číslom (aj so zvyškom), • písomne vynásobiť prirodzené číslo dvojciferným alebo trojciferným číslom, • písomne vydeliť dvojciferným číslom, • zmenšiť alebo zväčšiť prirodzené číslo daný počet krát, • porovnať čísla podielom, • pohotovo použiť kalkulačku pri násobení a delení prirodzených čísel (aj so zvyškom), • že čísla sa dajú násobiť v ľubovoľnom 	<ul style="list-style-type: none"> • počtové výkony (operácie) – sčítanie, odčítanie, násobenie, delenie • sčítanec, súčet, menšenec, menšiteľ, rozdiel • činiteľ, súčin, delenec, deliteľ, podiel, zvyšok pri delení • viac, menej, rovnako, polovica, tretina, štvrtina, ... • poradie počtových výkonov, úloha zátvoriek • propedeutika záporných čísel (napr. model farebné čísla) • propedeutika pomeru, priamej a nepriamej úmernosti (slovné úlohy) • propedeutika distributívnosti

<p>poradí,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vynásobiť pomocou sčítania a vydeliť pomocou postupného odčítania a rozdeľovaním na rovnaké časti, • správne určiť poradie početových výkonov v úlohách s prirodzenými číslami, • počítať správne so zátvorkami, • použiť prirodzené čísla pri opise reálnej situácie, • vyriešiť jednoduché slovné úlohy s prirodzenými číslami, • vyriešiť aplikačné úlohy a úlohy rozvíjajúce špecifické myslenie s využitím početových operácií (aj ako propedeutika zlomkov, pomeru a priamej a nepriamej úmernosti). 	
--	--

GEOMETRIA A MERANIE:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • rozlíšiť a načrtnúť rovinné útvary – bod, úsečka, priamka, kružnica, trojuholník, štvoruholník, • narysovať úsečku danej dĺžky a trojuholník, štvorec, obdĺžnik, ak poznajú dĺžky ich strán • zostrojiť kružnicu s daným polomerom, • rozlíšiť priestorové útvary – kocka, kváder, valec, kužeľ, ihlan, guľa, • poznať niektoré základné vlastnosti trojuholníka, štvoruholníka, štvorca, obdĺžnika, kružnice a kruhu, • narysovať pomocou dvojice pravítok alebo pravítka s ryskou rovnobežné a kolmé priamky (úsečky), • narysovať trojuholník, štvoruholník, štvorec, obdĺžnik vo štvorcovej sieti, • odmerať dĺžku úsečky s presnosťou na milimetre, • odhadnúť vzdialenosť na metre, • premeniť jednotky dĺžky v obore prirodzených čísel, • vyriešiť slovné úlohy s premenou jed- 	<ul style="list-style-type: none"> • priamka, bod, úsečka, trojuholník a jeho vrcholy a strany, štvoruholník a jeho vrcholy, strany a uhlopriečky, štvorec, obdĺžnik, kružnica (kruh) – stred, polomer a priemer • kocka, kváder, valec, kužeľ, ihlan, guľa • pravítko, kružidlo, rovnobežky, kolmica, päta kolmice, rovnobežník, susedné strany, protiľahlé strany, vodováha, olovnica • dĺžka úsečky, dĺžka strany trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, obvod, jednotky dĺžky – m, dm, cm, mm, km • kocka, kváder, stena, vrchol a hrana kocky a kvádra • náčrt, nákres, plán, kódovanie • štvorcová sieť, obsah, propedeutika jednotiek obsahu cm^2, mm^2 v štvorcovej sieti

<p>notiek dĺžky a úlohy vyžadujúce základné poznatky o trojuholníku, štvorci a obdĺžniku,</p> <ul style="list-style-type: none"> • vypočítať obvod trojuholníka, štvorca, obdĺžnika, • vypočítať obsah štvorca a obdĺžnika s celočíselnými rozmermi ako počet štvorcov, z ktorých sa skladá, • zväčšiť a zmenšiť útvary vo štvorcovej sieti podľa návodu alebo pomocou inej siete, • postaviť jednoduchú stavbu z kociek podľa návodu (náčrtu, nákresu, kódovania) a naopak, • určiť počet jednotkových (rovnakých) kociek, z ktorých sa skladá kocka a kváder (propedeutika objemu). 	
--	--

SÚMERNOSŤ V ROVINE (OSOVÁ A STREDOVÁ):

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • pre daný bod nájsť (nakresliť/zostrojiť) bod, s ktorým je osovo súmerný podľa danej osi, • identifikovať rovinné geometrické útvary súmerné podľa osi, • nájsť (nakresliť/zostrojiť) os súmernosti dvojice bodov, úsečky, • nájsť (nakresliť/zostrojiť) osi súmernosti osovo súmerného útvaru, • pre daný bod nájsť (nakresliť/zostrojiť) bod, s ktorým je stredovo súmerný podľa daného stredu, • identifikovať rovinné geometrické útvary súmerné podľa stredu, • nájsť (nakresliť/zostrojiť) stred súmernosti dvojice bodov, • nájsť stred súmernosti stredovo súmerných rovinných útvarov, • zostrojiť obraz bodu, úsečky, priamky, kružnice alebo jednoduchého útvaru (obrazca) zloženého z úsečiek a častí kružnice v osovej a v stredovej súmernosti, • pracovať s osovo a stredovo súmernými- 	<ul style="list-style-type: none"> • súmernosť a zhodnosť geometrických útvarov, stred súmernosti, stredová súmernosť, os súmernosti, osová súmernosť, útvary osovo a stredovo súmerné, vzor, obraz • konštrukcia rovinného geometrického útvaru v osovej a stredovej súmernosti

mi útvarmi vo štvorcovej sieti, dokresliť, opraviť ich	
--	--

Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • prečítať údaje z jednoduchej tabuľky, • zhromaždiť, roztriediť, usporiadať dáta (údaje), • znázorniť dáta (údaje) jednoduchým diagramom, • rozlíšiť väčšiu a menšiu pravdepodobnosť, • zvoliť stratégiu riešenia úloh z bežného života, • zistiť počet vypisovaním všetkých možností, • pracovať podľa zvoleného (vlastného, vypracovaného) návodu alebo postupu, • analyzovať jednoduché úlohy na propedeutiku desatinných čísel, zlomkov a priamej úmernosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • dáta, údaje, triedenie, usporiadanie, systém, tabuľka, jednoduchý diagram, štatistika • možnosť, počet možností, zisťovanie počtu možností • zhromažďovanie, usporiadanie a grafické znázornenie údajov • hry, pokusy a pozorovania, stratégia riešenia • získavanie skúseností s prácou a organizáciou súborov predmetov

Metódy a formy:

Na splnenie vytýčených cieľov vyučovania matematiky je nevyhnutné používať aktivizujúce vyučovacie metódy, a to predovšetkým samostatnú prácu žiakov, prácu vo dvojiciach a skupinovú prácu. Okrem samostatnej práce zacielenej na získanie početných návykov a ďalších zručností je nevyhnutné, aby žiaci objavovali nové poznatky experimentovaním a vlastnou činnosťou.

Pre učiteľa to znamená, že individuálnym prístupom objavuje a usmerňuje rozvoj schopností jednotlivých žiakov, riadi tvorivú prácu kolektívu triedy.

Iniciatíva jednotlivých žiakov pri riešení úloh a spoluzodpovednosť za pracovné výsledky majú hlboký výchovný význam. Hodiny matematiky musia byť naplnené živým pracovným ruchom. Objaviteľský prístup pri získavaní nových poznatkov a radosť zo samostatne vyriešenej úlohy posilňujú pozitívny vzťah žiaka k predmetu. Použitie aktivizujúcich metód práce sa musí zabezpečovať využitím vhodných demonštračných pomôcok a didaktickej techniky. Ide predovšetkým o IKT pre samostatnú a skupinovú prácu.

Pri vyučovaní treba dbať na priebežné opakovanie a precvičovanie učiva, riešenie primeraných úloh so stále rastúcou náročnosťou vo vzťahu k individuálnemu rozvoju žiakov. Účinnou formou na rýchle zopakovanie a upevnenie učiva sú krátke písomné práce, ktoré sa zaraďujú spravidla na začiatok vyučovacej hodiny. Dôležitá je rýchla kontrola výsledkov

práce žiakov a rozbor chýb žiakov tak, aby si každý žiak uvedomil, aké vedomosti si musí individuálne doplniť. Na túto prácu so žiakmi učiteľ využíva zbierky úloh.

Neoddeliteľnou súčasťou individuálneho prístupu vyučujúceho k žiakom je starostlivosť o zaostávajúcich žiakov. Obtiažnosť matematiky pre týchto žiakov spočíva v tom, že neosvojenie jedného pojmu nedáva predpoklad na zvládnutie ďalšieho učiva. Preto je u týchto žiakov nevyhnutné individuálnou starostlivosťou doplniť osvojenie si všetkých základných pojmov a vedomostí. Na zvládnutie numerických zručností u týchto žiakov výrazne pomáhajú kalkulačky.

Medzipredmetové vzťahy:

Na hodinách matematiky budú žiaci využívať získané vedomosti a zručnosti z predmetov slovenský jazyk a literatúra, dejepis, geografia. Nadobudnuté vedomosti a zručnosti z matematiky využijú žiaci v predmetoch fyzika, chémia, geografia, informatika, dejepis.

Do učiva matematiky sú zapracované niektoré témy finančnej gramotnosti.

Prierezové témy:

Vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sa explicitne neuplatňujú prierezové témy. Ich problematikou je možné sa zaoberať v súvislosti s kontextami riešených úloh.

Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Je zameraná tak, aby riešila celospoločenskú osvetu vo vzťahu:

Ciele:

- viesť žiakov vážiť si hodnotu ľudskej práce a peňaží ako jedného z prostriedkov jej vyjadrenia.
- osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne
- používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov osobných financiách
- porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny. Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu.
- organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie hotovosti.
- identifikovať náklady a prínosy jednotlivých typov úverov.
- aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.
- pochopiť pojem riziko, vedieť identifikovať základné druhy rizík a vysvetliť základné metódy riadenia rizík
- V tematických celkoch Násobenie a delenie prirodzených čísel v obore do 10 000, Počtové výkony s prirodzenými číslami a Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie pri riešení kontextových úloh, grafov a diagramov .

Hodnotenie predmetu :

Predmet Matematika bude klasifikovaný známkou. Pri jeho klasifikácii budeme vychádzať z Metodického pokynu č. 22/2011 s platnosťou od 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa použijú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia.

V prípade písomných prác, testov, didaktických testov a akýchkoľvek prác, pri ktorých je možné využiť percentuálnu stupnicu.

Hodnotenie bude na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií a na základe vzájomnej dohody učiteľov nasledovné:

100 – 90%	- výborný
89 – 80%	- chválitebný
79 – 40%	- dobrý
39 – 20%	- dostatočný
19 – 0%	- nedostatočný

Písomné práce: jedenkrát štvrt'ročne školská úloha, zostavená podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu.

Pri hodnotení žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami budem postupovať v zmysle odporúčaných záverov psychologického vyšetrenia.

Na zlepšenie aktivity a zvýšenie záujmu žiakov o predmet, je potrebné tiež uplatňovať slovné hodnotenie a sebahodnotenie práce žiakov.

Učebné zdroje :

Na hodinách matematiky budeme využívať okrem učebnice zbierky úloh, tabuľky pre ZŠ, didaktickú techniku, odbornú literatúru, odborné poznatky z novín, časopisov, internetu.

5. ročník

1. J. Žabka – P. Černek: Matematika pre 5. ročník ZŠ, 1.časť, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava, 2009, schválilo MŠ SR pod č. CD- 2009 – 29720/29767 – 7:911
2. J. Žabka – P. Černek: Matematika pre 5. ročník ZŠ, 2.časť, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava, 2010, schválilo MŠ SR pod č. 2010 – 893/3038 – 4:919

Informatika

Informatika	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ jednu vyučovaciu hodinu týždenne. Školský vzdelávací program je totožný so štátnym vzdelávacím programom.

Charakteristika predmetu:

V predmete informatika sa prelínajú dve zložky. Jedna zložka je zameraná na získanie konkrétnych skúseností a zručností pri práci s počítačom i aplikáciami – na prácu s digitálnymi technológiami.

Druhá zložka je zameraná na budovanie základov informatiky. Hlavne na riešenie problémov pomocou počítačov. Prvá zložka tvorí základ vyučovania informatiky v rámci primárneho vzdelávania a z väčšej časti sa prelína i celým nižším stredným vzdelávaním. Skúsenosti získané praktickou činnosťou v tejto oblasti sú potom dobrým predpokladom pre zvládnutie druhej zložky, ktorá má dominantné postavenie pri výučbe informatiky na strednej škole.

Zároveň sa však druhá zložka objavuje už i v primárnom vzdelávaní, aj keď iba vo veľmi jednoduchej forme. Informatika zároveň pripravuje žiakov na to, aby korektne využívali takto nadobudnuté zručnosti a poznatky i v iných predmetoch.

Ciele predmetu:

Cieľom vyučovania informatiky je sprístupniť základné pojmy a techniky používané pri práci s údajmi a pri tvorbe algoritmov a výpočtových procesov. Podobne ako matematika aj informatika v spojení s informačnými technológiami vytvára platformu pre všetky ďalšie predmety. V predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

Výchovno-vzdelávací proces na 2. stupni základnej školy smeruje k tomu, že žiaci:

- uvažujú o informáciách a rôznych reprezentáciách, používajú vhodné nástroje na ich spracovanie,
- uvažujú o algoritmoch, hľadajú a nachádzajú algoritmické riešenia problémov, vytvárajú návody, programy podľa daných pravidiel,
- logicky uvažujú, argumentujú, hodnotia, konajú zdôvodnené rozhodnutia,
- poznajú princípy softvéru a hardvéru a využívajú ich pri riešení informatických problémov,
- komunikujú a spolupracujú prostredníctvom digitálnych technológií, získavajú informácie na webe,
- poznajú, ako informatika ovplyvnila spoločnosť,
- rozumejú rizikám na internete, dokážu sa im brániť a riešiť problémy, ktoré sa vyskytnú

- rešpektujú intelektuálneho vlastníctvo.

Obsah predmetu:

Vzdelávací obsah informatiky v 5. ročníku je rozdelený do piatich tematických okruhov:

- 1, Reprezentácie a nástroje**
- 2, Komunikácia a spolupráca**
- 3, Algoritmické riešenie problémov**
- 4, Softvér a hardvér**
- 5, Informačná spoločnosť**

Špecifické ciele okruhov: Informatika

Reprezentácie a nástroje – po starom “Informácie okolo nás“

- vedieť základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
- vedieť vytvárať jednoduché tabuľky a grafy
- získať ďalšie zručnosti kreslenia v grafickom prostredí a spracovávaní grafických informácií
- porozumieť nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí
- pochopiť prostredníctvom didaktických hier, edukačných prostredí a encyklopédií
- využitie IKT v iných predmetoch
- dokázať pomocou IKT realizovať čiastkové úlohy a výstupy z projektového vyučovania

Komunikácia a spolupráca – po starom „Komunikácia prostredníctvom IKT“

- naučiť sa pracovať s elektronickou poštou,
- pochopiť spôsob a mechanizmy vyhľadávania informácií na internete,
- získať základné vedomosti o priamej komunikácii prostredníctvom IKT (rozhovory, okamžité správy),
- poznať niektoré základné postupy pri využívaní internetu v informačnej spoločnosti (cestovný poriadok, mapy, internetový obchod),
- uvedomovať bezpečnostné riziká pri práci s internetom.

Algoritmické riešenie problémov – po starom „ Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie“

- zoznámiť sa so špecifickými postupmi riešenia problémov prostredníctvom IKT,
- zoznámiť sa s pojmami ako algoritmus, program, programovanie,
- získať základy algoritmického myslenia a schopnosť uvažovať nad riešením problémov pomocou IKT,
- naučiť sa uvažovať nad rôznymi parametrami efektívnosti rôznych riešení problémov,
- naučiť sa rôzne postupy a mechanizmy pri riešení úloh z rôznych oblastí.

Softvér a hardvér – po starom „Princípy fungovania IKT“

- zoznámiť sa s princípmi fungovania jednoduchého hardvéru,
- zoznámi sa s princípmi fungovania rôznych oblastí určenia softvéru,
- zoznámi sa s úlohami operačných systémov (napr. práca so súbormi a priečinkami),
- zoznámiť sa s fungovaním lokálnej siete a internetu.

Informačná spoločnosť

- oboznámiť sa s využitím IKT v najrôznejších oblastiach znalostnej spoločnosti,
- pochopiť, že používanie IKT si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám,
- viesť k zodpovednému používaniu interaktívnych médií
- rozumieť rizikám, ktoré sa tu nachádzajú

Tematický okruh: REPREZENTÁCIE A NÁSTROJE – práca s grafikou

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • používať konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu obrázkov a animácií • hľadať, odhaľovať a upraviť chyby pri úprave obrázkov aj animácií • kombinovať rôzne typy zdrojov grafiky • skúmať nástroje v konkrétnom editore 	<p>Pojmy: oblasť, animácia</p> <p>Vlastnosti a vzťahy: obrázok ako štvorcová mriežka, priehľadnosť, obrázok v rasti, animácia ako postupnosť obrázkov</p> <ul style="list-style-type: none"> • kreslenie základných tvarov • používanie nástrojov na kreslenie • otáčanie, preklápanie, zmena veľkosti oblasti • zmena oblasti papiera • spustenie, zastavenie animácie • kreslenie obrázkov animácie • zmena poradia • vloženie, odstránenie obrázka z animácie

Tematický okruh: REPREZENTÁCIE A NÁSTROJE – práca s textom

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • používať konkrétne nástroje editora na tvorbu a úpravu textu • voliť vhodný nástroj na prácu s textom • používať nástroje na vyhľadanie a nahradenie textu 	<p>Pojmy: schránka, odrážky, číslovanie, tabuľka</p> <p>Vlastnosti a vzťahy: slovo ako skupina písmen, veta, ako skupina slov, odsek ako skupina viet. Medzery, odde-</p>

<ul style="list-style-type: none"> • posudzovať vplyv formátovacích nástrojov a skrytých znakov na výsledný text a operácie s textom • skúmať nové nástroje v konkrétnom nástroji 	<p>ľovače, obrázok a text, formátovanie textu, písmo a typ, veľkosť, hrúbka a farba písma. Zarovnanie odseku, obrázok ako súčasť textu, skryté značky, vplyv skrytých znakov na výsledný vzhľad textu, znaky ako písmená, číslice, špeciálne znaky a symboly, text a hypertext.</p> <ul style="list-style-type: none"> • presúvanie, vkladanie a kopírovanie textu • vkladanie obrázkov zo súboru • kontrola pravopisu
---	---

Tematický okruh: **KOMUNIKÁCIA A SPOLUPRÁCA – práca s webovou stránkou**

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • získať informácie z webových stránok • použiť informácie vo svojich produktoch (rešpektovanie autorského práva) • posúdiť účel webovej stránky 	

Tematický okruh: **KOMUNIKÁCIA A SPOLUPRÁCA – vyhľadávanie na webe**

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • diskutovať o výsledkoch vyhľadávania, splnenie našich očakávaní • posúdiť správnosť vyhladaných informácií – výstup vyhľadávania • vyhľadávať a získať textovú a grafickú informáciu podľa zadanej frázy na webe • získať z konkrétneho zdroja požadované výstupy, prostredníctvom presne zadáných inštrukcií • vyhľadávať rôzne typy informácií na webe 	<p>Pojmy: vyhľadávač</p> <ul style="list-style-type: none"> • vyhľadávanie textov, stránok • vyhľadávanie obrázkov, videa • vyhľadávanie v mapách

Tematický okruh: **KOMUNIKÁCIA A SPOLUPRÁCA – práca s nástrojmi na komunikáciu**

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • zostaviť a poslať správu danému príjemcovi prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja • hľadať a zobraziť prijatú správu od konkrétneho odosielateľa prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja • pripojiť prílohu správy, zobraziť prijatú prílohu prostredníctvom konkrétneho e-mailového nástroja • zhodnotiť správnosť e-mailovej adresy 	<p>Pojmy: príloha, adresár</p> <ul style="list-style-type: none"> • dodržiavanie netikety • preposlanie mailu • priloženie prílohy • odosielanie e-mailu viacerým adresátom naraz

Tematický okruh: ALGORITMICKÉ RIEŠENIE PROBLÉMOV – pomocou postupnosti príkazov

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • riešiť problém skladaním príkazov do postupnosti • aplikovať pravidlá konštrukcie jazyka pre zostavenie postupnosti príkazov • interpretovať postupnosť príkazov • hľadať chybu v postupnosti, opraviť ju 	<p>Pojmy: príkaz, parameter príkazu, postupnosť príkazov</p> <p>Vlastnosti a vzťahy: ako súvisia príkazy, poradie príkazov a výsledok. Pravidlá jazyka pre zostavenie sekvencie príkazov.</p> <ul style="list-style-type: none"> • zostavenie a upravenie príkazu • vyhodnotenie postupnosti príkazov • úprave sekvencie príkazov (pridanie, odstránenie príkazu, zmena poradia) kontrola pravopisu

Tematický okruh: ALGORITMICKÉ RIEŠENIE PROBLÉMOV – interpretácia zápisu riešenia

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • realizovať návod, postup, algoritmus riešenia úlohy – interpretovať ho • krokovať riešenie • simulovať činnosť vykonávateľa 	<p>Pojmy: jazyk – vykonanie programu</p> <ul style="list-style-type: none"> • krokovanie • čo sa deje v prípade chyby v programe

Tematický okruh: ALGORITMICKÉ RIEŠENIE PROBLÉMOV – hľadanie, opravovanie chýb

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> rozpoznať, že program nepracuje správne hľadať chybu a opraviť ju interpretovať návod, v ktorom je chyba diskutovať a argumentovať o správnosti riešenia, nielen svojho, ale aj cudzieho diskutovať o rôznych postupoch a výstupoch riešenia doplniť, dokončiť, modifikovať rozpracované riešenie navrhnuť vylepšenie riešenia	<p>Vlastnosti a vzťahy: chyba v postupnosti príkazov (zlý, chýbajúci príkaz, vymenený príkaz, príkaz navyše). Riešenie, ktoré lepšie spĺňa stanovené kritérium v zadanom probléme.</p> <ul style="list-style-type: none"> hľadanie chyby

Tematický okruh: SOFTVÉR A HARDVÉR – práca so súbormi a priečinkami

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> ukladať produkt do súboru otvoriť rozpracovaný produkt zo súboru orientovať sa v konkrétnej štruktúre priečinkov použiť nástroj na manipuláciu so súbormi a priečinkami presúvať, mazať, premenúvať súbory	<p>Pojmy: súbor, priečinok</p> <p>Vlastnosti a vzťahy: v súbore je uložený nejaký obsah, rôzne typy súborov pre rôzne typy informácií (súbor s obrázkom, s textom, s tabuľkou). Odpadkový kôš.</p> <ul style="list-style-type: none"> vytvorenie, ukladanie dokumentov

Tematický okruh: SOFTVÉR A HARDVÉR – práca v operačnom systéme

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> použiť aplikačný softvér primeraný veku	<p>Vlastnosti a vzťahy: schránka, ako miesto na krátkodobé uchovávanie, alebo prenášanie údajov.</p> <ul style="list-style-type: none"> práca s digitálnou učebnicou a encyklopediou

Tematický okruh: SOFTVÉR A HARDVÉR – práca v počítačovej sieti a na internete

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> orientovať sa v konkrétnych miestach v sieti použiť nástroje na zdieľanie (kopírovanie, prenášanie) súborov v rámci počítačovej siete rozlíšiť, ktoré súbory sú na sieti a ktoré vo vlastnom počítači ukladať súbory do svojho počítača z internetu, zo sieťového disku nahrávať súbory na sieťový disk rozlíšiť e-mailovú adresu a webovú adresu 	<p>Pojmy: sieť</p> <p>Vlastnosti a vzťahy: lokálne súbory vo vlastnom počítači a súbory na sieti. Cesta (adresa) ako zápis, ktorý identifikuje počítač. Počítačová sieť ako prepojenie počítačov a zariadení. Internet ako celosvetová sieť.</p> <ul style="list-style-type: none"> sťahovanie súborov posielanie súborov

Tematický okruh: INFORMAČNÁ SPOLOČNOSŤ – bezpečnosť a riziká

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> diskutovať o rizikách na internete aplikovať pravidlá pre zabezpečenie údajov, aplikácií (aj e-mailu) proti neoprávnenému použitiu diskutovať o počítačovej kriminalite diskutovať o dôveryhodnosti informácií na webe 	<p>Vlastnosti a vzťahy: vírus, ako škodlivý softvér. Dôveryhodnosť získaných informácií. Riziká na internete a sociálnych sieťach.</p> <ul style="list-style-type: none"> šírenie počítačových vírusov a spamov bezpečné a etické správanie na internete činnosť hackerov

Metódy a formy:

Počas vyučovania dejepisu sa budú využívať rôzne metódy a formy. Ich použitie bude závisieť od témy, štruktúry, času, náročnosti, materiálno-technického zabezpečenia a fázy vyučovacej hodiny. Na vyučovacích hodinách informatiky budeme využívať tieto **vyučovacie metódy**:

Výkladovo-ilustratívna metóda (metóda osvojovania poznatkov hotovým informovaním). Učiteľ pri tejto metóde oznamuje žiakom hotovú informáciu, špeciálne vybrané poznatky, organizuje prijímanie informácie žiakmi, ukazuje vzory činností, v ktorých sa tieto poznatky aplikujú v praxi. Žiaci informáciu prijímajú, dostávajú ju do vedomia a fixujú v pamäti.

Reproduktívna metóda (metóda osvojovania skúseností zo spôsobov činnosti napodobovaním). Učiteľ pri reproduktívnej metóde organizuje systém cvičení na reprodukovanie činností, ktoré sú žiakom známe a pochopené prostredníctvom výkladovo-informatívnej metódy. Žiaci reprodukovujú uvedenú činnosť. Časté opakovanie spôsobov činností im umožňuje nielen aplikovať, ale aj prehľbovať vedomosti, sčasti ich rozširovať, a tým súčasne zaisťovať ich trvalé osvojenie. Táto metóda sa realizuje formou systému cvičení.

Tradičné vyučovanie - je charakterizované hlavne tým, že na vyučovacích hodinách sa využíva predovšetkým **výkladovo-ilustratívna a reproduktívna metóda**. Obidve metódy zaisťujú osvojovanie hotových poznatkov a skúseností z realizácie známych spôsobov činností..

Problémové vyučovanie - využíva predovšetkým metódy problémového výkladu, heuristickú a výskumnú. Zapájaním žiakov do procesov hľadania a nachádzania riešenia problémov, vďaka čomu sa žiaci učia nadobúdať nové poznatky samostatne, používať už osvojené vedomosti a získavajú skúsenosti z tvorivej činnosti..

Výskumná metóda (metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti samostatným riešením problému).Pre úplné osvojenie skúseností z tvorivej činnosti a súčasne aj osvojenie poznatkov a skúseností na tretej úrovni slúži výskumná metóda. Učiteľ vytyčuje problém, ale riešenie spočíva na žiakovi. Žiaci samostatne skúmajú. Výsledkom efektívnej aplikácie výskumnej metódy je samostatnosť žiakov pri skúmaní a riešení najskôr ľahších, neskôr zložitejších problémov.

Vyučovacie metódy budeme uplatňovať v týchto **formách** výučby:

a) Metodické formy výučby - sú priamym prejavom danej metódy pri osvojovaní obsahu výučby. Ide tu o metodické usporiadanie obsahu výučby do účelnej formy. Podľa vonkajších znakov spôsobov práce učiteľa a žiakov možno metodické formy rozdeliť do skupín:

- výkladové formy (rozprávanie, objasňovanie, opis)
- dialogické formy (rozhovor, diskusia)
- demonštračné formy (demonštrácia postupu činnosti - ukážky riešenia úloh,
- formy samostatnej práce žiakov (samostatné štúdium, pokus, diskusia medzi žiakmi,
- experimentálne a teoretické cvičenie, písomné a grafické práce, riešenie testu, príprava počítačovej prezentácie).

b) Sociálne formy výučby

- pri týchto formách výučby ide o usporiadanie výučby vzhľadom k jej subjektom (učiteľovi a študentom). Podľa počtu študentov aktuálne zapojených do interakcie s učiteľom a spôsobu ich práce rozlišujeme sociálne formy:

- **frontálna práca** (učiteľ pracuje súčasne s celou triedou, pôsobí na všetkých žiakov, napr. pri výklade, zadávaní úloh, hromadných previerkach),
- **individuálna práca** (učiteľ je v interakcii len s jedným žiakom, ktorý pracuje samostatne, napr. pri ústnom skúšaní, riešení príkladov, osvojovaní si určitej zručnosti),
- **skupinová práca** (učiteľ je v interakcii so skupinou, v ktorej žiaci spoločne pracujú na určitej úlohe, napr. v rámci cvičenia robia experiment, riešia zložitejšie úlohy, vypracovávajú určitý produkt materiálnej, či nemateriálnej povahy) Pri tejto sociálnej forme výučby je základnou podmienkou interakcia medzi žiakmi. Pôsobenie učiteľa sa dostáva do úzadia a má poradnú, kontrolnú a korekčnú funkciu. Skupinová práca môže byť diferencovaná a nediferencovaná. V tradičnej škole je najmenej častá skupinová práca. Pritom v nej obsiahnuté prvky spolupráce pôsobia zmierňujúco na individualistický charakter práce študentov, ktorý môže viesť k ich nadmernej súťaživosti.

Medzipredmetové vzťahy:

Na hodinách informatiky budú žiaci využívať získané vedomosti a zručnosti z predmetov slovenský jazyk a literatúra, geografia. Nadobudnuté vedomosti a zručnosti z informatiky využijú žiaci v predmetoch matematika, slovenský jazyk, výtvarná výchova, geografia, dejepis, fyzika, anglický jazyk.

Prierezové témy:

Vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sa explicitne neuplatňujú prierezové témy. Ich problematikou je možné sa zaoberať v súvislosti s kontextami riešených úloh.

Hodnotenie predmetu:

Kritériá hodnotenia budú zisťovať, či žiak vzdelávací výstup – výkonový štandard zvládol, alebo nie. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia:

Pri **praktických aktivitách** je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka.

Predmet Informatika bude klasifikovaný známku. Pri jeho klasifikácii budeme vychádzať z Metodického pokynu č. 22/2011 s platnosťou od 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa použijú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia.

V prípade písomných prác, testov, didaktických testov v programe ALF a akýchkoľvek prác, pri ktorých je možné využiť percentuálnu stupnicu.

Hodnotenie bude na základe percentuálnej úspešnosti podľa kritérií a na základe vzájomnej dohody učiteľov nasledovne:

100% - 90%	výborný
89% - 75%	chválitebný
74% - 55%	dobrý
54% - 35%	dostatočný
34% - 0%	nedostatočný

Pri hodnotení žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami budem postupovať v zmysle odporúčaných záverov psychologického vyšetrenia.

Na zlepšenie aktivity a zvýšenie záujmu žiakov o predmet, je potrebné tiež uplatňovať slovné hodnotenie a sebahodnotenie práce žiakov.

Učebné zdroje:

E – učebnica: Informatika s Alexom pre 5. ročník ZŠ

- Blaho, Kalaš: Tvorivá informatika - Prvý zošit z programovania
- Varga, Hrušecká: Tvorivá informatika - Prvý zošit s internetom
- Salanci: Tvorivá informatika - Prvý zošit o obrázkoch
- Blaho, Salanci: Tvorivá informatika - Prvý zošit o práci s textom
- Kalaš, Winczer: Tvorivá informatika - Informatika okolo nás
- Kalaš a kol.: Tvorivá informatika. Prvý zošit o práci s číslami
- Kalaš a kol.: Tvorivá informatika. Druhý zošit s internetom

Biológia

Biológia	5. ročník
Štátny vzdelávací program	2
Školský vzdelávací program	0
Spolu	0

Štátny vzdelávací program predpisuje 2 hodiny týždenne na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku základnej školy, ktoré sme ponechali v plnom rozsahu. Týždenná hodinová dotácia sú 2 vyučovacie hodiny, 66 hodín/rok.

Charakteristika predmetu:

Vyučovací predmet biológia vedie žiakov k chápaniu prírody ako celku. Zameraný je na poznávanie javov ako aj procesov prebiehajúcich v prírode vo vzájomných súvislostiach. V biológii sa sústreďujeme hlavne na tie javy, ktoré bezprostredne ovplyvňujú život človeka. Poznanie spomínaných javov ovplyvňujúcich život človeka je východiskom pre formovanie pozitívneho vzťahu k živej prírode, rozvíjanie schopnosti ekologicky myslieť a konať, ako aj pre upevňovanie návykov dôležitých pre zachovanie zdravia.

Ciele predmetu:

Na jednotlivých vyučovacích hodinách žiaci budú:

- získavať základnú predstavu o prírode,
- pochopia vzájomné pôsobenie jednotlivých zložiek ako aj výsledku,
- pochopia prírodné javy, procesy a objekty vo vzájomných súvislostiach,
- získavať informácie o prírode pozorovaním, pátraním, skúmaním a využitím rôznych zdrojov,
- analyzovať, interpretovať, triediť a hodnotiť informácie o organizmoch a prírode,
- používať správnu terminológiu na opísanie procesov a javov v živej a neživej prírode,
- plánovať, uskutočňovať, zaznamenávať a vyhodnocovať jednoduché biologické pozorovania a pokusy,
- diskutovať o význame a praktických dôsledkoch vybraných vedeckých objavov,
- aplikovať osvojené vedomosti a spôsobilosti na podporu svojho zdravia,
- chrániť prírodu a šetriť prírodné zdroje,
- plánovať a realizovať jednoduché projekty v oblasti biológie,
- naučia sa prezentovať a obhajovať výsledky svojej práce.

Obsah predmetu :

Obsah predmetu biológia v V. ročníku tvoria 2 tematické celky:

1. Príroda a život

2. Spoločenstvá organizmov

Vzdelávacia oblasť: PRÍRODA A ŽIVOT

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť na príklade živé a neživé časti prírody, rozhodnúť, ktoré informácie získajú pozorovaním a ktoré pokusom, vybrať vhodnú pomôcku na pozorovanie konkrétnej prírodniny, pozorovať prírodniny mikroskopom, lupou.	<ul style="list-style-type: none"> príroda, živé a neživé časti prírody, organizmy pozorovanie, pokus lupa, mikroskop, ďalekohľad mikroskopický preparát, podložné sklo, krycie sklíčko, pinzeta, preparačná ihla

Vzdelávacia oblasť: SPOLOČENSTVÁ ORGANIZMOV

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť spoločnosti podľa zastúpenia organizmov, rozhodnúť o zaradení vybraných organizmov do lesného, vodného, poľného, lúčneho a vysokohorského spoločnosti, rozlíšiť organizmy podľa vonkajšej stavby, pozorovaním zistiť spoločné a rozdielne znaky skupín organizmov, vysvetliť prispôbenie sa organizmov danému prostrediu, zdôvodniť potravné vzťahy medzi organizmami žijúcimi v spoločnosti, zostaviť jednoduchý potravný reťazec pre každé spoločstvo, zhodnotiť význam organizmov v prírode a pre človeka,	<ul style="list-style-type: none"> spoločnosť lesa, vody, poľa, lúky, vysokohorské baktérie, huby, rastliny, živočíchy potravný reťazec dreviny, stromy, kry, byliny vonkajšia stavba tela rastlín a húb (drevín, bylín, húb s plodnicou) vrstvy lesa dreviny ihličnaté a listnaté mchy, paprade, prasličky rastliny chránené, liečivé, jedovaté podzemné zásobné orgány huby jedlé, jedovaté lišajníky, spoložitie vonkajšia stavba tela živočíchov (bezstavovce, stavovce) parazity, inštinkt ryby, obojživelníky, plazy, vtáky,

<ul style="list-style-type: none"> • argumentovať, prečo musia byť niektoré rastliny a živočíchy • chránené, • vyhľadať informácie, ktoré rastliny alebo živočíchy v ich regióne • sú chránené, • nájsť príklady poškodzovania prírody nevhodnou činnosťou • človeka v okolí školy, • rozhodnúť, ktoré zásady správania sa v prírode sú bezpečné • z hľadiska ochrany vlastného zdravia, • akceptovať zásady zberu húb a liečivých rastlín z prírody, • zhodnotiť význam kyslíka rozpusteného vo vode pre život • vodných organizmov, • zdôvodniť škodlivosť a príčiny premnoženia niektorých druhov • organizmov pre lesné a poľné spoločenstvo, • zhotoviť záznam z pozorovania (náčrt a popis), • vyhľadať neznáme organizmy pomocou atlasu, • spracovať doplňujúce informácie o jednotlivých spoločenstvách • vyhľadané z rôznych zdrojov, • prezentovať vlastné práce (plagáty, modely, prezentácie). 	<ul style="list-style-type: none"> • cicavce • koža, šupiny, perie, srst' • bylinožravce, mäsožravce, všežravce • vtáky stále, sťahovavé, dravce, sovy, spevavce • voda stojatá, tečúca, • kyslík, teplota vody • planktón, riasy jednobunkové, mnohobunkové, sinice • živočíchy jednobunkové, mnohobunkové • plávacie blany, masťné perie, vtáky krmivé, nekrmivé • hustá srst', silný chvost, hlodavé zuby, hlodavce • lúka, pasienok, pole, medza, remízka • trávnaté porasty, hospodárske plodiny • obilniny, krmoviny, okopaniny, olejnice • pohlavná dvojtvarosť, hniezdenie
--	--

Metódy a formy:

Na zvládnutie predpísaného učiva, uľahčenie a zapamätanie si učiva ako aj splnenie vyučovacích cieľov učiteľa budú využívať rôzne moderné metódy a formy práce, ktoré sú nie len veku primerané, ale podporujú aj záujem, motiváciu a tvorivosť žiakov. Najúčinnjšími metódami sú práca s obrázkami a grafmi, samostatná práca žiakov s učebnicou, s pracovným zošitom a s učebnými pomôckami, tvorba projektov, pokusy, pozorovanie, didaktické hry. Metódy, ktoré sa blížia objaviteľskému postupu a rozvíjajú samostatnosť, aktivitu a tvorivosť žiakov, sú už od najnižších ročníkov nielen prostriedkom, ale aj obsahom vzdelávania.

Z foriem sa zameriame na diferencované a individuálne vyučovanie, prácu v skupinách.

Motivačné metódy využijeme na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť:

- **motivačné rozprávanie** (citové približovanie obsahu učenia)
- **motivačný rozhovor** (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov),
- **motivačný problém** (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- **motivačná demonštrácia** (vzbudenie záujmu pomocou ukážky)

Expozičné metódy používané pri vytváraní nových poznatkov a zručností:

- **rozprávanie** (vyjadrovanie skúseností a aktívneho počúvanie)
- **vysvetľovanie** (logické systematické sprostredkovanie učiva)
- **rozhovor** (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie)
- **beseda** (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom)
- **demonštračná metóda** (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín)
- **pozorovanie** (cielené systematické vnímanie objektov a procesov)
- **manipulácia s predmetmi** (praktické činnosti, pokusy, didaktická hra)
- **inštruktáž** (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k chápaniu slovnému a písomnému návodu).

Pre realizáciu cieľov sú dôležité **praktické aktivity** (samostatná činnosť na základe inštruktáže) – **pokus a pozorovanie** dostupných prírodných procesov na podporu chápania vzájomných vzťahov a ich významu. Pri pozorovaniach uprednostníme živé biologické objekty, budeme klásť dôraz na poznávanie a rozlišovanie organizmov podľa podstatných vonkajších znakov.

Zvýšime dôraz na **prácu s knihou a textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií), **samostatné učenie** prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovanie (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie).

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napríklad **metódy opakovania, precvičovania**, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry).

Organizačné formy:

- **vyučovacia hodina** (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu),
- **terénne pozorovania**,
- **praktické aktivity, exkurzie** budú volené podľa podmienok školy a regionálnych možností, pričom budeme dbať na dodržiavanie zásad bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov.

Pri realizácii uvedených metód vyučovania kladieme dôraz hlavne na:

- krátkodobé a dlhodobé pozorovanie (pri praktických aktivitách, projekte)
- praktický nácvik zručností pri praktických aktivitách
- predvádzanie – názorné pomôcky, modely, obrazy, prírodniny ...
- uprednostnenie dialogických metód (rozhovor, diskusia, beseda) pred monologickými (rozprávanie, vysvetľovanie, výklad)
- prácu s odbornou literatúrou, prácu s textom
- samostatné učenie sa prostredníctvom IKT
- použite analyticko-syntetických, induktívno-deduktívnych a porovnávacích logických postupov pri vyučovaní
- využitie kognitívnych (hľadanie súvislostí) a zážitkových metód

Medzipredmetové vzťahy:

Vo vyučovacom predmete biológia žiaci si osvojujú vedomosti a zručnosti na základe komunikačných zručností získaných v slovenskom jazyku.

Medzipredmetové vzťahy uplatňované vo vyučovaní biológie rozvíjajú schopnosť žiaka uplatniť svoje vedomosti v nových situáciách. V nových väzbách v príbuzných predmetoch sa dotvárajú názory a presvedčenie žiakov, ktoré sa premietajú do ich konania.

Biológia má úzke medzipredmetové vzťahy s:

- **chémiiou** – napr. život má chemický základ, pochopenie podstaty metabolických pochodov, fyziológie a dedičnosti organizmov,
- **fyzika** – napr. pri vysvetľovaní pohybu organizmov, činnosti zmyslových orgánov, termoregulácie,
- **geografia** – napr. rozmanitosť živej prírody je tak veľká aj vďaka rôznemu podnebiu a podmienkam na Zemi,
- na princípoch **matematiky** sú založené modelovanie biologických javov a dejov, populačná genetika, biologická štatistika,
- **dejepis** – historický, biologický vývoj človeka v počiatkoch dejín,
- **etickej výchovy a náboženstva** – napr. starostlivosť o zdravie, prvá pomoc, darcovstvo krvi, ochrana života,
- **informatika** - pomáha naučiť sa triediť a vyberať informácie aj z biologických databáz,
- **literatúra, výtvarná výchova, hudobná výchova** –estetické umelecké stvárnenie prírody a javov v podobe textu, hudby alebo obrazu,
- **telesná a športová výchova** – biológia človeka, pohyb a práca s biologickým materiálom v teréne zvyšujú fyzickú zdatnosť, ale i naopak, fyzická zdatnosť je potrebná pre prácu v teréne, zdravá výživa, aktívny pohyb, dostatok odpočinku.

Prierezové témy:

Počas vyučovacieho procesu budeme vsúvať aj prierezové témy v dvoch oblastiach: Environmentálna výchova a Ochrana života a zdravia.

Environmentálnou výchovou vstúpujeme vedomosti, zručnosti a schopnosti žiakom vnímať vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí a vnímať životné prostredie jeho ohrozenie na celom svete.

Ochrana života a zdravia je zasa zameraná na zdravý spôsob života a na ochranu zdravia pre škodlivinami.

Hodnotenie predmetu:

V priebehu školského roka vyučujúci budú hodnotiť žiakov na základe kritérií prostredníctvom verbálne hodnotenie, sebahodnotenie a klasifikácie. Taktiež budú prihliadať na individuálne osobitosti žiaka a na jeho temperament.

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie konkrétneho a objektívneho hodnotenia:

Pri **verbálnej forme** kontroly úrovne osvojenia poznatkov budeme uprednostňovať prezentovanie žiakov na základe dobrovoľnej odpovede žiaka alebo určenia konkrétne-

ho žiaka učiteľom. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.

Písomnou formou budeme kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém.

Učebný predmet biológia bude v 5. ročníku hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základnej školy, a to klasifikáciou. Pri jeho klasifikácii budeme vychádzať z Metodického pokynu č. 22/2011 s platnosťou od 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Učebné zdroje:

1. Učebnica biológie od PaedDr. Mária Uhereková PhD., Mgr. Ida Hantabálová, Ing. Iveta Trévaiová, Mgr. Elena Margalová, RNDr. Zuzana Piknová, RNDr. Veronika Zvončeková, ktorú schválilo MŠ SR ako učebnicu biológie pre 5. ročník ZŠ zo dňa 13. 9. 2013 rozhodnutím pod číslom 2013-12962/42120:6-919.

Dejepis

Dejepis	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ jednu vyučovaciu hodinu týždenne. Školský vzdelávací program je totožný so štátnym vzdelávacím programom.

Charakteristika predmetu:

Dejepis je samostatným predmetom a spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou výchovou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Spolu s nimi predstavuje jeden z významných prostriedkov procesu humanizácie žiakov.

Hlavnou funkciou dejepisu je kultivovanie historického vedomia žiaka a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti či už z miestnej, regionálnej, celoslovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Ide predovšetkým o postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do obrazu našej prítomnosti.

Vyučovanie dejepisu vedie žiakov k úcte k vlastnému národu, k rozvíjaniu vlastenectva ako súčasť kultivovania ich historického vedomia. Pritom rezonuje i úcta k iným národom a etnikám, rovnako tak rešpektuje kultúrne a iné odlišnosti ľudí, rôznych skupín a spoločností. Prispieva tak rozvíjaniu hodnotovej škály demokratickej spoločnosti.

Ciele predmetu:

Na hodinách dejepisu budeme v súvislosti:

- **s historickým časom**

- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
- využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti

- **s historickým priestorom**

- rozlišovať miestny, regionálny, národný, globálny historický priestor
- zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo
- rozpoznávať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka, spoločnosti

- **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním**

- popisovať jednotlivé historické udalosti na základe určujúcich znakov
- skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
- určovať príčiny jednotlivých historických udalostí, javov, procesov
- vymedzovať dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov, procesov

- **využívať tieto informácie a verifikovať ich hodnoty**

- v porovnávaní informácií
- v rozlišovaní informácií

Obsah predmetu:

Obsah predmetu tvoria 3 tematické celky:

1. Od blízkeho k vzdialenému
2. Človek v premenách priestoru a času
3. Človek a komunikácia

OD BLÍZKEHO K VZDIALENÉMU:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • použiť správne pojmy, ktoré súvisia s tokom času • vymenovať zmeny v mieste bydliska, ktoré sa udiali počas ich života • rozpoznať čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v mieste ich bydliska • identifikovať rozdiel medzi prírodným a historickým časom • zostaviť tabuľku dátumov štátnych, cirkevných sviatkov a pamätných dní • zaradiť letopočty do príslušného storočia • z ľubovoľného storočia vybrať správny letopočet • rozlíšiť dátum a letopočet • zakresliť na časovú priamku významné údaje zo života svojej rodiny • rozpoznať pojmy pred Kristom a po Kristovi/pred naším letopočtom a po našom letopočte • vytvoriť jednoduchú časovú priamku • zostaviť rodostrom svojej rodiny • pochopiť pojem generácia v rodinnom kontexte na príklade starých rodičov, rodičov • položiť adekvátne otázky súvisiace s fotografiami rodiny • vedieť rozprávať o minulosti	<ul style="list-style-type: none"> • minulosť, prítomnosť, budúcnosť • dom, byt, sídlisko, dedina, mesto, vyšší územný celok, Slovensko, Európska únia • prírodný a historický čas • kategórie historického času • meniny, narodeniny, dátum, letopočet, sviatky • fotografia – obrazová spomienka, rodinný album, rodostrom

<p>svojho rodiska</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznať historickú udalosť alebo osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste, kde žijú • vedieť nájsť najstarší hrob na cintoríne • poznať jednotlivé druhy historických prameňov • rozpoznať rozdiel medzi múzeom a archívom • vymenovať hlavné body z jedného prameňa na základe otázok učiteľa • zhodnotiť význam rodinného albumu pre život rodiny • vedieť reprodukovať rozprávanie starých rodičov o škole z čias ich mladosti • prezrieť si staré školské učebnice 	<ul style="list-style-type: none"> • historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív • školská kronika
---	--

ČLOVEK V PREMENÁCH PRIESTORU A ČASU:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • orientovať sa na dejepisnej mape • čítať dejepisnú mapu, rozpoznať rozdiel medzi mapou a glóbusom • uviesť príčiny sťahovania ľudí v minulosti i prítomnosti • vysvetliť pojem kolonizácia • zostaviť tabuľku dopravných prostriedkov v chronologickej postupnosti • porovnať spôsoby dopravy v minulosti i prítomnosti • rozpoznať vplyv dopravných prostriedkov na životné prostredie • charakterizovať život roľníkov v minulosti • vysvetliť oddelenie roľníkov 	<ul style="list-style-type: none"> • dejepisná mapa, glóbus • sťahovanie národov • stretanie kultúr • vysťahovalectvo • kolonizácia • od kolesa k lietadlu • roľník, remeselník

<p>od remeselníkov</p> <ul style="list-style-type: none"> • zhodnotiť remeselnú výrobu a jej špecializáciu • vysvetliť príslovie: „remeslo má zlaté dno“ • nakresliť znak, ktorý výstižne charakterizuje zamestnanie remeselníka • nájsť rozdiely medzi výmenným a peňažným obchodom • nájsť rozdiely medzi prírodnou a umelou energiou • uviesť príklady využívania prírody v prospech človeka • zdôvodniť príčiny neustáleho hľadania nových zdrojov energie • vymenovať vynálezy, ktoré pomohli človeku využiť energiu vo svoj prospech • uviesť príklad zneužívania prírody človekom • uviesť najčastejšie druhy detskej práce • zaujať stanovisko k problému detskej práce • zaujať postoj k tvrdeniu, že dospelí v niektorých krajinách zneužívali a zneužívajú prácu detí vo svoj prospech 	<ul style="list-style-type: none"> • obchodník • prírodná energia, umelá energia • detská práca
---	--

ČLOVEK A KOMUNIKÁCIA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • zhodnotiť význam vynálezu písma • vymenovať druhy písem z minulosti • vymenovať najstaršie druhy slovanského písma • zhodnotiť význam vynálezu kníhtlače • vymenovať prostriedky dorozumievania v minulosti 	<ul style="list-style-type: none"> • jazyk, písmo, rukopis, kniha, noviny, rozhlas, televízia, internet, e-mail

<ul style="list-style-type: none"> • uviesť druhy moderných masovokomunikačných prostriedkov • rozpoznať príbeh z minulosti svojho regiónu z legendy, povesti • vypátrať v mieste bydliska sochy svätých • uviesť dôsledky vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije • zdôvodniť stálu prítomnosť vojen v minulosti i prítomnosti • vedieť kde je vojna v súčasnosti 	<ul style="list-style-type: none"> • náboženstvo, legendy, mýty, povesti (región) • vojna, mier, víťazi - porazení
--	--

Metódy a formy:

Počas vyučovania dejepisu sa budú využívať rôzne metódy a formy. Ich použitie bude závisieť od témy, štruktúry, času, náročnosti, materiálno-technického zabezpečenia a fázy vyučovacej hodiny.

Z motivačno-stimulačných metód to bude najmä motivačný rozhovor, rozprávanie, diskusia, prečítanie úryvku, názorné pomôcky, didaktické hry a iné.

Z expozičných metód to bude vysvetľovanie, rozprávanie, rozhovor, práca s učebnicou, práca s kartografickým materiálom a grafické znázorňovanie.

Z fixačných metód sa budú používať reprodukčné, precvičovacie a upevňovacie rozhovory.

Z diagnostických metód to budú najmä kontrolné metódy (frontálne a individuálne), z klasifikačných písomné a ústne hodnotenie.

Z organizačných foriem vyučovacieho procesu bude využívaná triedno-hodinová organizácia s kombinovaným typom vyučovacej hodiny.

Medzipredmetové vzťahy:

Vo vyučovaní dejepisu sa budú využívať poznatky, ktoré žiaci získajú z vyučovacích predmetov geografia, občianska náuka, výtvarná výchova, náboženská výchova, etická výchova, matematika, slovenský jazyk a literatúra.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj

- naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, podporovať prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok)
- pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnú integritu
- pestovať kvalitné medziľudské vzťahy
- rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu

Prierezová téma bude v tematickom celku. **Od blízkeho k vzdialenému.**

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

- viesť žiakov k priateľstvu, kultivovanému dospievaniu a zodpovednému prístupu k sexualite

Prierezová téma bude v tematickom celku **Od blízkeho k vzdialenému.**

Environmentálna výchova

- uvedomiť si podmienky života a možnosti ich ohrozovania
- hodnotiť objektivnosť a závažnosť informácií týkajúcich sa ekologických problémov
- prispievať k vnímaniu života ako najvyššej hodnoty
- angažovať sa v riešení problémov spojených s ochranou životného prostredia
- prispievať k utváraniu zdravého životného štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia

Prierezová téma bude v tematickom celku **Človek v premenách priestoru a času.**

Mediálna výchova

- argumentovať vlastný názor a postoj k médiám
- naučiť žiaka kriticky pristupovať k jednotlivým produktom mediálneho trhu
- rozvíjať schopnosť analyzovať ponuky správ a posúdiť ich vierohodnosť a vyhodnotiť ich komunikačný zámer

Prierezová téma bude v tematickom celku **Človek v premenách priestoru a času.**

Multikultúrna výchova

- podporovať prosociálne správanie a konanie vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti.
- spoznávať svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov,
- podporovať rešpekt k iným kultúram,

Prierezová téma bude v tematickom celku **Človek v premenách priestoru a času.**

Ochrana života a zdravia

- viesť žiakov k zdravému spôsobu života
- poukázať na škodlivosť drog, fajčenia a alkoholizmu

Prierezová téma bude v tematickom celku **Človek v premenách priestoru a času.**

Finančná gramotnosť

- naučiť žiakov správne sa orientovať vo svete práce a peňazí

Prierezová téma bude v tematickom celku **Človek a komunikácia, Človek v premenách priestoru a času**.

Hodnotenie predmetu:

Cieľom hodnotenia na vyučovacej hodine dejepisu bude poskytnúť žiakovi a učiteľovi spätnú väzbu o tom ako sa zvládla preberaná tematika, kde sú rezervy, nedostatky a pokroky. Hodnotiť sa bude verbálnou a písomnou formou, pričom sa bude riadiť metodickými pokynmi Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Písomné odpovede budú hodnotené podľa percentuálnej tabuľky:

100% - 90%	výborný
89% - 75%	chválitebný
74% - 55%	dobrý
54% - 35%	dostatočný
34% - 0%	nedostatočný

Učebné zdroje:

Základným učebným zdrojom je vo vyučovaní dejepisu učebnica. MIHÁLIKOVÁ, M. – TONKOVÁ, M.: Dejepis pre 5. ročník základných škôl. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, 2015. 80 s. ISBN 978-80-10-02847-4

Doplňkovým zdrojom sú dejepisné čítanky, noviny a časopisy (Historická revue), encyklopédie, dobová tlač, videofilmy, internet a pod.

Geografia

Geografia	5. ročník
Štátny vzdelávací program	2
Školský vzdelávací program	0
Spolu	2

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ 2 vyučovaciu hodinu týždenne. Tento počet hodín sme ponechali

Charakteristika predmetu:

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie o výnimočnosti a jedinečnosti planéty Zem. Pomáha správne pochopiť podstatu javov a procesov, ktoré na Zemi prebiehajú a uvedomiť si princípy, na ktorých je postavená existencia života. Štúdium geografie umožňuje žiakom spoznávať krajinu v celej svojej komplexnosti a zložitosti. Podporuje snahu porozumieť vzťahom medzi jednotlivými zložkami a prvkami krajiny a chápať ich silnú vzájomnú previazanosť.

Základnou zručnosťou, rozvíjanou v geografii, je práca s mapovými podkladmi v tlačenej a digitálnej podobe. Vedieť mapu vyhľadať, čítať, pracovať s ňou, analyzovať jej obsah a interpretovať ho, orientovať sa v nej a podľa nej v neznámom prostredí, tvoria základ geografického myslenia a vzdelávania.

Dôkladné poznanie Zeme je nevyhnutnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je osobité. Od iných sa odlišuje typickým podnebím, rastlinstvom, živočíštvom, ale aj obyvateľmi s vlastným jazykom, kultúrou a spôsobom života. Tolerancia žiakov k inakosti predpokladá pochopenie podstaty príčin rôznorodosti a rozmanitosti jednotlivých krajín. Vyžaduje úctu k princípom demokracie a občianskej slobody, ktorých nerešpektovanie môže viesť k vojnovým konfliktom a globálnym katastrofám.

Geografia zohráva v tomto smere nezastupiteľnú úlohu. Zdôrazňuje súvislosti a nie vždy jasnú prepojenosť príčin s dôsledkami. Formuje osobnosť mladého človeka upozorňovaním na podobnosť, ale aj zvláštnosti popisovaných regiónov, ktoré porovnáva so Slovenskom, pričom poukazuje na jeho jedinečnosť v kontexte Európy, či sveta.

Ciele predmetu:

Geografia rozvíja súbor kľúčových kompetencií, ktoré majú prevažne priestorový a integrujúci charakter. Považuje sa za ne súbor vedomostí, zručností a schopností, ktoré vie žiak správne kombinovať, a tak porozumieť, interpretovať a prakticky využívať danosti krajiny.

Žiaci:

- vyhľadajú, porovnajú, posúdia pravdivosť a zhodnotia dostupné informácie o krajine z rôznych informačných zdrojov
- prezentujú informácie o krajine v rôznych podobách (tabuľky, schémy, fotografie, filmy a pod.)
- zdôvodnia rôznorodosť prírodných podmienok na Zemi a ich vplyv na život človeka

- zaujmú postoj k najväznejším problémom ľudstva a ponúknu vhodné riešenia, pochopia zložitosť krajiny a silnú vzájomnú previazanosť jej prírodných a socioekonomických zložiek

Základné otázky geografie sú:

- kde je to?
- čím je to zaujímavé?
- ako to vzniklo?
- ako to vyzerá?
- akí ľudia tam žijú?

Obsah predmetu:

Obsah predmetu geografia tvoria 4 tematické celky:

1. Planéta Zem
2. Zobrazovanie Zeme
3. Cestujeme po Zemi
4. Geografické exkurzie a vychádzky

PLANÉTA ZEM:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznať základné prvky slnečnej sústavy na jednoduchom náčrte • opísať zdanlivú dráhu Slnka a Mesiaca na oblohe (obrázkoch) • vysvetliť príčiny striedania dňa a noci na Zemi • určiť podľa mapy časových pásem, kde na Zemi je viac hodín ako na Slovensku a kde menej • uviesť dôvody vzniku teplotných pásem na Zemi • vysvetliť striedanie ročných období • rozpoznať na glóbose (mape) svetadiely a oceány na Zemi 	<ul style="list-style-type: none"> • vesmír, slnečná sústava (Slnko a osem planét, Mesiac) • guľatý tvar Zeme • dopad slnečných lúčov • otáčanie Zeme • sklon zemskej osi • severná a južná pologuľa, východná a západná pologuľa • obeh Zeme okolo Slnka • časové pásma • priklonenie severnej a južnej pologule • svetadiely, svetový oceán

ZOBRAZOVANIE ZEME:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť na glóbusu jednotlivé zemské pologule určiť vybrané miesto na mape pomocou geografických súradníc porovnať na mapách rôznych grafických mierok vzdialenosti identifikovať na mape základné objekty v krajine (vie „čítať“ obsah mapy) 	<ul style="list-style-type: none"> glóbus nultý poludník, poludníky, rovník, rovnobežky východná a západná pologuľa geografická sieť mapa obsah mapy (mapové znaky, grafická mierka mapy)

CESTUJEME PO ZEMI:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> Porozprávať podľa mapy a obrázkov o cestovaní vybraným pohorím: <ul style="list-style-type: none"> vysvetliť (vlastnými slovami) príčiny vzniku pohorí vymenovať činitele, ktoré sa podieľajú na zarovnávaní pohorí zhodnotiť podľa mapy (glóbusu) rizikové zemetrasné oblasti na Zemi zdôvodniť usporiadanie rastlinstva a živočíšstva podľa nadmorskej výšky (výškovú stupňovitosť) Porozprávať podľa mapy a obrázkov o cestovaní popri rieke od jej prameňa k ústiu: <ul style="list-style-type: none"> vysvetliť vznik riek a jazier opísať, ako sa vytvárajú doliny (kaňony) a vodopády Porozprávať o cestovaní balónom od rovníka do polárnych krajín: <ul style="list-style-type: none"> vysvetliť vznik usporiadania rastlinstva a živočíšstva na Zemi do pásiem (šírkovú pásmovitosť) priradiť k jednotlivým šírkovým pásmam dva typické rastlinné druhy a dva druhy živočíchov na dvoch príkladoch zhodnotiť význam ochrany prírodných pamiatok zapísaných v Zozname prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape Porozprávať o cestovaní mestom a vidiekom: <ul style="list-style-type: none"> porovnať životné podmienky ľudí žijúcich v meste a na vidieku 	<ul style="list-style-type: none"> pohoria, nížiny sopky, zemetrasenia doliny (kaňony), rieky, vodopády, jazerá podnebné pásma (teplé, mierne, studené) ovzdušie, oblaky výšková stupňovitosť šírková pásmovitosť typy krajín (tropické dažďové lesy, savany, púšte, subtropická krajina, stepi, listnaté lesy mierneho pásma, ihličnaté lesy mierneho pásma, tundra, polárna krajina, vysokohorská krajina) ochrana prírody

<ul style="list-style-type: none"> ➤ zhodnotiť vplyv prírodných podmienok na rozmiestnenie obyvateľstva ➤ na dvoch príkladoch zhodnotiť význam ochrany kultúrnych pamiatok zapísaných v Zozname kultúrneho dedičstva UNESCO a ukázať ich na mape (glóbose) 	<ul style="list-style-type: none"> • mestá, vidiecke sídla • prírodné a kultúrne pamiatky zapísané v zozname UNESCO
--	---

GEOGRAFICKÉ EXKURZIE A VYCHÁDZKY:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vytýčiť trasu geografickej exkurzie (vychádzky) a slovne opísať jej priebeh • odhadnúť vzdialenosti k zaujímavým bodom na mape (vrcholy, kultúrno-historické a prírodné pamiatky) a náročnosť prístupu k nim 	<ul style="list-style-type: none"> • turistické vybavenie, turistická mapa orientácia mapy, kompas • členitosť terénu, nadmorská výška, záujmové body, vrcholy s výhľadom, turistické značky, smerovník

Metódy a formy:

Vo vyučovacom procese na hodinách geografie budeme využívať nasledujúce metódy:

- **motivačné metódy** – motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia
- **expozičné metódy** – rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, beseda, demonštračná metóda
- **problémové metódy** – heuristická metóda, projektová metóda
- **praktické aktivity** – práca dvojíc
- **práca s knihou a textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií),
- **samostatné učenie prostredníctvom IKT** (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie).
- **aktivizujúce metódy** (diskusia, didaktické hry)
- **práca s mapou**
- **fixačné metódy** (metódy opakovania, precvičovania, riešenia problémov)
-

Na vyučovacích hodinách geografie využijeme tieto formy výučby:

a) Metodické formy výučby - sú priamym prejavom danej metódy pri osvojovaní obsahu výučby. Ide tu o metodické usporiadanie obsahu výučby do účelnej formy.

- ukážky predmetov, javov, zobrazení

- formy samostatnej práce
- písomné a grafické práce, riešenie testu.

b) Sociálne formy výučby

- pri týchto formách výučby ide o usporiadanie výučby vzhľadom k jej subjektom (učiteľovi a žiakom):

- frontálna práca
- individuálna práca
- skupinová práca

c) Organizačné formy výučby:

- vyučovacia hodina
- súťaž

Medzipredmetové vzťahy:

Na hodine geografie sa budú využívať aj poznatky, ktoré žiaci získajú z vyučovacích predmetov: dejepis, matematika, informatika, náboženská výchova, biológia, výtvarná výchova.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj

- získavanie pozitívneho postoja k sebe a druhým
- formovanie dobrých medziľudských vzťahov v triede i mimo nej
- rozvíjanie základných zručností komunikácie a vzájomnej spolupráce
- získanie základných sociálnych zručností pre riešenie rôznych situácií
- akceptácia rôznych typov ľudí, názorov, prístupov k riešeniu problémov
- vedieť pracovať ako aktívny člen skupiny a akceptuje pravidlá skupinovej práce

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Planéta Zem, Cestujeme po Zemi, Geografické exkurzie a vychádzky.**

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

- význam harmonickej a zdravej rodiny pre optimálny telesný a duševný vývin dieťaťa, zásady rodinnej výchovy
- naučiť žiakov potrebným sociálnym zručnostiam, asertívnemu správaniu a empatie.

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Cestujeme po Zemi.**

Environmentálna výchova

- význam ovzdušia pre život na Zemi, klimatické zmeny
- význam vody, kolobeh vody, ochrana jej čistoty, ohrozovanie vôd, pitná voda u nás a vo svete,
- význam pôdy pre život na Zemi, ochrana pôdy
- vedieť význam lesa a poznať negatívne dôsledky odlesňovania na životné prostredie
- vedieť opísať zmeny krajiny vplyvom činnosti človeka
- vplyv sopečnej činnosti a zemetrasenia na život ľudí
- poznať dôsledky rozširovania púšti
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu
- poznať význam druhej rozmanitosti v tropickom dažďovom pralesi
- vedieť vysvetliť následky na ekologickú rovnováhu v dôsledku miznutia tropických dažďových pralesov
- vedieť aplikovať na miestne podmienky funkciu umelého ekosystému – ľudské sídlo (mesto, dedina) a jeho vzťah k okoliu
- poznať príčiny a dôsledky globálnych ekologických problémov u nás a vo svete

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Planéta Zem, Cestujeme po Zemi.**

Mediálna výchova

- rozvoj schopnosti vyslovovať vlastné hodnotenia na základe dostupných informácií, ktoré žiaci denne získavajú z médií
- . podnecovať žiakov k väčšiemu zamýšľaniu sa nad tým, čo vidia, čo počujú, čo čítajú
- rozvoj schopností obhajovať vlastné názory a kritické premýšľanie
- vedieť filtrovať a selektovať pozitívne informácie z médií

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Planéta Zem, Cestujeme po Zemi.**

Multikultúrna výchova

- aktívne počúvať a rešpektovať názory iných
- uvedomovať si a vyjadrovať svoju kultúrnu identitu
- rešpektovať identitu druhých ľudí
- váži si a nepoškodzoť kultúrne dedičstvo iných kultúr
- vedieť prejavovať snahu o toleranciu a empatiu voči iným kultúram
- vedieť vysvetliť pojem kultúrna rozmanitosť
- schopnosť reflektovať stereotypy a predsudky v uvažovaní o vlastnej kultúre a o kultúrach iných ľudí

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Planéta Zem, Cestujeme po Zemi.**

Ochrana života a zdravia

- pestovať u žiakov pocit vzájomnej pomoci pri prírodných katastrofách
- pochopiť význam medzinárodnej humanitárnej pomoci
- rozvíjať vzťah k prírode, jej ochrane, k zdraviu a všetkým živým organizmom
- viesť žiakov k spoluzodpovednosti za stav životného prostredia

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Planéta Zem, Zobrazovanie Zeme, Cestujeme po Zemi.**

Finančná gramotnosť

- osvojiť si základné etické súvislosti problematiky chudoby a bohatstva
- pochopiť a vážiť si hodnotu ľudskej práce

Prierezová téma sa bude uplatňovať v tematickom celku: **Cestujeme po Zemi.**

Hodnotenie predmetu:

V procese hodnotenia budeme uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi a humánny prístup. Zohľadníme aj usilovnosť a individuálne osobitosti žiaka. Pri klasifikácii budeme vychádzať z Metodického pokynu č. 22/2011-R z 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. Využijeme aj slovné hodnotenie (klady a nedostatky práce žiaka) a motivačné hodnotenie. U žiakov budeme rozvíjať správne sebahodnotenie i hodnotenie navzájom. Písomné odpovede budú hodnotené podľa percentuálnej tabuľky:

100% - 90%	výborný
89% - 75%	chválitebný
74% - 55%	dobrý
54% - 35%	dostatočný
34% - 0%	nedostatočný

Vyučovací predmet geografia budeme v 5., hodnotiť predmetu - klasifikáciou.

Učebné zdroje:

RUŽEK, I. a kol.: *Učebnica zemepisu pre 5. ročník základných škôl*. Harmanec. VKÚ, 2009.
 TOLMÁČI, L a kol.: *Zemepis 5. Príroda Zeme. Učebnica pre 5. ročník ZŠ 1. časť*. Bratislava. Litera, 1995.

ONDREJKA, K: *Rekordy Slovenska – príroda*. Bratislava. Slovenská Grafia, 2000.

VARLEYOVÁ, C.- MILESOVÁ, L.: *Zemepisná encyklopédia*. Bratislava. Mladé letá, 1996.

DOHERTY, G.: *Geografia pre všetkých*. Bratislava. Matys, 2005.

GOLDSMICH, M.: *Encyklopédia vesmíru*. Bratislava. Svojtka, 2012

Edícia: Glóbus: *Planéta Zem*. Bratislava. IKAR, 2004.

BECKLAKE, S.: *Vesmír*. Martin. OSVETA, 1999.

KOLEKTÍV: *Školský atlas sveta*. Harmanec. VKÚ, 2003.

Nástenné mapy: Zemské poglobule, Svet, Typy krajín na Zemi.

Edukačný softvér: Google Earth, Editor máp 2

Digitálna knižnica: <http://geografiapreziakov.webnode.sk>, www.lepsiageografia.sk,
www.youtube.com, www.mojevideo.sk, www.maps.google.com, www.zborovna.sk

Odborné časopisy: National geographic, GEO, Ľudia a Zem

Etická výchova

Etická výchova	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Charakteristika predmetu:

Hlavnou funkciou povinne voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách. V nižšom strednom vzdelávaní vedieme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo.

Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

Ciele predmetu:

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medzil'udské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu, klubu, mesta),
- zdôvodnia dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií,
- naučia sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných,
- oceňujú prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve i v iných sociálnych skupinách,
- nadobudnú spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny,
- osvoja si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú zvýšené porozumenie a pomoc,
- zdôvodnia dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu tvoria tematické celky:

- **Otvorená komunikácia**
- **Poznanie a pozitívne hodnotenie seba**
- **Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých**
- **Tvorivosť v medzil'udských vzťahoch**
- **Etické aspekty ochrany prírody**

OTVORENÁ KOMUNIKÁCIA

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • objasniť pravidlá otvorenej komunikácie, • identifikovať na príkladoch prejavy neverbálnej komunikácie, • ovládať základné komunikačné zručnosti, • identifikovať komunikačné šumy a prekážky, • diskutovať o problémoch komunikácie v triede	<ul style="list-style-type: none"> • komunikácia, druhy a úrovne • verbálna a neverbálna komunikácia • úrovne komunikácie • komunikačné zručnosti • komunikačné šumy a prekážky

POZNANIE A POZITÍVNE HODNOTENIE SEBA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť pojmy – sebaúcta, sebahodnotenie, sebaovládanie, • identifikovať prvky podporujúce sebaúctu, • zhodnotiť svoje silné a slabé stránky • vysvetliť vzťah medzi sebaúctou a sebaovládaním	<ul style="list-style-type: none"> • sebaopoznanie a sebaúcta • prvky podporujúce sebaúctu • sebaovládanie, sebahodnotenie • sebaopoznanie a osobnostný rozvoj • akceptácia slabých stránok a rozvoj silných stránok

POZNANIE A POZITÍVNE HODNOTENIE DRUHÝCH:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • zdôvodniť potrebu poznania pre pozitívne hodnotenie iných, • vyjadriť formy a príklady pozitívneho hodnotenia iných, • napísať list osobe, v ktorom vyjadrí obdiv a poďakovanie, • vyjadriť pochvalu,	<ul style="list-style-type: none"> • pozitívne hodnotenie iných • formy pochvaly a uznania • pozitívne hodnotenie v záťažových situáciách • renatalizácia

TVORIVOSŤ V MEDZIĽUDSKÝCH VZŤAHOCH:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vymedziť faktory podporujúce tvorivosť, • vysvetliť miesto tvorivosti v medziľudských vzťahoch, • vymyslieť spôsoby riešenia problémových situácií v triede, • určiť znaky tvorivého človeka,	<ul style="list-style-type: none"> • tvorivosť a iniciatíva • faktory tvorivosti • tvorivosť v medziľudských vzťahoch

ETICKÉ ASPEKTY OCHRANY PRÍRODY:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • zdôvodniť osobnú zodpovednosť každého človeka za životné prostredie, • napísať úvahu o svojom vzťahu k prírode, • vytvoriť projekt ochrany prírody v miestnej lokalite, • realizovať konkrétne žiacke ochranárske aktivity	<ul style="list-style-type: none"> • ekosystém • vnímanie prírody • ľudská činnosť a životné prostredie • zodpovednosť za prírodu

Metódy a formy:

Na dosiahnutie cieľov, zvládnutie učiva, uľahčenie a zapamätanie si učiva učiteľia budú využívať metódy a formy, ktoré podporujú motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Na vyučovacích hodinách budeme využívať zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusiu, simulačné hry, hranie rolí, hranie scénok, čítanie príbehov, anketové metódy, problémové vyučovanie a pod.)

Budeme využívať aj techniky, ktoré napomáhajú tomu, aby žiaci osvojené zručnosti a skúsenosti prenášali do každodenného života (napr. záznamy pozorovaní, vedenie denníka, zbieranie článkov, interview s rodičmi alebo inými osobami...). Vhodné obrázky, audio i videonahrávky poslúžia ako motivačný materiál.

Kognitívne metódy výučby sú systémom uvedomelých a cieľavedomých pôsobení učiteľa, ktorými riadi poznávaciu a praktickú činnosť študentov zameranú na dosiahnutie cieľov výučby. Navzájom sa odlišujú charakterom poznávacej činnosti, ktorú vykonávajú študenti v priebehu osvojovania obsahu výučby a charakterom činnosti učiteľa, ktorý túto rôznorodú činnosť organizuje a riadi. Tento systém didaktických metód výučby zaisťuje osvojovanie prvých troch prvkov obsahu výučby (poznatkov o vonkajšom svete, skúsenosti z realizácie spôsobov činností a skúseností z tvorivej činnosti).

Reproduktívna metóda (metóda osvojovania skúseností zo spôsobov činnosti napodobovaním). Učiteľ pri reproduktívnej metóde organizuje systém cvičení na reprodukovanie činností, ktoré sú žiakom známe a pochopené prostredníctvom výkladovo-informatívnej metódy. Žiaci reprodukujú uvedenú činnosť. Časté opakovanie spôsobov činností in umožňuje nielen aplikovať, ale aj prehľbovať vedomosti, sčasti ich rozširovať, a tým súčasne zaisťovať ich trvalé osvojenie. Táto metóda sa realizuje formou systému cvičení. Prejavuje sa ústnou reprodukciou poznatkov, opakovacím rozhovorom, čítaním, písaním, riešením typových (matematických, fyzikálnych, historických) úloh, napodobovaním jazykových modelov, čítaním máp, rysovaním schém).

Reproduktívna metóda je vyjadrená aj formou laboratórnych pokusov prostredníctvom určitej inštrukcie. Pri všetkej dôležitosti reprodukcie má nadmerný počet jednotvárných cvičení za následok potlačovanie záujmu študentov. Omnoho efektívnejšie sú cvičenia s meniacimi sa podmienkami realizácie osvojovaného spôsobu činnosti. Reprodukcia metóda zvyšuje osvojovanie poznatkov na druhú úroveň ich osvojenia – na úroveň aplikácie osvojených poznatkov podľa vzoru.

Tradičné vyučovanie - je charakterizované hlavne tým, že na vyučovacích hodinách sa využíva predovšetkým **výkladovo-ilustratívna a neproduktívna metóda**. Obidve metódy zaisťujú osvojovanie hotových poznatkov a skúseností z realizácie známych spôsobov činností.

Problémové vyučovanie - využíva predovšetkým metódy problémového výkladu, heuristickú a výskumnú. Učiteľ systematicky zapája študentov do procesov hľadania a nachádzania riešenia problémov, vďaka čomu sa študenti učia nadobúdať nové poznatky samostatne, používať už osvojené vedomosti a získavajú skúsenosti z tvorivej činnosti. Problémové vyučovanie spočíva v tom, že v procese riešenia špeciálne vypracovaného systému problémov a problémových úloh študenti získavajú skúsenosti z tvorivej činnosti, prebieha tvorivé osvojovanie poznatkov a spôsobov činnosti.

Brainstorming (burza dobrých nápadov) - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase. Brainstorming je prínosný v začiatkových fázach preberania jednotlivých tém, keď učiteľ potrebuje v krátkom čase zistiť, aké poznatky žiaci o daných skutočnostiach

majú, prípadne aké informácie im chýbajú. Získané informácie môžu byť východiskom pre ďalšiu prácu učiteľa.

Skúsenostné metódy – spájanie emocionálnej investície a vedomé kognitívne spracovanie diania. Tieto metódy sa veľmi približujú realite – zámerné učenie sa.

Medzipredmetové vzťahy:

Etická výchova má styčné body s niektorými predmetmi, napr. so slovenským jazykom. Na základe komunikačných zručností získaných v tomto predmete si žiaci osvojujú vedomosti a zručnosti v etickej výchove. Výchovu žiaka ovplyvňujú aj ďalšie predmety napr. hodiny výtvarnej výchovy, hudobnej výchovy, biológie, geografie a telesnej výchovy.

Prierezové témy:

Najväčší priestor v predmete etická výchova má prierezová téma osobnostný a sociálny rozvoj, kde pribudla aj časť výchova k manželstvu a rodičovstvu. Neoddeliteľnou súčasťou predmetu sú aj témy environmentálna výchova, multikultúrna výchova, mediálna výchova, ochrana života a zdravia. Do učiva etickej výchovy sú zapracované niektoré témy finančnej gramotnosti.

Osobnostný a sociálny rozvoj

- rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať im základy pre plnohodnotný a zodpovedný život
- rozvíjať tvorivý prístup k vlastným činnostiam, otvorenosť k experimentovaniu
- rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, za osobný život a sebvzdelávanie
- rozvíjať tým u žiakov sebadôveru, sebaúctu, dôveru k hodnotám, zodpovednosť za svoje konanie

Multikultúrna výchova

- rozvíjať u žiakov poznanie rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu identitu a vedieť ju porovnávať so špecifikami iných kultúr
- rozvíjať žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr
- rozvíjať u žiakov poznanie odevnej kultúry rozličných kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu

Mediálna výchova

- učiť žiakov, ako zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať médiá a ich produkty
- naučiť žiakov schopnosti samostatne vyjadriť svoj názor na informácie z médií

Environmentálna výchova

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie
- správať sa šetrne k prírodným zdrojom

Ochrana života a zdravia

-Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života.

Finančná gramotnosť

- uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárne správanie sa vo svojom okolí (domácnosť, škola),
- zoradiť osobné želania a potreby podľa ich dôležitosti. stanoviť si merateľné, krátkodobé finančné ciele,
- porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí. opísať aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičiava obľúbenú osobnú vec, opísať postup ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú vec.

Hodnotenie predmetu:

Žiakov budeme hodnotiť slovne počas hodiny, priebežne i na konci vyučovacej hodiny. Žiakom necháme priestor na sebahodnotenie a hodnotenie spolužiakov. Učebný predmet budeme hodnotiť podľa platných metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov ZŠ, a to slovne - „absolvoval/la, neabsolvoval/a“.

Žiaci budú hodnotení podľa platného pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ s účinnosťou od 1. mája 2011.

Učebné zdroje:

1.Literatúra:

Alexová S. – Vopel K. W.: Nechaj ma, chcem sa učiť sám/1 – 4/ ,Bratislava: SPN 1992

Prokešová V.: Všetky deti sú dobré, Bratislava: Columbus 1992

Kašparová Z. a kol. :Ako poznám sám seba / doplnkový učeb. text/, Bratislava: Poľana 1998

Senková E. :Nenič svoje múdre telo /pracovný zošit/, Banská Bystrica: Sonus 2002

Amnesty International: Deťom o všeobec. deklarácii ľudských práv. Bratislava : Archa, 1992

Lencz, L.:Pedagogika etickej výchovy. Výchova k prosociálnosti. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1998.

Lencz, L.: Metódy etickej výchovy. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1993.

Lencz, L. – Križová, O.: Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997.

Páleník, L.: Prosociálne správanie. In: Vybrané kapitoly zo psychológie. Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1995.

Roche Olivar, R.: Etická výchova. Bratislava : Orbis Pictus, 1992.

2. Audio i videonahrávky

3. Internet

Náboženská výchova

Náboženská výchova	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Štátny vzdelávací program predpisuje 1 hodinu týždenne na zvládnutie učiva v 5. ročníku základnej školy.

ÚVOD

Štátny vzdelávací program predpisuje 1 hodinu týždenne na zvládnutie učiva v 5. ročníku základnej školy.

Vzdelávací štandard predmetu náboženská výchova Katolíckej cirkvi je program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe konkrétnych učebných cieľov, učebných úloh a otázok.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu.

Požadované vedomosti, spôsobilosti a zručnosti v náboženskej výchove slúžia rozvoju náboženskej dimenzie, ktorá je súčasťou kultúry a prispieva k celkovému formovaniu osobnosti žiakov.

Charakteristika predmetu:

Predmet náboženská výchova/náboženstvo v nižšom strednom vzdelávaní odovzdáva základné náukové predpoklady kresťanských životných postojov a konania žiakov. Ponúka im pomoc pri orientácii v súčasnom svete z biblického hľadiska, kresťanskej tradície a viedie k oboznámeniu a ponuke kresťanského štýlu života. Umožňuje konfrontovať sa s veľkými existenčnými otázkami človeka a hľadať na ne odpovede.

Zároveň je aj službou spoločnosti, kde napomáha výchove detí a mladých ľudí najmä svojím preventívnym systémom. Ovplyvňuje hodnotovú orientáciu žiakov, ktorá im pomáha byť prospešnými rodine, spoločnosti a Cirkvi. Je výchovou k zodpovednosti za vlastné konanie, učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať ani nebyť manipulátormi, chápať vlastné konanie i konanie druhých ľudí v kontexte rôznych životných situácií.

Ciele predmetu:

Žiaci

- získajú povedomie úcty k jedinečnosti a neopakovateľnosti každej živej bytosti, zvlášť človeka ako originálneho Božieho stvorenia,
- prehľadujú si vedomosti o existencii a pôsobení Boha podľa učenia Katolíckej cirkvi,
- získajú vedomosti o dôležitom poslaní Panny Márie v dejinách spásy,
- naučia sa vnímať v životoch svätých Božie pôsobenie a výzvu nasledovať ich,
- získajú vedomosti o vzniku a účinkovaní Cirkvi v dejinách i v dnešnom svete,
- nadobudnú orientáciu v morálnych hodnotách, ktoré vyplývajú z Desatora a patria ku kresťanskému životnému štýlu,
- zorientujú sa v otázkach, ktoré prináša dnešná spoločnosť a v kresťanskom postoji voči nim,
- uplatnia vhodné komunikačné zručnosti k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- objavia potrebu modlitby a sviatostného života pre svoj vzťah s Bohom a ľuďmi,
- získajú poznatky o iných náboženstvách, čo ich vedie k vzájomnej tolerancii,
- nadobudnú vzťah oddanosti k Trojjedinému Bohu, jeho zákonom a výzve k budovaniu jeho kráľovstva,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia a uchovávajú svoju vieru v Ježiša Krista ako Pána a Spasiteľa,
- uplatnia v živote výzvu byť Ježišovými učeníkmi a odovzdávať jeho poslanstvo vo svojom okolí.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

BOH HOVORÍ ČLOVEKU

Žiak na konci 5. ročníka vie/dokáže:

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • orientovať sa v pojmoch: Biblia, Sväté písmo, Starý zákon, Nový zákon, • vymenovať základné delenie SZ a NZ, • vymenovať evanjeliá, • hľadať podľa súradníc daný text vo Svätom Písme, • reprodukovať tri výroky Ježiša Krista, • opísať najdôležitejšie udalosti zo života sv. Cyrila a Metoda, • vysvetliť prínos misie sv. Cyrila a Metoda pre Slovensko	Sväté písmo – posvätná kniha Byzantská misia na území Veľkej Moravy žiaci vierozvestov – sv. Gorazd a sv. Bystrík

DIALÓG BOHA A ČLOVEKA

Žiak na konci 5. ročníka vie/dokáže:

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť formy modlitby, prerozprávať časti biblického príbehu zo života kráľa Dávida a Šalamúna, charakterizovať stručne jednotlivé prosby modlitby Otče náš, zdôvodniť potrebu modlitby pre svoj život, vymenovať tri vlastnosti (charakteristiky) dobrej modlitby,	modlitba ako dialóg modlitba ako prosba, nárek, chvála, vďaka tanec, spev, slávenie, mlčanie ako modlitba miesto a čas modlitby v živote človeka

NÁŠ DIALÓG S BOHOM

Žiak na konci 5. ročníka vie/dokáže:

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť úlohu a zmysel symbolov, vymenovať základné časti liturgického roka, priradiť správnu farbu k liturgickému obdobiu, uviesť päť prikázaných sviatkov, určiť základné časti chrámu, vymenovať päť liturgických úkonov a predmetov	komunikácia prostredníctvom symbolu náboženské symboly potreba slávenia v živote človeka liturgický rok miesto slávenia – posvätné miesta

OBETA BOŽIEHO ĽUDU

Žiak na konci 5. ročníka vie/dokáže:

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> opísať prostredníctvom príkladu zo života zmysel obety, uviesť príklady obety druhých ľudí, vysvetliť jednoduchým spôsobom sprítomnenie Ježišovej obety pri sv. omši a potrebu sa jej zúčastniť, nájsť analógiu medzi baránkom v SZ a Božím baránkom v NZ, rozlíšiť časti sv. omše, charakterizovať symbolický význam obetných darov pri sv. omši	obeta, obetavosť, jej zmysel v živote človeka náboženský význam slova obeta židovský a kresťanský obetný kult obeta Ježiša Krista sv. omša osobná obeta

DIALÓG CEZ SLUŽBU

Žiak na konci 5. ročníka vie/dokáže:

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • opísať prostredníctvom príkladu zo života zmysel obety, • uviesť príklady obety druhých ľudí, • vysvetliť jednoduchým spôsobom sprítomnenie Ježišovej obety pri sv. omši a potrebu sa jej zúčastniť, • nájsť analógiu medzi baránkom v SZ a Božím baránkom v NZ, • rozlíšiť časti sv. omše, • charakterizovať symbolický význam obetných darov pri sv. omši	<p>Cirkev slabých (etika chudoby a milosrdenstva v Cirkvi, kláštorná starostlivosť o chudobných a chorých)</p> <p>starostlivosť o chudobných a chorých v súčasnej farnosti (charita, paliatívna starostlivosť)</p> <p>služba chorým, služba ľudskej rodine a služba Cirkvi a spoločnosti</p> <p>sviatosti služby spoločenstvu (sviatosť manželstva a kňazstva)</p>

Hodnotenie predmetu:

Vo vyučovacom predmete náboženská výchova učiteľ hodnotí očakávané výstupy stanovené vo výkonovom štandarde v príslušnom ročníku, alebo v cieľoch učebných osnov, riešenie teoretických a praktických úloh.

Podľa hodnotenia učiteľa sa prideliť žiakom „A“, keď absolvovali daný predmet alebo „N“, v prípade, že ho neabsolvovali.

Metódy a formy:

Na zvládnutie predpísaného učiva, uľahčenie a zapamätanie si učiva ako aj splnenie vyučovacích cieľov sa budú využívať rôzne moderné metódy a formy práce, ktoré podporujú záujem, motiváciu a tvorivosť žiakov. Najúčinnjšími metódami sú práca s obrázkami, didaktické hry, hudba a film. Metódy, ktoré sa blížia objaviteľskému postupu a rozvíjajú samostatnosť, aktivitu a tvorivosť žiakov, sú už od najnižších ročníkov nielen prostriedkom, ale aj obsahom vzdelávania.

Zameriame sa na diferencované a individuálne vyučovanie a prácu v skupinách a využijeme:

Motivačné metódy na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť:

- *motivačné rozprávanie* (citové približovanie obsahu učenia)
- *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov),
- *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- *motivačná demonštrácia* (vzbudenie záujmu pomocou ukážky).

Expozičné metódy pri vytváraní nových poznatkov a zručností:

- *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívneho počúvanie)

- *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva)
- *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie)
- *beseda* (riešenie aktuálnych).

Zvýšime dôraz na prácu s knihou a textom a samostatné učenie.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. *metódy opakovania, precvičovania*, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a literatúry).

Organizačné formy:

- *vyučovacia hodina* (základného, motivačného, fixačného, aplikačného typu),
- *praktické aktivity, projekt a exkurzie* budú volené podľa podmienok školy a regionálnych možností.

Pri realizácii uvedených metód vyučovania kladieme dôraz hlavne na:

- uprednostnenie dialogických metód (rozhovor, diskusia, beseda) pred monologickými (rozprávanie, vysvetľovanie, výklad),
- použite analyticko-syntetických, induktívno-deduktívnych a porovnávacích logických postupov pri vyučovaní,
- využitie kognitívnych (hľadanie súvislostí) a zážitkových metód.

Medzipredmetové vzťahy:

Vo vyučovacom predmete náboženská výchova žiaci si osvojujú vedomosti na základe komunikačných zručností získaných v slovenskom jazyku. Medzipredmetové vzťahy uplatňované vo vyučovaní náboženstva rozvíjajú schopnosť žiaka uplatniť svoje vedomosti v nových situáciách. V nových väzbách v príbuzných predmetoch sa dotvárajú názory a presvedčenie žiakov, ktoré sa premietajú do ich konania.

Náboženská výchova má úzke medzipredmetové vzťahy s:

- **etickou výchovou** – starostlivosť o zdravie, prvá pomoc, darcovstvo krvi, ochrana života,
- **občianskou náukou** – pri vysvetľovaní tolerancie a správania v spoločnosti,
- **dejepisom** – historický, biologický vývoj človeka v počiatkoch dejín,
- **literatúrou, výtvarnou výchovou, hudobnou výchovou** – estetické umelecké stvárnenie života a javov v podobe textu, hudby alebo obrazu,
- **telesná a športová výchova** – „v zdravom tele, zdravý duch“ : fyzická zdatnosť je potrebná pre zdravé vzťahy a pomoc iným, zdravá výživa, aktívny pohyb a dostatok odpočinku napomáhajú tvorbe osobnosti.

Učebné zdroje:

DOBRENKOVÁ, L. : Poznávanie cez dialóg. *Metodická príručka katolíckeho náboženstva pre 5. ročník základných škôl*. Katolícke pedagogické centrum n.o. SNV, Poprad 2008. 170 s.

Internet, www.zborovna.sk,

Technika

Technika	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Štátny vzdelávací program predpisuje predmet technika v 5. ročníku ZŠ. V školskom vzdelávacom programe sme nechali predmet technika v rozsahu 1 vyučovacej hodiny.

Charakteristika predmetu :

Učebný predmet vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k poznaniu trhu práce, vytváraniu životnej i profesijnej orientácie žiakov. Konceptia predmetu vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých človek prichádza do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach a prostredníctvom technických vymožeností chráni svet a kultúrne pamiatky.

Predmet musí byť založený predovšetkým na praktickej činnosti. Jeho náplň sa cielene zameriava na zručnosti a návyky pre uplatnenie žiakov v ďalšom živote a spoločnosti. Je založený na tvorivej myšlienkovj spoluúčasti a spolupráci žiakov.

Náplň učebného predmetu je určená všetkým žiakom bez rozdielu pohlavia. Žiaci sa učia pracovať s rôznymi materiálmi a pomôckami a osvojujú si základné pracovné zručnosti a návyky, rozvíjajú tvorivé technické myslenie. Pri navrhovaní výrobkov v oblasti dizajnu a pracovných postupov spájajú praktické zručnosti s tvorivým myslením. Základné vzdelávanie obohacuje o dôležitú zložku tým, že kladie základy z oblasti techniky, ktoré sú nevyhnutné pre ďalšie štúdium a uplatnenie človeka v reálnom živote. Žiaci sa učia plánovať, organizovať a hodnotiť pracovnú činnosť samostatne i v skupine. Sú vedení k dodržiavaniu zásad bezpečnosti a hygieny pri práci. V závislosti na veku žiakov sa postupne buduje systém, ktorý žiakom poskytuje dôležité informácie z pracovnej oblasti a pomáha im pri zodpovednom rozhodovaní o ďalšom profesijnom zameraní i rozhodovaní v živote.

Ciele predmetu :

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovacj predmet technika, schváleného ako súčasť ŠVP pre nižšie stredné vzdelávanie.

Žiaci

- rozlíšia a bezpečne použijú prírodné a technické materiály, nástroje, náradie a zariadenia;
- si osvoja dodržiavanie stanovených pravidiel a adaptujú sa na zmenené alebo nové úlohy a pracovné podmienky;
- experimentujú s nápadmi, materiálmi, technológiami a technikami;
- pociťujú zodpovednosť za svoje zdravie, ľudské vzťahy a financie ako aj za pohodlie a bezpečnosť v ich bezprostrednom okolí;

- cítia zodpovednosť za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce;
- si osvoja základné pracovné zručnosti a návyky z rôznych pracovných oblastí, organizujú a plánujú prácu a používajú vhodné nástroje, náradie a pomôcky pri práci i v bežnom živote;
- vytrvalo a sústavne plnia základné úlohy, uplatňujú tvorivosť a vlastné nápady pri pracovnej činnosti a pri vynakladaní úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku;
- si vytvoria nový postoj a hodnoty vo vzťahu k práci človeka a životnému prostrediu;
- chápú prácu a pracovné činnosti ako príležitosti na sebarealizáciu, sebaaktualizáciu a na rozvíjanie podnikateľského myslenia;
- sa orientujú v rôznych odboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej i duševnej práce, osvoja si potrebné poznatky a zručnosti významné na možnosti uplatnenia, na voľbu vlastného profesijného zamerania a na ďalšiu profesijnú a životnú orientáciu.

Kompetencie žiaka:

Všeobecné (univerzálne) kompetencie:

1. schopnosť riešiť problém, schopnosť uplatňovať tvorivé nápady vo svojej práci,
2. schopnosť preberať zodpovednosť, schopnosť byť samostatným, schopnosť hodnotiť a vyjadrovať vlastný názor,
3. schopnosť sebazpoznania a seba hodnotenia v smere vlastnej profesijnej orientácie,
4. schopnosť flexibilne reagovať na zmeny na trhu práce v snahe čo najlepšie sa uplatniť.

Pracovné kompetencie žiaka:

- používa bezpečné a účinné materiály, nástroje a vybavenie, dodržiava stanovené pravidlá, plní povinnosti a záväzky, adaptuje sa na zmenené alebo nové pracovné podmienky
- pristupuje k výsledkom pracovnej činnosti nielen z hľadiska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a spoločenského významu, ale i z hľadiska ochrany svojho zdravia i zdravia druhých, ochrany životného prostredia i ochrany kultúrnych a spoločenských hodnôt
- využíva znalosti a skúsenosti získané v jednotlivých vzdelávacích oblastiach v záujme vlastného rozvoje i svojej prípravy na budúcnosť, robí podložené rozhodnutia o ďalšom svojom vzdelávaní a profesionálnom raste
- orientuje sa v základných aktivitách ktoré bude potrebovať k uskutočneniu podnikateľského zámeru a k jeho realizácii, chápe podstatu, cieľ a riziko podnikania, rozvíja svoje podnikateľské myslenie

Obsah predmetu :

Vzdelávací štandard učebného predmetu technika sa člení na dva tematické okruhy **technika** a **ekonomika domácnosti**, pričom každý z nich sa ďalej člení na jednotlivé tematické celky. Dôraz sa kladie na tematický okruh technika. Z tematického okruhu technika je povinných najmenej dve tretiny z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v každom školskom roku a najviac jedna tretina z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v školskom roku sa venuje tematickému okruhu ekonomika domácnosti (podľa materiálo-technických a personálnych podmienok).

Obsah predmetu tvoria tematické celky :

- **Technika: Človek a technika**
Človek a výroba v praxi
Úžitkové a darčkové predmety
- **Ekonomika domácnosti: Plánovanie a vedenie domácnosti**
Príprava jedál a výživa

TECHNIKA :

ČLOVEK A TECHNIKA

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • dodržiavať pravidlá BOZP, hygieny a správania sa, • vysvetliť pojem technika v užšom a širšom zmysle slova, • uviesť príklady pozitívnych a negatívnych vplyvov techniky na človeka, prírodu a spoločnosť, • zdôvodniť na príkladoch potrebu pozitívneho prístupu človeka k tvorbe techniky, • vypracovať projekt na tému z ochrany prírody.	<ul style="list-style-type: none"> • školský poriadok, pracovný poriadok v školskej dielni technika • prostredie technické – prírodné – spoločenské, vzťahy medzi nimi ochrana, príroda, negatívne vplyvy techniky

ČLOVEK A VÝROBA V PRAXI

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • porovnať profesie remeselníkov v minulosti a v súčasnosti, • vysvetliť pojem výrobok, • opísať proces vzniku jednoduchého výrobku, • vyhľadať príklady výrobkov, pracovných nástrojov a pracovného náradia	<ul style="list-style-type: none"> • remeslo, remeselník, pracovný nástroj, pracovné náradie, remeslá v minulosti a v súčasnosti • výrobok, vznik výrobku: myšlienka – proces výroby – výrobok návrh vý-

<p>remeselníkov v minulosti a v súčasnosti,</p> <ul style="list-style-type: none"> vyhodnotiť priebeh tematickej exkurzie z výroby, prezentovať návrh a zhotovenie vlastného jednoduchého výrobku z dostupných prírodných materiálov v danom regióne. 	<p>robu človeku spríjemňujúceho živo</p>
---	--

ÚŽITKOVÉ A DARČEKOVÉ PREDMETY

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> vytvoriť náčrt jednoduchého výrobku, vybrať technické materiály a nástroje na zhotovenie výrobku, navrhnuť postup práce pri zhotovení výrobku, zhotoviť navrhnutý výrobok, prezentovať výsledky svojej práce 	<ul style="list-style-type: none"> surovina, materiál, polotovar, darčkový a úžitkový predmet myšlienka, návrh, náčrt, rozmery, náradie a nástroje, postup práce materiál: špajdľa, vetvička, gaštan, plastelína, kôra, latka, tenký drôt, alobal, kartón a pod. výrobky: náhrdelník; náušnice; náramok; zvieratko; počítadlo; svietnik; kvet; stojan na pero; stojan na „mobil“ a pod.

EKONOMIKA DOMÁCNOSTI :

PLÁNOVANIE A VEDENIE DOMÁCNOSTI

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb, uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárneho správania sa vo svojom okolí (domácnosť, škola, obec), zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti, vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny, prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností, 	<ul style="list-style-type: none"> Súlad osobných želaní s potrebami človeka Vzťah ľudská práca – peniaze Príjmy, výdavky, rozpočet domácnosti, ekonomika domácnosti

<ul style="list-style-type: none"> • zhodnotiť dôsledky finančného rozhodnutia • roztriediť výdavky na domácnosť a príjmy v domácnosti, • rozlíšiť pravidelné a nepravidelné príjmy a výdavky, • zostaviť rozpočet domácnosti, • vysvetliť, ako používať rozpočet na kontrolu vynakladania prostriedkov na dosahovanie finančných cieľov 	
---	--

EKONOMIKA DOMÁCNOSTI :

PRÍPRAVA JEDÁL A VÝŽIVA

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie / dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • orientovať sa v základnom vybavení kuchyne, • používať základný kuchynský inventár a bezpečne obsluhovať základné spotrebiče • pri zostavovaní jedálneho lístka zohľadniť finančné náklady naň, • vytvoriť kalkulačný list a vypočítať cenu jedla, • pripraviť jednoduché jedlá v súlade so zásadami zdravej výživy, 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuchyňa (základné vybavenie, udržiavanie poriadku a čistoty, bezpečnosť a hygiena prevádzky) • Potraviny (výber, nákup, skladovanie, skupiny potravín, zásady zostavovania jedálneho lístka) • Základné zložky potravy príprava jedál (úprava jedál v studenej kuchyni, základné spôsoby tepelnej úpravy, základné postupy pri príprave jedál a nápojov)

Metódy a formy :

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacích hodín, vekových a osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Metódy práce:

- motivačné (motivačné rozprávanie, rozhovor, problém, demonštrácia); expozičné (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda, pozorovanie, manipulácia s predmetmi)

- problémové metódy (projektová); praktické aktivity , práca s knihou a textom; samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky; fixačné (metódy opakovania a precvičovania).

Formy práce:

- frontálna výučba, individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov, práca vo dvojiciach, demonštrácia a pozorovanie, problémové vyučovanie, praktické práce.

Medzipredmetové vzťahy :

Sú nevyhnutnou súčasťou vzdelávania. Zabezpečujú komplexnosť vzdelávania, využívanie aplikačných súvislostí a riešenia problémov, situácií a javov v logickom celku. Dôsledné poznanie štruktúry učiva je jedným z prvých krokov, ktoré vedú k ich uplatňovaniu.

Na hodinách techniky budú žiaci využívať vedomosti a zručnosti nadobudnuté z iných vyučovacích predmetov a prakticky ich uplatňovať pri praktických činnostiach.

Prierezové témy

Pri vyučovaní sa budú prelínať ako integrovaná súčasť vzdelávacieho obsahu v predmete technika tieto prierezové tematiky:

Multikultúrna výchova

- rozvíjať u žiakov poznanie rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu identitu a vedieť ju porovnávať so špecifikami iných kultúr
- rozvíjať u žiakov poznanie odevnej kultúry rozličných kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- tolerovať a chápať rýchly vývoj techniky
- vnímať vlastné tradície a porovnávať ich s inými krajinami
- prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne pred spolužiakmi

Mediálna výchova

- učiť žiakov, ako zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať médiá a ich produkty
- naučiť žiakov schopnosti samostatne vyjadriť svoj názor na informácie z médií
- učiť žiakov zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať informácie z médií
- naučiť žiakov vyjadriť svoj názor na informácie z médií, nedať sa ovplyvniť
- uvedomovať si negatívne vplyvy techniky na osobnosť
- selektovať vhodné informácie a spracovať ich
- vedieť selektovať získané informácie a zhodnotiť ich dôveryhodnosť

Osobnostný a sociálny rozvoj

- rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať im základy pre plnohodnotný a zodpovedný život
- rozvíjať tvorivý prístup k vlastným činnostiam, otvorenosť k experimentovaniu
- rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, za osobný život a sebvzdelávanie
- rozvíjať tým u žiakov sebadôveru, sebaúctu, dôveru k hodnotám, zodpovednosť za svoje konanie
- prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne pred spolužiakmi
- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky
- uvedomiť si svoje vlastné sily a nepreceňovať sa

Environmentálna výchova

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie
- pozorovať prírodu a zmeny v prírode
- podieľať sa aktívne na zveľadňovaní životného prostredia školy a jej okolia
- správať sa šetrne k prírodným zdrojom
- uskromniť sa v spotrebe, ktorá zaťažuje prírodné prostredie
- aktívne sa podieľať na ochrane životného prostredia
- vnímať vzťah medzi človekom a životným prostredím
- budovať pozitívny vzťah k práci
- správne racionálne chápať techniku vo vzťahu príroda - spoločnosť – technika

Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života.

- dodržiavať zásady bezpečnosti pri práci s rôznym materiálom
- dodržiavať zásady bezpečnosti pri práci s rôznym materiálom a chrániť svoje zdravie a zdravie spolužiakov

Finančná gramotnosť

Je to schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Niektoré jej prvky sa uplatnia v témach z ekonomiky v domácnosti. pomenovať základné ľudské potreby a základné ľudské hodnoty a opísať postavenie členov rodiny pri zabezpečovaní životných potrieb,

- uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárne správanie sa vo svojom okolí (domácnosť, škola),

- zoradiť osobné želania a potreby podľa ich dôležitosti. stanoviť si merateľné, krátkodobé finančné ciele,
- uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch,
- jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov,
- pomenovať osobné a rodinné potreby,
- opísať svoju predstavu, čo sú osobné príjmy človeka,
- opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia, vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí),
- porozprávať o tom, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí. opísať aké vlastnosti by mal mať človek, ktorý si požičiava obľúbenú osobnú vec, opísať postup ako si môže človek opätovne získať dôveru požičiavajúceho, ak stratil alebo poškodil požičanú vec.

Hodnotenie predmetu :

Kritériá hodnotenia budú zisťovať, či žiak vzdelávací výstup – výkonový štandard zvládol, alebo nie. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa použijú postupy na zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia.

Pri praktických aktivitách budeme využívať slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh, aktivitu žiakov.

Žiaci 5. ročníka sa hodnotia slovne a klasifikujú v predmete technika podľa metodického pokynu č. 22/2011 s platnosťou od 1. mája 2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Proces hodnotenia v rámci vyučovacieho procesu v predmete technika sa zameria na nasledovné oblasti:

- **Zapamätanie si poznatkov** – žiaci dokážu poznatky: reprodukovať, vymenovať, definovať, nakresliť.
- **Porozumenie poznatkov** – žiaci dokážu poznatky: vysvetliť, zadefinovať, opísať, vyjadriť vlastnými slovami.
- **Použitie poznatkov (špecifický transfer)** – žiaci dokážu poznatky: aplikovať, demonštrovať, vyskúšať, vyriešiť.

Odporúčané formy hodnotenia pre predmet technika sú nasledovné:

- **Písomná (grafická) forma hodnotenia** – odporúča sa pre tematický celok Človek a výroba v praxi, Úžitkové a darčkové predmety – kreslenie náčrtkov, grafický záznam navrhnutého projektu. Dopĺňanie, prípadne oprava (vyhľadávanie chýb) v spôsoboch zobrazovania.
- **Praktická forma hodnotenia** pre tematické celky, kde má žiak zvládnuť pracovné operácie, prípadne pracovné postupy hlavne v tematických celkoch: Človek a technika, Človek a výroba v praxi, Úžitkové a darčkové predmety. Rovnako je vhodná na overenie základných zručností pre vytvorenie návrhu pomocou počítača.
- **Ústna forma hodnotenia** vhodná pre všetky tematické celky hlavne ak žiak prakticky demonštruje, definuje jav, obhajuje spôsob riešenia problému, prezentuje vlastný projekt (Príklady projektov: Slovenský vynálezca, Technika a spoločnosť, Technika a životné prostredie, a pod.).

Učebné zdroje :

Učebnými zdrojmi pri výučbe predmetu Technika sú:

- učebnica: I., Krušpán a kol., Technická výchova pre 5. až 9. ročník
- odborné časopisy, encyklopédie a odborná literatúra, manuály.
- prínosom pri vyučovaní je používanie internetu a prezentácii na IKT.
- názorných učebných prostriedkov (modely, obrazy, fotografie, ...)
- Technický portál: <http://etp.pf.ukf.sk/>

Pracovné vyučovanie – Pestovateľské práce

Pracovné vyučovanie	5. ročník
Štátny vzdelávací program	0
Školský vzdelávací program	1
Spolu	1

Štátny vzdelávací program nepredpisuje predmet pracovné vyučovanie v 5. ročníku ZŠ. V školskom vzdelávacom programe sme pridali predmet pracovné vyučovanie v rozsahu 1 vyučovacej hodiny.

Charakteristika predmetu :

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov , ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. K určeným výkonom sa priradzuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy . Je to kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých učebných celkov. Učitelia majú možnosť tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard vytvára možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré súvisia s pojmami, akými sú objavovanie, pátranie, hľadanie, experimentovanie manipulovanie s predmetmi, lebo v nich spočíva základný predpoklad rozvíjania ich praktických zručností.

V predmete sú zahrnuté základné teoretické poznatky o pôde, osive a sadive a druhoch zeleniny. Učebný predmet vedie žiakov k získaniu základných zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k poznaniu trhu práce, vytváraniu životnej i profesijnej orientácie žiakov.

Oblasť človek a svet práce zahŕňa široké spektrum pracovných činností a postupov, vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. Predmet sa zameriava na praktické pracovné návyky, poznávanie a osvojovania pracovných činností.

Pracovné vyučovanie sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňuje celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a spoločnosti .Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

Žiaci a učia pracovať s rôznymi pomôckami a náradím, osvojujú si základné pracovné zručnosti a návyky, rozvíjajú poznatky o ochrane a tvorbe životného prostredia.

Učia sa plánovať, organizovať a hodnotiť pracovnú činnosť samostatne i v skupine. Sú vedení k dodržiavaniu zásad bezpečnosti a hygieny pri práci.

Praktické činnosti sú primerané veku žiaka. Žiaci sú vedení ku kladnému vzťahu k práci a ochrane toho čo vytvorili, k rozvoju morálnych a vôľových vlastností a k estetickému vnímaniu svojho okolia.

Ciele predmetu :

Základným cieľom vyučovacieho predmetu je získanie teoretických poznatkov o pôde, osive a sadive a druhoch zeleniny. Žiaci sa majú naučiť základom pracovných zručností, kreativity a kladnému vzťahu k prírode a životnému prostrediu.

Žiaci:

- bezpečne použijú prírodné materiály ,nástroje a náradie
- vytvoria si vhodné pracovné návyky pri pestovaní rastlín
- pociťujú zodpovednosť za svoje zdravie
- vytvoria si nový postoj a hodnoty vo vzťahu k práci a životnému prostrediu
- rozvíjajú morálne a vôľové vlastnosti /systematickosť, práce k dosiahnutiu cieľa, vytrvalosť, samostatnosť/
- vnímajú estetiku svojho okolia
- poznajú význam pôdy
- poznajú úžitkové rastliny
- vedia ich pestovať a rozmnožovať
- vedia rozlišovať semená kultúrnych rastlín
- poznajú význam zeleniny jej rozdelenie a využitie v praxi

V tomto predmete sa majú žiaci naučiť základom pracovných zručností, kreativity a kladnému vzťahu k prírode a životnému prostrediu.

V rovine hodnôt a postojov predmet smeruje k:

- rozvoju kladného vzťahu k práci a ochrane toho, čo vytvorili
- uvedomeniu si významu tvorby a ochrany životného prostredia
- rozvoju morálnych a vôľových vlastností (systematickosť práce k dosiahnutiu cieľa, vytrvalosť, samostatnosť)
- estetickému vnímaniu bezprostredného okolia žiaka

V rovine vedomostí predmet smeruje k:

- poznaniu významu pôdy a jej vlastností
- poznávaní úžitkových aj okrasných rastlín – interiérových a exteriérových
- osvojení si poznatkov o ich pestovaní, rozmnožovaní a rýchlí
- osvojení si základov aranžovania a viazania kvetov
- osvojení si hydroponického pestovania rastlín
- poznaniu základov živočíšnej výroby a drobného chovu
- osvojení si poznatkov o zakladaní skalky a trávniku a ďalšej starostlivosti o ne

V rovine pracovných činností a zručností predmet smeruje k:

- získavaniu pracovných zručností a skúseností v oblasti tvorby životného prostredia, pri pestovaní črepníkových rastlín a pri pestovaní a ošetrovaní okrasných a kultúrnych rastlín
- získavanie pracovných zručností a návykov používaním správneho náradia pri pestovaní rastlín.

Obsah predmetu :

Obsah predmetu tvoria tematické celky :

1. Pôda
2. Osivo a sadivo
3. Zelenina

PÔDA :

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže :

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať vznik pôdy • Rozdeliť pôdu • Určiť význam pôdy	<ul style="list-style-type: none"> • Vznik pôdy, význam pôdy a ochrana • Rozdelenie pôdy

OSIVO A SADIVO :

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže :

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať vegetatívne a generatívne spôsoby rozmnožovania rastlín • Zasiať rastlinu • Vegetatívne rozmnožiť rastlinu • Rozlišovať semená kultúrnych rastlín	<ul style="list-style-type: none"> • Osivo, semená, generatívne rozmnožovanie • Sadivo -vegetatívne rozmnožovanie Praktická činnosť: poznávanie a rozlišovanie osiva • Tvorba vzorkovnice semien

ZELENINA :

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže :

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať význam zeleniny jej rozdelenie a využitie v praxi • Poznať negatívne účinky buriny na kultúrne rastliny	<ul style="list-style-type: none"> • Burina • Význam zeleniny, rozdelenie zeleniny: • Hľúbová, koreňová, plodová, struková, cibul'ová, listová • Uskladnenie zeleniny

Metódy a formy :

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov učiteľ podporuje motiváciu, záujem.

Práca s osivom, sadivom, samostatná práca žiakov s učebnicou. Vyhľadávanie informácií na internete. Z foriem sa zameriame na diferencované a individuálne vyučovanie, prácu v skupinách a praktické vyučovanie na školskom pozemku.

Metódy a formy práce, ktoré budú motivovať a usmerňovať žiakov na vyučovaní a učení.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliadame na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Formy práce

V organizovaní vyučovacieho predmetu budeme využívať tímovú prácu. Žiaci sa budú učiť vzájomne komunikovať v tíme, spoločne pracovať, vedieť uplatňovať svoj názor pri riešení problému a praktickej činnosti, učiť sa od ostatných, niesť zodpovednosť za prácu v tíme.

Vyučovacie metódy:

- názorného ukážky fyzickej práce
- motivačné rozprávanie, rozhovor
- motivačná demonštrácia
- rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor
- beseda, diskusia
- pokus a pozorovanie
- manipulácia s prírodninami a pracovnými nástrojmi
- didaktická hra
- inštruktáž
- praktické aktivity
- práca s knihou a textom
- problémové metódy – brainstorming, heuristické metódy,
- využívanie IKT
- opakovania a precvičovania
- praktické aktivity

Medzipredmetové vzťahy :

Učivo pracovného vyučovania sa prelína s učivom matematiky pri práci so semenami kultúrnych rastlín. Pri tvorbe vzorkovnice semien využívame matematické úkony sčítania a odčítania. Pri práci na školskom pozemku a relaxácii sú to prvky telesnej výchovy. Piesne naučené na hudobnej výchove sa využívajú na motiváciu a oddýchnutie. Pri práci s učebnicou využívame čítanie s porozumením. Pri kreslení sa pracuje farbičkami, fixkami, nožnicami ako na výtvarnej výchove.

Prierezové témy:

Prierezové témy sú prostriedkom na spájanie aktuálnych problémov súčasnosti a edukácie. Prepájajú a dopĺňajú vzdelávací obsah jednotlivých predmetov s aktuálnymi potrebami, s dianím v spoločnosti a s každodennými skúsenosťami žiakov.

Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová téma rozvíja ľudský potenciál žiakov, rozvíja ich študijné, osobnostné a sociálne spôsobilosti, ich sebareflexiu, sebaúctu, sebadôveru a sebvzdelávanie, spoznávanie seba samého, svoje dobré, ale slabé stránky.

Cieľom je:

- rozvíjať osobnosť žiakov, predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt,
- naučiť žiakov uplatňovať svoje práva,
- rešpektovať názory, potreby a práva ostatných,
- rozvíjať dobré medziľudské vzťahy, uprednostňovať priateľské vzťahy v triede,
- porozumieť sebe samým,
- uprednostňovať základné princípy zdravého životného štýlu.

Environmentálna výchova

Prierezová téma umožní žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vedie žiakov k pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia. Dôležitou súčasťou environmentálnej výchovy je, aby žiaci získali nielen vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ako napr. chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim i voľne žijúcim zvieratám, triediť komunálny odpad, a pod.

Cieľom je:

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie,
- pozorovať prírodu a zmeny v prírode,
- podieľať sa aktívne na zvelaďovaní životného prostredia školy a jej okolia,
- správať sa šetrne k prírodným zdrojom,
- uskromniť sa v spotrebe, ktorá zaťažuje prírodné prostredie,
- aktívne sa podieľať na ochrane životného prostredia.

Mediálna výchova

Prierezová téma dáva príležitosť žiakom orientovať sa v mediálnom svete, osvojiť si zručnosť zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich bezpečného využívania.

Cieľom je:

- uvedomiť si význam a vplyv médií vo svojom živote a spoločnosti,
- pochopiť a rozlíšiť pozitíva a negatíva využívania a vplyvu médií a ich produktov,
- osvojiť si zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu.

Multikultúrna výchova

Prostredníctvom prierezovej témy žiaci spoznávajú svoju kultúru, históriu, zvyky a tradície a kultúru iných národov a národností, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi komunikovať a spolupracovať.

Cieľom je:

- spoznávať históriu, zvyky, tradície a kultúru svojho národa,
- rešpektovať prirodzenú rozmanitosť spoločnosti,
- akceptovať kultúrnu rozmanitosť,
- uplatňovať svoje práva a rešpektovať práva iných ľudí.

Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života.

Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Ciele finančnej gramotnosti:

- pomenovať základné ľudské potreby a základné ľudské hodnoty a opísať postavenie členov rodiny pri zabezpečovaní životných potrieb,
- uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárne správanie sa vo svojom okolí (domácnosť, škola),
- navrhnúť spôsoby riešenia situácií v ktorých sa stretli s klamstvom, podvodov a nečestným správaním,
- zoradiť osobné želania a potreby podľa ich dôležitosti. stanoviť si merateľné, krátkodobé finančné ciele,
- uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch,
- jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov,
- pomenovať osobné a rodinné potreby,
- opísať svoju predstavu, čo sú osobné príjmy človeka,

- opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia, vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách(hotovostná a bezhotovostná forma peňazí),

Hodnotenie predmetu :

V priebehu školského roka budeme hodnotiť žiakov na základe kritérií prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka a to formou verbálne hodnotenie, sebahodnotenie, praktická činnosť, písomné práce, ústne odpovede, klasifikácia známku.

Žiaci budú hodnotení podľa platného pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ s účinnosťou od 1. mája 2011.

Učebné zdroje :

Učebnice pestovateľských prác, živé prírodniny, zdroje IKT, materiály vydávané mimovládnyimi ekologickými organizáciami, atlasy, encyklopédie a odborné publikácie Metódy a formy práce, ktoré budú motivovať a usmerňovať žiakov na vyučovaní.

A .Milec a kol: Pestovateľské práce pre 5. Ročník základnej školy , SPN Bratislava 2007

- internet
- obrazový materiál

Pracovné vyučovanie – Práce v dielni

Pracovné vyučovanie	5. ročník
Štátny vzdelávací program	0
Školský vzdelávací program	1
Spolu	1

Štátny vzdelávací program nepredpisuje predmet pracovné vyučovanie v 5. ročníku ZŠ. V školskom vzdelávacom programe si naša škola zavádza predmet pracovné vyučovanie v rozsahu 1 vyučovacej hodiny, vychádzajúc z podmienok, kde škola pôsobí.

Sídlisko Luník IX je obývané takmer na 100 % rómskymi obyvateľmi. Väčšina týchto obyvateľov sú mnohopočetné rodiny, žijúce v nevyhovujúcich podmienkach, ktoré sužuje nízka úroveň kultúrneho spôsobu života a obrovská nezamestnanosť. Z tohoto dôvodu škola zavádza predmet Pracovné vyučovanie už v piatom ročníku s dotáciou 1 hodiny týždenne a osobitným programom pre chlapcov a dievčatá.

Charakteristika predmetu :

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. K určeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy. Je to kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých učebných celkov. Učitelia majú možnosť tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard vytvára možnosti na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré súvisia s pojmi, akými sú objavovanie, pátranie, hľadanie, experimentovanie manipulovanie s predmetmi, lebo v nich spočíva základný predpoklad rozvíjania ich praktických zručností.

V predmete sú zahrnuté základné teoretické poznatky v súlade s poňatím technickej výchovy podobne ako vo vyspelých krajinách. Akceptuje najmä technické myslenie a tvorivosť v práci tak učiteľov, ako aj žiakov.

Učebný predmet vedie žiakov k získaniu základných zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k poznaniu trhu práce, vytváraniu životnej i profesijnej orientácie žiakov.

Práce v dielni zahŕňajú v sebe široké spektrum pracovných činností a postupov, vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. Predmet sa zameriava na praktické pracovné návyky, poznávanie a osvojovania pracovných činností.

Pracovné vyučovanie sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňuje celé základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a spoločnosti. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

Žiaci sa učia pracovať s rôznymi pomôckami, nástrojmi a náradím, osvojujú si základné pracovné schopnosti, zručnosti a návyky, rozvíjajú poznatky o ochrane a tvorbe životného prostredia.

Učia sa plánovať, organizovať a hodnotiť pracovnú činnosť samostatne i v skupine. Sú vedení k dodržiavaniu zásad bezpečnosti a hygieny pri práci.

Praktické činnosti sú primerané veku žiaka. Žiaci sú vedení ku kladnému vzťahu k práci a ochrane toho čo vytvorili, k rozvoju morálnych a vôľových vlastností a k estetickému vnímaniu svojho okolia.

Ciele predmetu :

Základným cieľom vyučovacieho predmetu je oboznámiť sa s najbežnejšími pracovnými nástrojmi, základnými postupmi pri práci s týmito nástrojmi, s rôznymi materiálmi a ich opracovaním, s problémami bežného praktického života a najmä formovaním pracovných návykov.

Chlapci by mali zvládnuť základné zručnosti pri práci s drevom, kovmi a plastami. Práca s ručnou pílkou, rez naprieč vlákien i po vláknach. Opracovanie dreva rašpl'ou, pilníkom a brúsnyim papierom. Rezanie kovu, opracovanie pilníkom a povrchovú úpravu dreva i kovu. Význam plastov, opracovanie plastov a rastúci význam pri ich všestrannom použití. Žiak v piatom ročníku by mal ovládať bezpečnosť pri práci v školskej dielni. Základné vlastnosti a rozdelenie drevnej hmoty podľa tvrdosti. Výrobu najbežnejších kovov a ich vlastnosti. Fyzikálne vlastnosti dreva, kovu a plastických hmôt. Použitie jednotlivých výrobkov v praxi.

Žiaci:

- bezpečne použijú prírodné materiály, nástroje a náradie
- vytvoria si vhodné pracovné návyky pri práci na výrobkoch
- pociťujú zodpovednosť za svoje zdravie
- vytvoria si nový postoj a hodnoty vo vzťahu k práci a životnému prostrediu
- rozvíjajú morálne a vôľové vlastnosti/systematickosť, práce k dosiahnutiu cieľa, vytrvalosť, samostatnosť/
- poznajú stroje a zariadenia
- vedia zručnosti využiť v budúcom zamestnaní
- vedia rozlišovať rôzne druhy materiálov
- poznajú význam práce v spoločnosti a nadobudnuté vedomosti, zručnosti a návyky využiť v praxi

V tomto predmete sa majú žiaci naučiť základom pracovných zručností, kreativitě a kladnému vzťahu k prírode, práci a spoločnosti.

Obsah predmetu :

Obsah predmetu tvoria tematické celky :

- 4. Zásady bezpečnosti pri práci**
- 5. Človek a technika**
- 6. Drevo ako technický materiál**
- 7. Práca s kovom**
- 8. Práca s plastmi**
- 9. Údržba**

ZÁSADY BEZPEČNOSTI PRI PRÁCI:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať zariadenia a prácu v školskej dielni, BOZP • Zamedziť možnosti poranenia pri práci s rôznymi nástrojmi • Poznať ochranné pracovné prostriedky • Vedieť poskytnúť prvú pomoc	<ul style="list-style-type: none"> • Zásady správania sa v školskej dielni • Riziká a druhy možných poranení • Ochrana zdravia pri práci • Poskytnutie prvej pomoci

ČLOVEK A TECHNIKA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať techniku ako spoločenský jav • Poznať vzťah medzi technikou a prírodou, vývoj spoločnosti a techniky • Poznať cesty vzniku výrobku : myšlienka, konštrukcia, výroba, využitie • Vedieť zrealizovať technický náčrt výrobku	<ul style="list-style-type: none"> • Pojem technika z historickej ako aj spoločenskej stránky • Suroviny a materiály • Technický náčrt výrobku

DREVO AKO TECHNICKÝ MATERIÁL:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať pôvod jednotlivých druhov dreva a ďalších polotovarov • Poznať nástroje na opracovanie dreva • Vedieť zrealizovať technický náčrt výrobku • Poznať metódy a postupy pre pracovné operácie rezanie, hobl'ovanie, brúsenie a povrchová úprava výrobku	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastnosti a pôvod drevených materiálov • Nástroje v školskej dielni • Schéma výrobku technickým náčrtom • Základné pracovné operácie

PRÁCA S KOVOM:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať výrobu a postup pri spracovaní kovov a zliatin • Poznať vlastnosti ocele • Poznať metódy a postupy pre pracovné operácie rezanie, sekacie, pilovanie, ohýbanie a povrchová úprava výrobku • Vedieť zrealizovať technický náčrt výrobku	<ul style="list-style-type: none"> • Delenie kovových materiálov • Rôzne druhy kovov a zliatin • Pracovné operácie na obrábanie kovových materiálov v závislosti na tvare a vlastnostiach • Technický náčrt výrobku

PRÁCA S PLASTMI:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať výrobu a postup pri spracovaní plastov • Poznať druhy a vlastnosti plastických látok • Poznať metódy a postupy pre pracovné operácie rezanie, pilovanie a vŕtanie	<ul style="list-style-type: none"> • Druha a vlastnosti plastických látok • Presnosť spracovania a dodržania špecifických zásad pri spracovaní PMMA • Pracovné operácie na obrábanie plastov

ÚDRŽBA PRIESTOROV:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • Poznať druhy a spôsoby jednoduchých údržbárskych prác v priestoroch školského zariadenia • Vedieť vyčistiť sifón, opraviť tesnenie na vodovodnej batérii	<ul style="list-style-type: none"> • Vodovodná batéria • Dôležitosť udržiavania čistoty na pracovisku • Pracovné operácie na obrábanie plastov

Metódy a formy :

Na zvládnutie učiva, splnenie vyučovacích cieľov učiteľ podporuje motiváciu, záujem.

Práca s materiálmi, polotovarmi, samostatná práca žiakov, vyhľadávanie informácií na internete. Z foriem sa zameriame na diferencované a individuálne vyučovanie, individuálnu prácu, prácu v skupinách a praktické vyučovanie v areáli školy.

Metódy a formy práce, ktoré budú motivovať a usmerňovať žiakov na vyučovaní a učení.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliadame na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Formy práce

V organizovaní vyučovacieho predmetu budeme využívať individuálnu, ale predovšetkým aj tímovú prácu. Žiaci sa budú učiť vzájomne komunikovať v tíme, spoločne pracovať, vedieť uplatňovať svoj názor pri riešení problému a praktickej činnosti, učiť sa od ostatných, niesť zodpovednosť za prácu v tíme, rovnako aj riešenie samostatnej práce.

Vyučovacie metódy:

- názorné ukážky fyzickej práce
- motivačné rozprávanie, rozhovor
- motivačná demonštrácia
- rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor
- beseda, diskusia
- pokus a pozorovanie
- manipulácia s pracovnými nástrojmi
- didaktická hra
- inštruktáž
- praktické aktivity
- problémové metódy – brainstorming, heuristické metódy,
- využívanie IKT
- opakovania a precvičovania

Medzipredmetové vzťahy :

Učivo pracovného vyučovania sa prelína s učivom matematiky pri tvorbe pracovných námetov (geometria, sčítanie, odčítanie). Pri práci na školskom pozemku sú to prvky telesnej výchovy. Piesne nadobudnuté na hodinách hudobnej výchovy sa využívajú na motiváciu, oddychnutie a príjemnú atmosféru pri práci. Pri práci s učebnicou využívame čítanie s porozumením. Úzko spätý je aj s fyzikou (fyzikálne vlastnosti materiálov).

Prierezové témy:

Prierezové témy sú prostriedkom na spájanie aktuálnych problémov súčasnosti a edukácie. Prepájajú a dopĺňajú vzdelávací obsah jednotlivých predmetov s aktuálnymi potrebami, s dianím v spoločnosti a s každodennými skúsenosťami žiakov.

Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová téma rozvíja ľudský potenciál žiakov, rozvíja ich študijné, osobnostné a sociálne spôsobilosti, ich sebareflexiu, sebaúctu, sebadôveru a sebvzdelávanie, spoznávanie seba samého, svoje dobré, ale slabé stránky.

Cieľom je:

- rozvíjať osobnosť žiakov, predovšetkým v oblasti postojov a hodnôt,
- naučiť žiakov uplatňovať svoje práva,
- rešpektovať názory, potreby a práva ostatných,
- rozvíjať dobré medzil'udské vzťahy, uprednostňovať priateľské vzťahy v triede,
- uplatňovať prevenciu sociálno – patologických javov (šikanovanie, agresivita),
- porozumieť sebe samým,
- uprednostňovať základné princípy zdravého životného štýlu.

Environmentálna výchova

Prierezová téma umožní žiakom získať vedomosti, zručnosti, postoje a návyky k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, ktoré sú dôležité pre trvalo udržateľný život na Zemi. Vede žiakov k pochopeniu vzájomných vzťahov človeka, organizmov a životného prostredia. Dôležitou súčasťou environmentálnej výchovy je, aby žiaci získali nielen vedomosti, ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ako napr. chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim i voľne žijúcim zvieratám, triediť komunálny odpad, a pod.

Cieľom je:

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie,
- pozorovať prírodu a zmeny v prírode,
- podieľať sa aktívne na zvelaďovaní životného prostredia školy a jej okolia,
- správať sa šetrne k prírodným zdrojom,
- uskromniť sa v spotrebe, ktorá zaťažuje prírodné prostredie,
- aktívne sa podieľať na ochrane životného prostredia.

Mediálna výchova

Prierezová téma dáva príležitosť žiakom orientovať sa v mediálnom svete, osvojiť si zručnosť zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich bezpečného využívania.

Cieľom je:

- uvedomiť si význam a vplyv médií vo svojom živote a spoločnosti,
- pochopiť a rozlíšiť pozitíva a negatíva využívania a vplyvu médií a ich produktov,
- osvojiť si zodpovedný prístup pri využívaní médií na komunikáciu.

Multikultúrna výchova

Prostredníctvom prierezovej témy žiaci spoznávajú svoju kultúru, históriu, zvyky a tradície a kultúru iných národov a národností, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi komunikovať a spolupracovať.

Cieľom je:

- spoznávať históriu, zvyky, tradície a kultúru svojho národa,
- rešpektovať prirodzenú rozmanitosť spoločnosti,
- akceptovať kultúrnu rozmanitosť,
- uplatňovať svoje práva a rešpektovať práva iných ľudí.

Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života.

Finančná gramotnosť

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Ciele finančnej gramotnosti:

- pomenovať základné ľudské potreby a základné ľudské hodnoty a opísať postavenie členov rodiny pri zabezpečovaní životných potrieb,
- uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárne správanie sa vo svojom okolí (domácnosť, škola),
- navrhnúť spôsoby riešenia situácií v ktorých sa stretli s klamstvom, podvodov a nečestným správaním,
- zoradiť osobné želania a potreby podľa ich dôležitosti. stanoviť si merateľné, krátkodobé finančné ciele,
- uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v miestnych obchodoch,
- jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov,
- pomenovať osobné a rodinné potreby,
- opísať svoju predstavu, čo sú osobné príjmy človeka,
- opísať, za čo všetko rodičia v domácnosti platia, vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí),

Hodnotenie predmetu :

V priebehu školského roka budeme hodnotiť žiakov na základe kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka, a to formou verbálneho hodnotenia, sebahodnotenia, praktickej činnosti, písomných prác a ústnych odpovedí. Žiaci budú klasifikovaní známku.

Žiaci budú hodnotení podľa platného pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ s účinnosťou od 1. mája 2011.

Učebné zdroje :

Učebnice technickej výchovy/techniky, námety, zdroje IKT, technické materiály v školskej dielni, atlasy surovín, encyklopédie a odborné publikácie Metódy a formy práce, ktoré budú motivovať a usmerňovať žiakov na vyučovaní.

J. Kuzma : Vzdelávací štandard s exemplifikačnými úlohami z technickej výchovy – technickej zložky pre 2. stupeň ZŠ

J. Krušpán : Technická výchova pre 5.– 9. ročník ZŠ

Hudobná výchova

Hudobná výchova	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	0
Spolu	1

Učebné osnovy sú totožné sú vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet v piatom ročníku.

Charakteristika predmetu :

Hudobná výchova je spoločenský, organizovaný, cieľavedomý proces hudobného rozvoja jedinca a je rozhodujúca pri odovzdaní a sprostredkovaní hudby novým generáciám, pričom zohráva dôležitú úlohu aj ako jedna z foriem realizácie tvorivosti každého človeka.

Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudobné prejavy a počúvanie hodnotnej hudby znamená nenahraditeľný prostriedok formovania osobnosti najmä vo sfére jej emocionalizácie. Hudobná výchova umožňuje žiakovi tvorivo si osvojovať hudbu a spoznávať hudobné umenie v kontexte s inými druhmi umenia. Základnými prostriedkami sú rozmanité hudobné činnosti, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, ich záujem o hudbu, rozvíjanie ich individuálnych schopností, emocionálnej inteligencie, tvorivého myslenia s využitím špecifik národnej, regionálnej a svetovej hudobnej kultúry. Formuje estetický, citový a morálny základ osobnosti žiakov s dôrazom na sebauvedomovanie, seba výchovu a sebareflexiu, porozumenie a solidaritu pre ochranu prírody, kultúrnych hodnôt Slovenska a vlastného regiónu, toleranciu k iným kultúram a národom.

Utvára a rozvíja hudobno-estetické schopnosti, zručnosti, vedomosti, návyky, skúsenosti, názory a vlastné postoje žiakov pri prehĺbovaní hudobného zážitku aj na uvedomené vnímanie a na aktívny hudobný prejav. Hudobná výchova posilňuje hodnotovú a vkusovú orientáciu žiakov, rozvíja schopnosť vytvárať a obhajovať svoje hodnoty, no súčasne rešpektovať aj hodnoty iných.

Ciele predmetu :

- Rozvíjať chuť učiť sa
- Rozvíjať schopnosť objavovať a snahu vysvetľovať
- Uplatňovať svoje vedomosti pri vnímaní umeleckých diel
- Získať schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje
- Uvedomiť si svoju národnú identitu na základe hudobných diel v kontexte s európskou hudobnou kultúrou
- Vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa i iných národov
- Analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z iných predmetov (dejepis, etika, výtvarná a literárna výchova, geografia, cudzí jazyk)
- Schopnosť žiaka spolupracovať

- Dokázať správne realizovať hudobné prejavy a integrovať ich pri realizácii hudobno-dramatických činností
- Dokázať prekonať svoj egocentrizmus prostredníctvom precítenia a pochopenia hudobného diela
- Spoznať najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov jednotlivých štýlových období a ich vybrané diela
- Slovné, výtvarné a pohybové vyjadriť svoje estetické zážitky na základe vnímania a prežívania hudobných skladieb

Vzdelávací štandard:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej hygieny v súlade so správnym speváckym držaním tela, technikou správneho speváckeho dýchania, zreteľnou artikuláciou s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra, • hlasom improvizovať a komponovať: melodizovať krátke texty, otextovať krátke melódie, improvizovať krátke dialógy i monológy recitatívneho charakteru, hlasom tvoriť zvukomalbu k rôznym príbehom a situáciám, • intonovať, rytmizovať, zapisovať a čítať výšku a dĺžku tónu v obmedzených tónových okruhoch, <ul style="list-style-type: none"> • rozoznať elementárne hudobné nástroje podľa ich zvuku, vzhľadu i názvu, • technicky správne hrať na elementárnych hudobných nástrojoch, • reprodukovat' a produkovať hudbu na nástrojoch, • vlastnoručne zhotoviť elementárne nástroje a hrať na nich, 	<p>HLASOVÉ ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované texty, artikulačné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, hry s hlasom pomocné rytmické a intonačné prostriedky • cvičenia zamerané na správne držanie tela, dychové cvičenia, artikulačné cvičenia, hlasové cvičenia • metricky viazané i metricky neviazané texty a melódie • ľubovoľné gestá znázorňujúce výšku i dĺžku tónov, solmizácia, fonogestika, ručné znaky na vyjadrenie rytmu, grafická notácia, klasická notácia • tónové okruhy napr. s-m; l-s-m; l-s-m-d; d'-l-s-m-d; m-r-d; s-f-m-r-d; d'-t-l-s-f-m-r-d; a i...; rytmické slabiky (tá; ti-ti; tá-ja; tá-ja-ja-ja; ti-riti-ri; a i.) <p>•</p> <p>INŠTRUMENTÁLNE ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementárne hudobné nástroje a zdroje zvuku, ktoré sú k dispozícii: • ľudské telo (tlieskanie, plieskanie, dupanie, lúskanie) • okolité predmety a prírodné materiály vydávajúce zvuk • vlastnoručne zhotovené nástroje • Orffove nástroje rytmické (chrastidlo/hrkáľka/rumba gule, marakas, ozvučné drievka/claves/drevené paličky, dre-

<ul style="list-style-type: none"> • počúvať sústredene a pozorne, • vnímať okolité zvuky, opísať ich účinky, poznať riziká poškodenia sluchu, • ve- dome počúvať ticho, • z okolitých zvukov komponovať zmysluplné celky, (zvukové koláže), • rozlíšiť základné vyjadrovacie prostriedky hudby, • aktívne počúvať hudbu, rozpoznať emocionálno-výrazový potenciál hudby, • verbalizovať atmosféru (charakter) hudby, • vyjadriť hudbu pohybom, • identifikovať základné estetické kategórie v hudbe, • pohybovo improvizovať, • syntetizovať svoje hudobné schopnosti, zručnosti a vedomosti do dramatického celku, • nájsť atraktívnu tému, pripraviť scenár, samostatne tvoriť, alebo vyberať z učiteľovej ponuky hudbu, pohyb, tanec, scénu, kostýmy, rekvizity • koncentrovane a s porozumením sledovať profesionálne hudobno - pohybového predstavenie, opísať ho vlastnými slovami i odbornou terminológiou, diskutovať o ňom. 	<p>vený blok, rúrový bubienok, drhlo/škrabadlo/reco-reco/guiro</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orffove nástroje melodické (zvonkohra, xylofón, metalofón, zobcová flauta) • slovenské ľudové nástroje (napr. píšťalka, píšťalka-dvojačka, fujara, gajdy, korytkové husličky, citara, cimbal, ozembuch) • dostupné nástroje iných kultúr (napr. bicie nástroje z Afriky, Južnej Ameriky – kongo, bongo) • držanie nástrojov, tvorba tónu • skladby iných autorov • vlastná elementárna improvizácia a elementárna kompozícia: • inštrumentálny sprievod k piesni na princípe burdonu • ostinata, základných harmonických funkcií • predohra, medzihra, dohra k piesni zvukomalebna a scénická hudba • jednoduché modely idiofónov, membranofónov, chordofónov, aerofónov a mirlitónov z prírodných i odpadových materiálov, na ktorých možno demonštrovať konštrukčné princípy nástrojov i princípy vzniku zvuku v jednotlivých nástrojových skupinách <p>AKTÍVNE POČÚVANIE HUDBY</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvuky, šumy, ruchy, hluky, tóny, súzvuky okolitého sveta • vyjadrovacie prostriedky hudby: pulz, metrum, rytmus, tempo melódia, harmónia, agogika, dynamika, farba, hudobná forma skladby slovenských a zahraničných hudobných skladateľov • hudba krásna, vznešená, smutná, veselá a ďalšie estetické kategórie blízke životnej skúsenosti žiakov <p>HUDOBNO-POHYBOVÉ ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • kultivovaný pohyb, držanie tela, rytmicky korektné pohyby, pohyby vyjadrujúce emocionálno-výrazové charakteristiky hudby improvizácia
---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • pohybová spontánnosť, uvoľnenosť <p>HUDOBNO-DRAMATICKÉ ČINNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobno-dramatické činnosti, tvorivá dramatika • materiál s dramatickým potenciálom: hudobno-pohybové hry, básne, príbehy, piesne, inštrumentálne skladby, herecké etudy, krátke sekvencie, dialógy a scény • rôzne dramatické žánre, napr. divadlo s hercom, bábkové divadlo, tieňové divadlo, divadlo v maskách • návšteva hudobného divadla, opery, operety, muzikálu a pod., alebo sledovanie predstavenia z videozáznamu
--	---

Obsah predmetu:

1. Tematický celok – AKO SA NÁM PRIHOVÁRA HUDBA (učeb. HV-5.roč. s.10-25)

Rytmus. Melódia. Dynamika. Tempo a agogika. Harmónia a polyfónia. Inštrumentácia. Podoby hudobnej skladby.

Kognitívne ciele: Získať poznatky, vedomosti a zručnosti v procese komunikácie s hudbou o výrazových prostriedkoch hudby. Získané vedomosti uplatňovať pri elementárnej tvorivosti vo vokálnych, inštrumentálnych a hudobno-pohybových činnostiach.

Afektívne ciele: Precítiť a pochopiť hudobné dielo, pieseň, prekonať svoj egocentrizmus, uvedomenie počúvať hudbu a vychovávať tak k empatii. Pri kolektívnom speve rozvíjať schopnosť spolupráce, cítiť zodpovednosť za výsledok spoločnej práce.

Psychomotorické ciele: Realizovať svoje vokálne a inštrumentálne hudobné prejavy, v intonačnej a sluchovej výchove získané zručnosti využiť pri speve- pri vyjadrení svojich pocitov, myšlienok a postojov.

2. Tematický celok – PROSTREDNÍCTVOM HUDBY POZNÁVAME KULTÚRU NÁRODOV (učeb. HV-5. roč. s. 27-48)

EÚ. SR (rómska a rusínska hudba). ČR. Poľská republika. Maďarská republika.

Kognitívne ciele: Získať poznatky, vedomosti a zručnosti v procese komunikácie s hudbou. Spoznať najvýznamnejších slovenských i svetových hudobných skladateľov a ich najvýznamnejšie diela, vážiť si hudobné prejavy vlastného národa aj iných národov. Získať úctu k svojej hudobnej kultúre, uvedomiť si svoju národnú identitu v kontexte s európskou kultúrou.

Afektívne ciele: Dokázať bez predsudkov vnímať umelecké hodnoty rôznych kultúr, vedieť prežívať výnimočnosť umeleckých osobností a hľadať v ich osudoch inšpiráciu pre vlastný život.

Psychomotorické ciele: Dokázať realizovať svoje vokálne, inštrumentálne a hudobno-pohybové prejavy. Vyjadriť hudbu pohybom. Využiť nadobudnuté zručnosti pri vyjadrení vlastných pocitov, myšlienok a postojov a hudbou komunikovať s okolím.

3. Tematický celok – HUDBA SPOJENÁ S INÝMI DRUHMI UMENIA (učeb. HV-5.roč. s. 50-72)

Rozprávková opera. Opereta a muzikál. Balet- príbeh bez slov. Zahrajme si divadlo.

Kognitívne ciele: Spoznať najvýznamnejších slovenských i svetových hudobných skladateľov a ich najvýznamnejšie diela, vážiť si hudobné prejavy vlastného národa aj iných národov. Uvedomiť si svoju národnú identitu v kontexte s európskou kultúrou, získať úctu k svojej kultúre, vyjadriť svoje emócie a postoje hudobnými činnosťami, hodnotiť a vážiť si hudobné dielo.

Afektívne ciele: Na základe vnímania a prežívania hudobných skladieb slovne, výtvarne a pohybom vyjadriť svoje estetické zážitky v tvorivých činnostiach nájsť inšpiráciu pre vlastný život. v hudobno-dramatických činnostiach získať schopnosť spolupracovať, mať zodpovednosť za realizáciu spoločnej a vlastnej práce. Vedieť oceniť silu hudby a uvedomiť si jej miesto v zmysluplnom využívaní voľného času.

Psychomotorické ciele: Na primeranej úrovni realizovať svoje inštrumentálne, pohybové a dramatické hudobné prejavy.

Kompetencie žiaka:

Kľúčové kompetencie	Výchovné a vzdelávacie stratégie	Výkon – výstup žiaka v 5.ročníku:
VI VOKÁLNO-INTONAČNÉ ČINNOSTI	Spievať na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné piesne ľudové aj umelé, v durových, molových tóninách, pritom využívať získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti. Intonovať v tonálnom durovom rade (c1 - c2) na solmizačné slabiky. Intonovať v diatonických melodických útvaroch durového a molového tónorodu na solmizačné slabiky. Orientovať sa v grafickom zázname piesní. Dokázať posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých. Osvojiť si notové písmo- dĺžku a výšku nôt c ¹ -c ² .	Žiak vedel čisto, kultivovane zaspievať minimálne 12 piesní vhodne zvolených so zreteľom na hlasové dispozície a hlasovú hygienu, vedel uplatňovať elementárne taktovacie pohyby pri speve. Dokázal posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých. Osvojiť si notové písmo- dĺžku a výšku nôt c ¹ -c ² .

VV2 INŠTRUMENTÁLNE ČINNOSTI	<p>Vedieť zahrať a tvoriť jednoduché rytmické inštrumentálne sprievody k piesňam na detských Hn v 2/4, 3/4 a 4/4 takte. Využiť pritom predohru, medzihru a dohru.</p> <p>Jednoduchou improvizáciou na detských hudobných nástrojoch „podporiť“ charakter, zmeny nálad hudobnej ukážky.</p>	<p>Vedel hrať a tvoriť rytmické motívy, jednoduché inštrumentálne sprievody k piesňam.</p>
VV3 HUDOBNO-POHYBOVÉ ČINNOSTI	<p>Správne reagovať pohybom na znejúcu hudbu, vyjadriť metrum, tempo, dynamiku, pohyb melódie, v súlade s charakterom piesne alebo skladby.</p> <p>Tvoriť jednoduché pohyb. improvizácie podľa nálady a obsahu hudby..</p> <p>Taktovanie piesní v 2/4, 3/4 a 4/4 takte. Vedieť určiť 3 ľudové tancevalčík, polku, čardáš podľa taktu znejúcej piesne. Osvojiť si ich zákl. tanečné kroky a vedieť ich zatancovať.</p> <p>Realizovať hudobno-pohybové hry so spevom.</p>	<p>Vedel reagovať pohybom na znejúcu hudbu, vyjadriť metrum, tempo, dynamiku, pohyb melódie v súlade s charakterom piesne.</p> <p>Tvoril jedn. pohyb. improvizácie podľa nálady a obsahu hudby.</p> <p>taktoval piesne v 2/4, 3/4 a 4/4 takte. Vedel určiť 3 ľudové tancevalčík, polku, čardáš podľa taktu. Vedel ich zatancovať.</p>
VV4 PERCEPČNÉ ČINNOSTI	<p>Orientovať sa v znejúcej hudbe na základe použitých výrazových prostriedkov - melódia, rytmus, tempo, dynamika, harmónia (pojem akord), chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby.</p> <p>Rozlíšiť niektoré zákl. Hn v orchestri sluchom aj zrakom. Odlíšiť operu, operetu, muzikál a balet, poznať ich charakteristické prvky. Poznať a vedieť zaspievať slov. štátnu hymnu, hymnu EÚ, určiť jazyk inonárodnej piesne podľa sluchu (česká, róm-ska, poľská, maďarská, chorvátska...) Dokázať postrehnúť výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby.</p> <p>Dokázať verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok.</p>	<p>Vedel sa orientovať v hudbe na základe použitých výraz. prostriedkov- melódia, rytmus, tempo, dynamika, harmónia, chápal ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby. Vedel rozlíšiť zákl. Hn v orchestri sluchom aj zrakom.</p> <p>Odlíšil operu, operetu, muzikál, balet, pozná ich char. prvky. Vedel zaspievať a určiť slov. štátnu hymnu, hymnu EÚ, určí jazyk inonárodnej piesne podľa sluchu. Dokázal verbalizovať svoj názor, hud. zážitok.</p>
VV5 HUDOBNO-DRAMATICKÉ ČINNOSTI	<p>Integrovať a komplexne využívať vokálne, hudobno-pohybové, inštrumentálne a percepčné činnosti spojené v dramatickom príbehu.</p> <p>Získať schopnosť empatického a asertívneho správania sa.</p>	<p>S kolektívom triedy vedel zdramatizovať divadelnú baladu, rozprávku, spojiť v nich vokálne, pohybové, inštrument. a sluchové činnosti.</p>

Pedagogické stratégie vyučovania:

Názov tematického celku	Stratégie výučby Metódy	Stratégie výučby Postupy	Formy práce
Čo by sme mali vedieť z predošlých ročníkov Zahrajme sa s hudbou Ako sa nám prihovára	Rozprávanie Rozhovor Nácvik piesne Demonštračná metóda	Rôznorodosť doplnkovej literatúry, Využitie vhodných didaktických pomôcok	Diskusia Práca s doplnkovou literatúrou a internetom Beseda

<i>hudba</i> <i>Zaspievajme si</i>	Rytmizácia. Uvedomelá intonácia Priama skúsenosť so znejúcou hudbou Skupinová práca Získavanie informácií Výklad	Hudobná skladba Získavanie a triedenie informácií Improvizácia	Demonštrácia názorných pomôcok Hudobná hra Práca s hudobnou skladbou. Počúvanie hudby. Tanec Analýza hudobného diela Skupinová práca Práca vo dvojiciach
<i>Prostredníctvom hudby poznávame kultúru národov</i>	Rozprávanie Rozhovor Nácvik piesne Priama skúsenosť so znejúcou hudbou Imitačná metóda Nácvik piesne Výklad	Využitie vhodných didaktických pomôcok Hudobná skladba Improvizácia	Hudobná hra Práca s hudobnou skladbou Beseda Inštrumentálna hra Kolektívny spev
<i>Hudba spojená s inými druhmi umenia</i>	Rozprávanie Nácvik piesne Demonštračná metóda Získavanie informácií Výklad	Využitie vhodných didaktických pomôcok Získavanie informácií Porovnávanie, analýza skladby	Počúvanie hudby Skupinová práca Kolektívny spev Hra na telo
<i>Zahrajme si divadlo</i>	Dramatizácia Nácvik piesne Čítanie a rozbor textu Výklad. Tvorivá metóda	Získavanie informácií Využitie vhodných didaktických pomôcok	Hudobná hra Skupinový spev Inštrumentálna hra
<i>Rýchlokurz hudobnej náuky</i>	Vysvetľovanie Rytmizácia Nácvik písania nôt podľa dĺžky a výšky, krížikov, stupníc Metóda opakovania	Získavanie informácií	Zápis notového písma Inštrumentálna hra
<i>Opakovanie je matka múdrosti</i>	Rozhovor Utvrdenie učiva Rytmizácia	Systematizácia učiva	Individuálna práca s knihou Počúvanie hudby Hudobný kvíz Tajnička

Medzipredmetové vzťahy :

Sú nevyhnutnou súčasťou vzdelávania. Zabezpečujú komplexnosť vzdelávania, využívanie aplikačných súvislostí a riešenia problémov, situácií a javov v logickom celku. Dôsledné poznanie štruktúry učiva je jedným z prvých krokov, ktoré vedú k ich uplatňovaniu.

Na hodinách hudobnej výchovy budú žiaci využívať vedomosti a zručnosti nadobudnuté z iných vyučovacích predmetov (SJL, TEV, MAT, OBV) a včleňovať ich do praktických hudobných činností.

Prierezové témy:

Obsahový a výkonový štandard je obohatený o tieto **prierezové témy**:

Osobnostný a sociálny rozvoj

- vedieť prezentovať svoj vlastný názor
- zodpovednosť za vlastné konanie

- rešpektovanie názoru iného človeka
- poznanie svojich silných a slabých stránok

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- práca v tíme, vedieť prezentovať svoju prácu

Ochrana života a zdravia

- ochrana a upevňovanie zdravia

Environmentálna výchova

- ochrana životného prostredia, chápanie vzťahu človeka a prírody

Mediálna výchova

- schopnosť pracovať s médiami
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie z rôznych zdrojov

Multikultúrna výchova

- rozvíjať u žiakov poznanie rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu identitu a vedieť ju porovnávať so špecifikami iných kultúr
- rozvíjať žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr
- rozvíjať u žiakov poznanie odevnej kultúry rozličných kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu

Finančná gramotnosť

- vysvetliť príklady úspešnosti a neúspešnosti človeka v živote,

Hodnotenie predmetu:

Zásady hodnotenia:

- pozitívny vzťah k hudbe
- celková kultúra hudobného prejavu
- aktivita na hodinách
- zručnosť v používaní Orffových hudobných nástrojov
- tvorba rytmických a inštrumentálnych sprievodov
- ochota zapájať sa do hudobno-pohybových činností

Kritéria hodnotenia

- uprednostňovať osobný, diferencovaný prístup,
- hodnotiť žiaka primerane veku a životnej situácii.

Prospech žiaka sa klasifikuje týmito stupňami:

- 1 – výborný
- 2 – chválitebný
- 3 – dobrý
- 4 – dostatočný
- 5 – nedostatočný

Žiaci sú hodnotení a klasifikovaní v súlade s Metodickým pokynom č.22/2011R na hodnotenie žiakov základnej školy, ktoré schválilo MŠ SR pod č.:2011-3121/12824:4-921 s platnosťou od 1. 5. 2011. V predmete Hudobná výchova sa hodnotenie vykonáva klasifikáciou.

Pri hodnotení výsledkov práce žiaka sa postupuje v súlade s:

- výchovno-vzdelávacími požiadavkami vzdelávacích programov,
- požiadavkami na rozvoj všeobecných kompetencií,
- učebnými plánmi, učebnými osnovami a štandardami.

Učebné zdroje :

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálové učebné prostriedky	Ďalšie zdroje
Čo by sme mali vedieť z predošlých ročníkov Zahrajme sa s hudbou Ako sa nám pripravá hudba Zaspievajme si	Encyklopédie	Orffove hudobné nástroje CD- prehrávač Metronóm Husle,	Učebnica HV-5. ročník –E. Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Prostredníctvom hudby poznávame kultúru národov	Encyklopédie	Orffove hudobné nástroje CD- prehrávač Husle,	Učebnica HV-5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Hudba spojená s inými druhmi umenia	Encyklopédie	Husle, CD-prehrávač Orffove Hn, PC	Učebnica HV- 5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009	Internet
Zahrajme si divadlo	Encyklopédie	Husle, Orffove Hn		Internet
Rýchlokurz hudobnej nauky	Encyklopédie	Husle, Orffove Hn	Učebnica HV-5. ročník Langsteinová, B. Felix, Mladé	Internet

<p>Opakovanie je matka múdrosti</p>	<p>Encyklopédie</p>	<p>Orffove Hn</p>	<p>letá Bratislava 2009</p> <p>Učebnica HV-5. ročník Langsteino- vá, B. Felix, Mladé letá Bratislava 2009</p>	<p>Internet</p>
--	---------------------	-------------------	---	-----------------

Výtvarná výchova

Výtvarná výchova	5. ročník
Štátny vzdelávací program	1
Školský vzdelávací program	1
Spolu	2

Charakteristika predmetu:

Výtvarná výchova je predmet, na ktorom žiaci prostredníctvom výtvarných činností spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení (kresby, maľby, plastiky, fotografie, dizajnu, architektúry, videa a filmu). Všetky ostatné didaktické formy ako používanie učebnice, edukačných materiálov, premietanie filmov a podobne sú len doplnkovými aktivitami (v rámci motivácie alebo následných ukážok, diskusií).

Ťažiskom je práca žiakov s výtvarnými materiálmi, technikami a nástrojmi (od ceruzky až po fotoaparát a počítač). Zahŕňa tvorbu od vymyslenia nápadu (čo chcú žiaci vytvoriť), cez nachádzanie formy (ako to vyjadriť), až po realizáciu (schopnosť previesť nápad a formu v materiáli prostredníctvom výtvarnej techniky). Prostredníctvom tohto procesu sa jednak zvyšuje gramotnosť žiakov – schopnosť rozumieť vizuálnym znakom na základe vlastnej skúsenosti, jednak sú uvádzaní do znalosti rôznych foriem súčasnej vizuálnej kultúry i kultúrnej tradície.

Žiaci touto formou získavajú dôležité kompetencie porozumenia reklame, filmu a videu, dizajnu, architektúre; fotografiám obrazom a objektom, ktoré ich obklopujú a vytvárajú ich „obraz sveta“.

Ciele predmetu:

Hlavný cieľ predmetu:

Žiaci sú prostredníctvom aktívnych činností uvádzaní do vizuálnej kultúry a komunikácie – na úrovni poznania i vlastného vyjadrovania.

Ciele predmetu:

Žiaci

- spoznávajú vyjadrovacie prostriedky vizuálnych umení – výtvarného umenia, fotografie, dizajnu, architektúry, videa a filmu, rozumejú im a získavajú základnú gramotnosť v ich používaní,
- rozvíjajú si pozorovacie schopnosti, schopnosti reagovať na vizuálne podnety a výtvarne ich spracovávať,
- rozvíjajú tvorbu vlastných myšlienkových konceptov a ich formálnu a technickú realizáciu,
- spoznávajú a slovne pomenujú (výraz), formu, námet umeleckých diel a svoj zážitok z nich výtvarne interpretujú,
- poznávajú vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce smery moderného a súčasného umenia a historické slohy,

- osvojujú si primerané kultúrne postoje, názory a hodnotové kritériá; cez zážitky aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel sú uvádzaní do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií a na úrovni aktuálneho myslenia a interpretácie.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu tvoria tematické okruhy:

- **Výtvarné vyjadrovacie prostriedky**
- **Možnosti zobrazovania videného sveta**
- **Podnety moderného a súčasného výtvarného umenia**
- **Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia**
- **Škola v galérii**
- **Podnety architektúry**
- **Podnety fotografie**
- **Podnety videa a filmu**
- **Elektronické médiá**
- **Podnety dizajnu**
- **Podnety remesiel**
- **Synestetické podnety**
- **Podnety poznávania sveta**

VÝTVARNÉ VYJADROVACIE PROSTRIEDKY:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • použiť výrazové možnosti rôznych kvalít čiar, tvarov, plôch – povrchov, farieb a farebných kombinácií, • usporiadať rôzne prvky do kompozície. 	<ul style="list-style-type: none"> • pozitív a negatív na ploche – šablóny z obrysového tvaru (figúra, predmet) dynamické zobrazenie pohybu opakovaním obrysového tvaru • pozitív a negatív v priestorovom tvare: otláčanie predmetov do mäkkej modelovacej hmoty (figuratívna alebo abstraktná kompozícia) – odlievanie do sadry

MOŽNOSTI ZOBRAZOVANIA VIDENÉHO SVETA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • nakresliť približné tvary a proporcie pozorovaných predmetov, • vymodelovať približný tvar videného 	<ul style="list-style-type: none"> • základné proporcie predmetov analytické pozorovanie predmetov (celok a časti) kreslenie predmetu podľa videnej

predmetu.	skutočnosti (základy geometrickej výstavby proporcií); vyjadrenie približného tvaru a modelácie tieňovaním, šrafovaním, lavírovaním <ul style="list-style-type: none"> • modelovanie tvaru predmetu podľa videnej skutočnosti s dôrazom na základy výstavby proporcií (budovaných od geometrických tvarov k približnej modelácii predmetu), viacpohľadovosť plastického tvaru
-----------	--

PODNETY MODERNÉHO A SÚČASNÉHO VÝTVARNÉHO UMENIA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • použiť geometrizáciu tvarov (v maľbe, alt. v kresbe zátišia, krajiny alebo portrétu), • vytvoriť fantastickú kompozíciu skladaním rozmanitých tvarov, • slovne opísať kubistické dielo, • slovne opísať surrealistické dielo. 	<ul style="list-style-type: none"> • geometrizácia tvarov predmetov (napr. zátišie) • kompozícia (obraz) z takto „rozložených“ predmetov – kubistický princíp • fantastické kombinácie tvarov (napr. častí predmetov, ľudských a zvieracích postáv ...) • surrealistické umenie • kubistické umenie • porovnanie zobrazujúceho a nezobrazujúceho (abstraktného) umenia

VÝTVARNÉ ČINNOSTI INŠPIROVANÉ DEJINAMI UMENIA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • pomenovať typické prvky mozaiky, • tvorivo použiť (transformovať) princíp mozaiky. 	<ul style="list-style-type: none"> • mozaika (z papiera alebo rôznych materiálov) alebo maľba (vlastný motív žiaka, formálna inšpirácia z dejín umenia) • umenie neskorej antiky – mozaiky • byzantské umenie – ikony • uvedenie do dobovej situácie – príbeh umelca neskorej antiky (Byzancie), ranokresťanské umenie

ŠKOLA V GALÉRII:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> vymenovať typické znaky vybraných druhov umenia, vymenovať druhy výtvarného umenia. 	<ul style="list-style-type: none"> výtvarná interpretácia vybraného umeleckého diela podľa videnej reprodukcie (alebo diela v galérii) výtvarné dielo (o rozmeroch, autorovi, dobe vzniku, technike, námete) orientácia v galérii (príp. virtuálnej galérii) – vyhľadávanie diel, ich slovná interpretácia možnosti prezentácie umenia: galéria, múzeum, výstava, vernisáž, knihy a časopisy o umení druhy výtvarného prejavu: obraz, socha, grafika, objekt, inštalácia

PODNETY ARCHITEKTÚRY:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> charakterizovať exteriér a interiér v architektúre, výtvarne vyjadriť vlastnú predstavu ľubovoľného architektonického priestoru. 	<ul style="list-style-type: none"> odvodzovanie priestoru od postavy človeka a jeho pohybov v ňom – tvorba priestorových modelov odrážajúcich tvar alebo funkciu napr. proporcií postavy, pohybov, polôh tela pri rôznych činnostiach modely „schránok“ na bývanie, na pohyb pre človeka alebo pre živočíchov návrh zariadenia vlastného priestoru (napr. brlôžtek, jaskyňa, hniezdo, nora, detská izba, karavan, trieda, spálňa) exteriér a interiér

PODNETY FOTOGRAFIE:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> poznať základné úkony fotografovania s digitálnym fotoaparátom (záber – rámovanie, približovanie – vzdďalovanie, uloženie fotografie), využiť poznatky o výtvarných vyjadrovacích prostriedkoch pri fotografo- 	<ul style="list-style-type: none"> základy práce s digitálnym fotoaparátom fotografia (digitálna) hľadanie záberu – výsek (rámovanie) pohľadu na skutočnosť, rôzne výseky rovnakého námetu v hľadáčiku (napr.

vaní.	drobné predmety) <ul style="list-style-type: none"> • rôzne možnosti pohľadu na predmet (motív) - celok a detail • hry s približovaním (zoomom) • rovnaký námet s rôznou expozíciou • režim makro • uloženie a základné operácie s fotografiou v počítači • vznik fotografie
-------	--

PODNETY VIDEO A FILMU:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • poznať základné úkony pri nakrúcaní videa. 	<ul style="list-style-type: none"> • záber (kompaktný digitálny fotoaparát alebo mobilný telefón, videokamera) • veľkosť, kompozícia a dĺžka záberu, uhol pohľadu, osvetlenie, farebné nastavenie • voľba témy, výber/príprava scény a aktérov, vyjadrenie miesta • spájanie záberov a obrazov (sekvenčia, statický záber), plynutie času • základné pojmy a ich praktické ozrejmienie, prostredníctvom výtvarných činností • informácie o vzniku filmu (ukážky prvých filmov)

ELEKTRONICKÉ MÉDIÁ:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vytvoriť jednoduchú animáciu pomocou pečiatok alebo vlastnej kresby, • naskenovať vlastnú kresbu (maľbu) predmet, alebo časť tela. 	<ul style="list-style-type: none"> • animácia (digitálne pečiatky, nástroj priesvitka, fázy animácie pomocou digitálnej pečiatky, vytváranie a úprava fáz animácie, kompozícia v animácii, čas v animácii, uloženie animácie) • pohyby a procesy v animovanej kresbe (lineárna animovaná kresba, kolorovaná lineárna animovaná kresba) • skenovanie a uloženie naskenovaného obrázka • nástroje v počítačovom programe

PODNETY DIZAJNU:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vytvoriť jednoduché znaky, • sloвне opísať významy použitých znakov.	<ul style="list-style-type: none"> • zásady tvorby, znaku a značky • návrh loga, značky, (pre udalosť, firmu, klub, obec, výrobok), alebo návrh ex libris pre svoje knihy (možnosti zapojenia písmena, ornamentu, geometrického tvaru, vymysleného znaku) • alternatívne návrh obalu (škatule) na konkrétny predmet s použitím loga, značky

TRADÍCIE A PODNETY REMESIEL:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • modelovať nádoby podľa vlastného návrhu, • vytvoriť ornamenty s tradičnými prvkami, • navrhnuť svojské ornamenty.	<ul style="list-style-type: none"> • výtvarné reakcie (inšpirácie, interpretácie, kombinácie) na rôzne typy regionálnych ornamentov alebo ornamentov rôznych kultúr • aplikácia a aktualizácia navrhnutého ornamentu (napr. na súčasný úžitkový predmet, časť odevu, žiakom vymodelovaný predmet) • podnety hrnčiarstva • návrh a modelovanie nádoby (príp. novotvaru), z mäkkej modelovacej hmoty • použitie rôznych spôsobov povrchovej úpravy (napr. vlys, špagátová technika, vryp) • možnosti farebnej úpravy a aplikácie dekoru/ornamentu • možnosti odrôtovania tvaru mäkkým drôtom • stručná história hrnčiarstva a drotárstva

SYNESTETICKÉ PODNETY:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> vytvoriť svojský zápis hudby.	<ul style="list-style-type: none"> grafická partitúra: zápis hudby (do notovej osnovy alebo do vlastného vymysleného systému) prostredníctvom zobrazovacích znakov, vlastných grafických symbolov, geometrických tvarov, koláže, asambláže z predmetov... (dôraz na význam, tvar znakov, ich farbu, ich umiestnenie) pokus o zvukovú interpretáciu

PODNETY POZNÁVANIA SVETA:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> výtvarne zareagovať na témy dejepisu alebo zemepisu.	<ul style="list-style-type: none"> výtvarné hry s problematikou dejepisu a /alebo zemepisu (napr. mapa/cestovný poriadok/orientačná schéma svojej biografie – dejepisu svojho života alebo života predkov, symboly pre jednotlivé udalosti; alebo trojrozmerné zobrazenie historickej udalosti – možnosť kolektívnej práce) reflexia dobového dizajnu, módy, dopravných prostriedkov (napr. doby mladosti svojich rodičov, starých rodičov, prastarých rodičov – podľa ukážok)

Na hodinách výtvarnej výchovy budeme realizovať aj výtvarné súťaže, ktoré sú pre našich žiakov výbornou motiváciou.

Metódy a formy:

Voľba metód bude vychádzať z charakteru výtvarných činností (aktivít), v závislosti od námetov, vybranej techniky, materiálu a osobnosti žiakov. Dôležité je zvoliť si metódu, ktorá u žiaka podporí záujem a motiváciu k výtvarnej činnosti: samostatná práca, vysvetľovanie, rozhovor, demonštrácia, výtvarný experiment, výtvarné hry, cvičenia, práca s učebnicou, práca s pracovným listom a pod.

Výtvarnú výchovu budeme realizovať aj formou exkurzií, vychádzok – kreslenie v prírode, kreslenie na PC a pod.

Medzipredmetové vzťahy:

Výtvarná výchova v nižšom strednom vzdelávaní podporuje medzipredmetový prístup, má možnosť prepojenia na iné umelecké výchovy (hudobnú, literárnu, pohybovú). Cez možnosti vizualizácie má možnosť integrovať poznávanie v oblasti prírodovedných predmetov (biológia, geografia), humanitných predmetov (dejepis, svet práce, náboženská výchova), jazykov (slovenský jazyk, literatúra) i matematiky.

Prierezové témy:

Pri vyučovaní sa budú prelínať ako integrovaná súčasť vzdelávacieho obsahu v predmete výtvarná výchova tieto prierezové tematiky:

Pre nižšie stredné vzdelanie sú aktuálne nasledujúce prierezové témy:

- multikultúrna výchova,
- mediálna výchova,
- osobnostný a sociálny rozvoj,
- environmentálna výchova,
- ochrana života a zdravia,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu

K prierezovým témam štátneho vzdelávacieho programu je možné pristupovať viacerými spôsobmi. Budú realizované v rámci jednotlivých vyučovacích predmetov, či formou externých prednášok, blokov, projektov či iných výchovných podujatí.

Pre jednotlivé prierezové témy sú vhodné hlavne zážitkové, skúsenostné a kooperatívne metódy vyučovania, v ktorých je možné rozvíjať kritické myslenie žiaka, ako aj schopnosť samostatne a zodpovedne reagovať na kultúrnu rôznorodosť sveta. Dobre využiteľné sú najmä metódy ako projektová, kooperatívna a projektová metóda, aktivizujúce vyučovacie metódy, či brainstorming a iné metódy rozvíjajúce kritické myslenie.

Multikultúrna výchova

- rozvíjať u žiakov poznanie rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu identitu a vedieť ju porovnávať so špecifikami iných kultúr
- rozvíjať žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr
- rozvíjať u žiakov poznanie odevnej kultúry rozličných kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu

Mediálna výchova

- učiť žiakov, ako zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať médiá a ich produkty
- naučiť žiakov schopnosti samostatne vyjadriť svoj názor na informácie z médií
- učiť žiakov zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať informácie z médií o odevnom dizajne, o módných prehliadkach, o manekýnkach
- naučiť žiakov vyjadriť svoj názor na informácie z médií, nedať sa ovplyvniť módnymi výkrikmi v odievaní

Osobnostný a sociálny rozvoj

- rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať im základy pre plnohodnotný a zodpovedný život
- rozvíjať tvorivý prístup k vlastným činnostiam, otvorenosť k experimentovaniu
- rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, za osobný život a sebazdelávanie
- rozvíjať u žiakov schopnosť prevziať zodpovednosť za svoj prístup k obliekaniu, k doplnkom, nesnažiť sa obliekať len podľa toho, čo „letí“, ale vytvoriť si vlastný štýl obliekania
- rozvíjať tým u žiakov sebadôveru, sebaúctu, dôveru k hodnotám, zodpovednosť za svoje konanie

Environmentálna výchova

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie
- pozorovať prírodu a zmeny v prírode
- podieľať sa aktívne na zveľad'ovaní životného prostredia školy a jej okolia
- uskromniť sa v spotrebe, ktorá zaťažuje prírodné prostredie
- aktívne sa podieľať na ochrane životného prostredia

Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života.

Hodnotenie predmetu:

Učebný predmet je klasifikovaný. Žiaci budú hodnotení podľa platného pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov ZŠ s účinnosťou od 1.mája 2011.

Počas priebehu vyučovacej hodiny budeme uplatňovať aj slovné priebežné hodnotenia, pochvaly a kritiky, vyjadrenia k práci žiaka, sebahodnotenie žiakov, skupinové hodnotenie práce, ústne povzbudenie k tvorivosti a pozitívnemu prístupu. Pri hodnotení pristupujeme k žiakom diferencovane podľa aktivity, schopnosti vyjadriť samostatný názor, tvorivosti a originality myslenia a výtvarného vyjadrovania sa. Nehodnotíme len výsledok činnosti (vytvorený artefakt), ale celý proces a prístup žiaka v rámci tohto procesu. Je potrebné, aby sme primerane hodnotili výtvarné prejavy detí zo sociálne zaostalejšieho prostredia.

Žiaci budú v každom polroku hodnotení aspoň tromi známkami.

Stupeň hodnotenia:

Výborný

- Žiak spĺňa kritériá na vynikajúcej úrovni:

- žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu,
- žiak dokáže vyjadriť veku primerané postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti vizuálnej kultúry,
- žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni,
- žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerané edukačným úlohám
- žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných,
- žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku a schopnostiam.

Chváľitebný

- žiak v podstate splňa kritériá 1.stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý

Dobrý

- Žiak realizuje edukačné úlohy priemerne chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom

Dostatočný

- Žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach.

Nedostatočný

- Žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o výtvarné aktivity, neguje vyučovací proces.

Učebné zdroje:

1. Edukačné DVD (obrazový materiál k jednotlivým tematickým celkom) - L. Čarný a kol.

2. Literatúra:

Výtvarná výchova pre 5. ročník ZŠ – L. Čarný a kol.: Expol pedagogika, s.r.o. 2009

Dejiny umenia – J. Pijoan, Bratislava: Tatran, 1991

Tvorivosť, tvar, farba – M.C.Prette, A. Capaldo, Mladé letá 1979

Výtvarná príprava - O. Bartko a kôl., Bratislava : SPN, 1988

Čo je farba – A. Démuth, Bratislava: Iris, 2005

Sedemdesiat veľkých vynálezov starovekého sveta – CH. Fagan, Bratislava: Slovart

Design pro 21. století – CH. Fiell, P. Fiell, Kolín: Taschen ,2004

Slovník svet. a slov. výt. umenia 2. pol. 20.stor.- J.Geržová a kôl., Bratislava: Profil ,1988

Techniky maľby – L. Losos, Bratislava: Pallas, 1992

Jak číst film. Svět filmu, médií a multimédií – J. Monaco, Praha: Albatros 2004

Techniky ve výtvarné výchově – V. Roeselová, Praha: Sarah, 1996

Řády a projekty ve výtvarné výchově - V. Roeselová, Praha: Sarah, 1997

Proudy ve výtvarné výchově - V. Roeselová, Praha: Sarah, 1999

Metodika k novej koncepcii výtvarnej výchovy – M. Štofko, Bratislava 2005

3. Reprodukcie, tabule historických slohov

4. Ukážky žiackych prác, vlastnoručne vyrobené pomôcky

5. Pracovné listy

6. Internet

Telesná a športová výchova

Telesná a športová výchova	5. ročník
Štátny vzdelávací program	2
Školský vzdelávací program	0
Spolu	2

Štátny vzdelávací program predpisuje na zvládnutie obsahu učiva v 5. ročníku ZŠ 2 vyučovacie hodiny týždenne. Školský vzdelávací program koreluje so štátnym vzdelávacím programom.

Charakteristika predmetu:

Predmet telesná a športová výchova poskytuje základné informácie o biologických, fyzických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak si v ňom rozvíja schopnosti a osvojuje vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú súčasťou zdravého životného štýlu nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti. Osvojuje si pohybové zručnosti a návyky na efektívne využitie voľného času a zároveň vedomosti o zdravotnom účinku osvojených pohybových zručností a návykov. Dôraz sa kladie na motiváciu k pohybovej a športovej aktivite, vyzdvihnutie osobitostí žiakov a ich individuálnych predpokladov pre vykonávanie daných činností.

Vzdelávací štandard má štyri základné časti: **Zdravie a jeho poruchy, Zdravý životný štýl, Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť** a **Športové činnosti pohybového režimu**. Tieto časti zohľadňujú pohybovo a zdravotne orientovanú koncepciu telesnej a športovej výchovy. Časť s názvom Športové činnosti pohybového režimu je členená na základné tematické celky a pre jednoduchšiu orientáciu učiteľa je navrhnutá odporúčaná časová dotácia atletika (15 %), základy gymnastických športov (15 %), športové hry (25 %), sezónne pohybové činnosti (15 %) a povinne voliteľný tematický celok (30 %).

Ako povinne voliteľný tematický celok je možné zaradiť menej známe športové hry ako bejzbal, softbal, ringo, lakros, bedminton, florbal, a iné športy, a pohybové aktivity ako korčuľovanie, in-line korčuľovanie, snowboarding, ale i tanec, ľadový hokej a iné pohybové aktivity.

Ciele predmetu:

Cieľom vyučovania telesnej a športovej výchovy je:

- získavať poznatky o vplyve pohybu na zdravie a vnímať pohybovú aktivitu ako prostriedok upevňovania zdravia,
- chápať význam diagnostiky v telesnej výchove ako prostriedku pre získanie informácií o úrovni vlastnej telesnej zdatnosti,
- osvojovať si základné vedomosti a poznatky z telesnej výchovy a športu, techniku a pravidlá rôznych športov a športových disciplín,
- utvárať elementárnu veku primeranú predstavu o vlastných pohybových možnostiach,
- vysvetliť účinok pohybovej aktivity na zdravie s jej aplikáciou v dennom režime,
- uplatňovať zásady hygieny a bezpečnosti pri pohybovej činnosti,
- získavať vedomosti o potrebe pohybu ako prevencie pred civilizačnými ochoreniami,

získavať informácie o situáciách ohrozujúcich zdravie a poskytovať prvú pomoc na ve-
ku primeranej úrovni,

- osvojovať si zásady správnej výživy,
- vysvetliť význam využívania telovýchovných a športových činností vo svojom voľnom čase,
- vysvetliť význam aktívneho odpočinku na odstránenie únavy,
- motivovať k vykonávaniu pohybovej aktivity a získajú príjemný zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti a zo športu.
- osvojovať si kultivovaný pohybový prejav s akcentom na správne držanie tela,
- rozvíjať pohybové schopnosti a diagnostikujú úroveň pohybovej výkonnosti, prostredníctvom vhodných telesných cvičení rozvíjať pohybové schopnosti pre optimálny rozvoj zdravotne orientovanej telesnej zdatnosti,
- nadobúdať pozitívny vzťah k telesnej výchove, pohybovým aktivitám a športu.

Obsah predmetu:

Obsah predmetu telesná výchova tvoria 4 základné časti:

1. Zdravie a jeho poruchy
2. Zdravý životný štýl
3. Telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť
4. Športové činnosti pohybového režimu

Časová dotácia športových činností pohybového režimu:

Tematický celok (TC)	5. ročník
Základy gymnastických športov	15%
Športové hry	25%
Atletika	15%
Povinne voliteľný tematický celok	30%
Sezónne pohybové činnosti	15%

ZDRAVIE A JEHO PORUCHY:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť význam rozcvičenia pred vykonávaním pohybovej činnosti, • zostaviť a realizovať rozcvičenie pre každý tematický celok, • dodržiavať hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti, 	<ul style="list-style-type: none"> • úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností ako prevencia pred zranením • cvičenia rozvíjajúce kondičné, kondično-koordinačné, koordinačné schopnosti pre potreby každého tematického celku

<ul style="list-style-type: none"> • aplikovať zásady bezpečnosti, dopomoci a záchranu pri cvičení, • poskytnúť prvú pomoc, • ohodnotiť správne držanie tela, • vysvetliť účinok pohybovej aktivity na ľudský organizmus a na vyskytujúci sa zdravotný problém 	<ul style="list-style-type: none"> • hygiena úborov • pomoc a záchrana pri cvičení • prvá pomoc pri drobných poraneniach, praktické poskytnutie prvej pomoci (umelé dýchanie, masáž srdca, protišokové opatrenia, stabilizovaná poloha, ošetrovanie povrchového poranenia, zlomenín, omrzlín, popálenín) • zásady držania tela, správne držanie tela, chybné držanie tela, • tonizačný program na správne držanie tela • základné poznatky z biológie človeka súvisiace a účinkom pohybovej aktivity na vlastný organizmus, redukcia nadhmotnosti, obezity
--	--

ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť základy racionálnej výživy, • charakterizovať a uplatňovať pohybové činnosti podporujúce zdravý životný štýl, • charakterizovať nebezpečenstvo závislosti na návykových látkach s negatívnym dopadom na zdravie človeka, • uplatňovať rôzne formy pohybovej aktivity v režime dňa 	<ul style="list-style-type: none"> • zásady racionálnej výživy • pohybový režim, aktívny odpočinok • negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu, nedovolených látok a iných závislostí • základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.)

TELESNÁ ZDATNOSŤ A POHYBOVÁ VÝKONNOSŤ:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • posúdiť a diagnostikovať úroveň svojej pohybovej výkonnosti, • posúdiť a diagnostikovať úroveň telesného rozvoja podľa daných noriem, • aplikovať prostriedky na rozvoj pohybových schopností, • každoročne preukázať rast úrovne pohybových schopností 	<ul style="list-style-type: none"> • poznatky o rozvoji a diagnostikovaní pohybovej výkonnosti, diagnostika VMV, normy VMV, zdravotne orientovaná zdatnosť • poznatky o telesnom vývine a jeho diagnostike • kondičná príprava, rozvoj základných kondičných a koordinačných schop-

	<p>ností, telesné zaťaženie, meranie a vyhodnocovanie údajov o pulzovej frekvencii</p> <ul style="list-style-type: none"> • kondičná gymnastika, všeobecný kondičný program, plyometrický program, základná gymnastika • rebriny, lavičky, nízka kladinka, švihadlo, tyč, plná lopta, poradové cvičenia • skok do diaľky z miesta, člnkový beh 10x5 m, výdrž v zhybe, ľah–sed za 30 sek, vytrvalostný člnkový beh
--	--

ŠPORTOVÉ ČINNOSTI POHYBOVÉHO REŽIMU:

Žiak na konci 5. ročníka základnej školy vie/dokáže:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • používať odbornú terminológiu telovýchovných a športových činností, • charakterizovať základné športové disciplíny všetkých tematických celkov, • prezentovať optimálnu techniku preberaných pohybových zručností, • aplikovať pravidlá pri vykonávaní športových činností, • uplatňovať zásady fair-play ako súťažiaci, pomocní rozhodcovia, organizátori, diváci, • uviesť príklady úspešných slovenských a zahraničných športových reprezentantov, • popísať význam základných olympijských myšlienok 	<ul style="list-style-type: none"> • odborná terminológia telovýchovných a športových činností • systematika športov a športových disciplín každého tematického celku, názvoslovie telesných cvičení • technika preberaných pohybových zručností všetkých tematických celkov • pravidlá osvojovaných športových disciplín a športov • dodržiavanie fair-play, organizácia súťaží • úspechy slovenských a zahraničných športovcov na ME, MS, OH • OH, olympijská symbolika, kalokagatia, fair–play

ŠPORTOVÉ ČINNOSTI POHYBOVÉHO REŽIMU

TC: ATLETIKA

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • prakticky demonštrovať osvojenú techniku základných atletických disciplín 	<ul style="list-style-type: none"> • technika atletických disciplín, základy techniky atletických činností • atletická abeceda, nízky a polovysoký štart, švihový a šliapavý beh, rýchly beh do 60 m, vytrvalostný beh, štafetový beh

	<ul style="list-style-type: none"> • skok do diaľky, skok do výšky, hod loptičkou a granátom
--	---

ŠPORTOVÉ ČINNOSTI POHYBOVÉHO REŽIMU

TC: ZÁKLADY GYMNASTICKÝCH ŠPORTOV:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • popísať štruktúru gymnastických športov, • športová gymnastika 	<ul style="list-style-type: none"> • rozdelenie gymnastických športov (športová gymnastika, športový aerobik, moderná gymnastika, gymteamy) • akrobacia • ľah vznesmo; stojka na lopatkách znožmo, s čelným, bočným roznožením; kotúle vpred, kotúle vzad v rôznych obmenách východiskovej, hlavnej, výslednej polohy, kotúl'ové väzby, stojka na rukách s rôznou polohou nôh, stojka na rukách – kotúl' vpred, premet bokom, väzby s kotúl'om vpred, vzad, stojkou na rukách – kotúl' vpred, podpor stojmo prehnute vzad • skoky a obraty • znožmo, skrčmo prípäťmo, skrčmo roznožmo čelne, bočne, s obratom • hrazda po ramená – zostava minimálne 4 cvičebné tvary: výmyk, toč jazdmo vpred, toč vzad alebo vpred, prešvihy únožmo vpred, vzad, zoskok • preskok – koza na šírku D, na dĺžku CH, kôň na dĺžku CH: skrčka, roznožka, odbočka • kruhy CH – kmihanie vo vise, vis vznesmo, vis strmhlav, zhyb vo vise • ľah vznesmo; stojka na lopatkách znožmo, s čelným, bočným roznožením; kotúle vpred, kotúle vzad v rôznych obmenách východiskovej, hlavnej, výslednej polohy, kotúl'ové väzby, stojka na rukách s rôznou polohou nôh, stojka na rukách – kotúl' vpred, premet bokom, väzby s kotúl'om vpred, vzad, stojkou na rukách – kotúl' vpred, podpor stojmo prehnute vzad • skoky a obraty • znožmo, skrčmo prípäťmo, skrčmo roznožmo čelne, bočne, s obratom • preskok – koza na šírku D, na dĺžku

	<p>CH, kôň na dĺžku CH: skrčka, roznožka, odbočka</p> <ul style="list-style-type: none"> • kruhy CH – kmihanie vo vise, vis vnesmo, vis strmhlav • moderná gymnastika D • švihadlo – preskoky na mieste, z miesta znožmo, jednonožne, skrižmo, striedavonožne; krúženie – kruhy, osmičky; kmihanie; hádzanie a chytanie
--	--

ŠPORTOVÉ ČINNOSTI POHYBOVÉHO REŽIMU

TC: ŠPORTOVÉ HRÝ:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> • pomenovať a popísať funkcie hráčov v obrane i v útoku, • vyplniť jednoduchý pozorovací hárok o výkone hráča i družstva, • ukázať a v hre (stretnutí) uplatniť techniku základných herných činností jednotlivca, • využiť herné kombinácie a systémy v hre 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcie hráčov v jednotlivých športových hrách, systematika herných činností, herné kombinácie a herné systémy • hodnotenie herného výkonu hráča i družstva v danej športovej hre • basketbal • prihrávka, dribling, strel'ba z miesta, z krátkej a strednej vzdialenosti, bránenie hráča bez lopty a s loptou, hrať na dva koše podľa pravidiel, • futbal • prihrávka, tlmenie lopty, strel'ba, obsadzovanie hráča bez lopty a s loptou, hrať podľa pravidiel • hádzaná • prihrávka jednou rukou od pleca s veľkým náprahom, dribling, strel'ba zhora z miesta, skokom do bránkoviška, obsadzovanie hráča bez lopty s loptou, hrať na dve bránky podľa pravidiel • volejbal • odbitie horné na mieste, po pohybe, spodné podanie, prihrávka na nahrávača pri sieti, nahrávka, hrať podľa upravených pravidiel (2:2, 3:3)

ŠPORTOVÉ ČINNOSTI POHYBOVÉHO REŽIMU

TC: SEZÓNNE POHYBOVÉ ČINNOSTI:

Výkonový štandard:	Obsahový štandard:
<ul style="list-style-type: none"> demonštrovať základné plavecké zručnosti, preplávať technicky správne s príslušným štartovým skokom a obrátkou 50 m (vybraný plavecký spôsob), vysvetliť spôsoby dopomoci a záchrany topiaceho, prispôbiť si výstroj a výzbroj potrebný pre vykonávanie jednotlivých sezónnych činností, orientovať sa v prírode podľa turistických značiek, mapy, buzoly, ale aj prírodných úkazov, absolvovať súvislý pochod s prekonávaním terénnych prekážok v dĺžke 4 – 8 km, v prírode sa správať podľa zásad ochrany životného prostredia, zorganizovať pohybové hry v prírode pre kolektív spolužiakov, dodržiavať pravidlá cestnej premávky pre chodcov a cyklistov	<ul style="list-style-type: none"> plávanie základné plavecké zručnosti (dýchanie, vznášanie, splývanie, skok do vody, ponáranie) plavecké obrátky, plavecké spôsoby kraul, znak, prsia dopomoc unavenému plavcovi, základy záchrany topiaceho cvičenia v prírode orientácia na stanovisku podľa buzoly, určovanie azimutu, turistické značky, orientácia podľa mapy, určovanie a výber vybraných smerov presunu, výber, príprava a likvidácia ohniska presun mierne členitým terénom s prekonávaním terénnych prekážok základné pravidlá ochrany životného prostredia, cvičenia rovnováhy na prírodných prekážkach, nosenie prírodných predmetov jednotlivo, v dvojiciach a iných skupinách (klady, kamene, brvná a pod.), pohybové hry v prírode jazda na bicykli, zmeny smeru a rýchlosti jazdy, otáčanie, predchádzanie a jazda zručnosti

Metodicko-organizačné pokyny na vyučovanie tematických celkov

Základný tematický celok

Atletika sa do vyučovania zaraďuje v odporúčanom časovom rozvrhu s možnosťou členíť učivo do dvoch TC v jeseni a na jar.

Základy gymnastických športov (športová gymnastika a moderná gymnastika) sa vyučujú vo všetkých ročníkoch. Modernú gymnastiku sa odporúča vyučovať iba v skupinách dievčat. Ďalšie druhy gymnastických športov (športový aerobik, gymteamy) je možné vyučovať v rámci výberového tematického celku.

Športové hry - basketbal, futbal, hádzaná, volejbal. Športové hry odporúčame vyučovať tak, aby sa žiaci v priebehu základnej školy zoznámili so všetkými uvedenými športovými hrami. Hodiny telesnej výchovy sa v TC Športové hry rozdeľujú na **nácvičné, opakovacie a zdokonaľovacie** a na **hodiny určené na zápasy**. V školách, ktoré nemajú potrebné materiálne podmienky na výučbu hier, možno počty hodín určené na nácvik a zdokonaľovanie herných systémov využiť na nácvik herných činností jednotlivca a kombinácií. Na hodinách určených

na zápasy učiteľ vhodne zaradí súťaže a zápasy v prípravných hrách a zápasy podľa pravidiel zvolenej športovej hry (resp. upravených pravidiel), pričom nehrajúci žiaci sa učia plniť funkciu rozhodcu, zapisovateľa a pod.

Účelové cvičenia sa organizujú v rozsahu piatich hodín v 5. -9. ročníku. Pri činnosti mimo areál školy je potrebné zabezpečiť predpísaný počet učiteľov. Podľa miestnych podmienok sa využívajú areály zdravia. Pri presunoch na miesta cvičenia na bicykloch a pri jazde na bicykloch v podmienkach cestnej premávky v rámci cvičenia sa odporúča spolupracovať s miestnym orgánom Policajného zboru. Za cvičenia v prírode sa nepovažujú výlety s prevažne kultúrnou poznávacou činnosťou, ani osobitnou smernicou určené celoškolské cvičenia zamerané na precvičovanie učiva "Ochrana života a zdravia".

Do **povinne voliteľného tematického celku** je možné zaradiť pohybové činnosti, na ktoré má škola podmienky, o ktoré majú žiaci záujem a pri ich vyučovaní sú dodržané bezpečnostné predpisy. Pri zaradení netradičnej pohybovej aktivity do vyučovania telesnej výchovy sa vyžaduje od vyučujúceho kvalifikácia pre príslušnú pohybovú aktivitu získaná v rámci pregraduálneho štúdia, v metodicko-pedagogickom centre alebo najnižšia trénerská alebo cvičiteľská trieda.

Netradičné pohybové aktivity, menej známe pohybové a športové hry. Medzi takéto aktivity môžeme o. i. zaradiť menej známe športové hry ako **bejzbal, ringo, lakros, softbal, bedminton, florbal a pohybové aktivity ako korčuľovanie in - line, snowbord.**

Cvičenia v posilňovni. Jednou z výberových pohybových aktivít je rozvoj silových pohybových schopností v posilňovni. Pretože najpriaznivejšie podmienky na začatie systematického posilňovania v ontogenéze vývoja jedinca je obdobie rastovej akcelerácie (13 - 15 rokov), odporúčame na školách, ktoré majú vybudovanú posilňovňu, počnúc 7. ročníkom zaradiť do ročného rozvrhu učiva aj TC v posilňovni (pre chlapcov a dievčatá). Pri rozvoji silových schopností prihliadať na telesný rozvoj a pohlavné osobitosti žiakov.

Metódy a formy:

V jednotlivých tematických celkoch je poskytnutý dostatočný priestor na tvorivú aplikáciu obsahu učiva učiteľom vzhľadom k možnostiam školy i konkrétnych žiakov. Pri výbere cvičení a hier bude každý učiteľ pristupovať citlivo tak, aby bolo možné u každého žiaka dosiahnuť postupný rozvoj kompetencií. Pre splnenie všetkých cieľov telesnej výchovy budeme realizovať tieto organizačné formy:

- vyučovacia hodina telesnej výchovy (hlavná organizačná forma),
- pohybové aktivity v školskom klube (ako dôležitá súčasť popoludňajšie činnosti),
- záujmové krúžky na škole s pohybovým zameraním (výberová forma aktivít),
- školské športové súťaže – pravidelné i jednorazové,
- cvičenia v prírode (2 x ročne v rozsahu 5 hodín).

Metódy a formy vyučovania vzhľadom na výkon

- motivačná metóda,
- rozhovor,
- motivačný rozhovor,
- riadený rozhovor,
- expozičná metóda,
- fixačná metóda,
- frontálne opakovanie,

- prezentácia,
- výklad,
- praktické cvičenia,
- pochvala a povzbudenie,
- skupinová práca.

Medzipredmetové vzťahy:

Prírodovedné predmety – prírodopis

Výchovné predmety – etická výchova, pracovná výchova

Humanitné predmety – slovenský jazyk a literatúra, dejepis, geografia

Prierezové témy:

Pri vyučovaní sa budú prelínať ako integrovaná súčasť vzdelávacieho obsahu v predmete telesná a športová výchova tieto prierezové tematiky:

V telesnej a športovej výchove sa významne uplatňujú viaceré prierezové témy. Najvýraznejšie zastúpenie má ochrana života a zdravia, ale integrované sú i ďalšie z nižšie uvedených prierezových tém:

- dopravná výchova
- výchova k bezpečnosti v cestnej premávke,
- environmentálna výchova,
- osobnostný a sociálny rozvoj,
- ochrana života a zdravia,
- regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu,
- mediálna výchova
- rozvoj komunikačných zručností
- multikultúrna výchova

Multikultúrna výchova

- rozvíjať u žiakov poznanie rozličných tradičných aj nových kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- uvedomovať si vlastnú kultúrnu identitu a vedieť ju porovnávať so špecifikami iných kultúr
- rozvíjať žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr
- rozvíjať u žiakov poznanie odevnej kultúry rozličných kultúr, akceptovať kultúrne rozmanitosti ako spoločenskú realitu
- tolerovať a chápať rýchly vývoj techniky
- vnímať vlastné tradície a porovnávať ich s inými krajinami
- prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne pred spolužiakmi

Mediálna výchova

- učiť žiakov, ako zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať médiá a ich produkty
- naučiť žiakov schopnosti samostatne vyjadriť svoj názor na informácie z médií
- učiť žiakov zmysluplne, kriticky a selektívne vnímať a využívať informácie z médií
- naučiť žiakov vyjadriť svoj názor na informácie z médií, nedať sa ovplyvniť
- uvedomovať si negatívne vplyvy techniky na osobnosť
- selektovať vhodné informácie a spracovať ich
- vedieť selektovať získané informácie a zhodnotiť ich dôveryhodnosť

Osobnostný a sociálny rozvoj

- rozvíjať ľudský potenciál žiakov, poskytovať im základy pre plnohodnotný a zodpovedný život
- rozvíjať tvorivý prístup k vlastným činnostiam, otvorenosť k experimentovaniu
- rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebapoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, za osobný život a sebazvedelávanie
- prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne pred spolužiakmi
- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky
- uvedomiť si svoje vlastné sily a nepreceňovať sa

Environmentálna výchova

- osvojiť si základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a životné prostredie
- pozorovať prírodu a zmeny v prírode
- podieľať sa aktívne na zveľaďovaní životného prostredia školy a jej okolia
- správať sa šetrne k prírodným zdrojom
- uskromniť sa v spotrebe, ktorá zaťažuje prírodné prostredie
- aktívne sa podieľať na ochrane životného prostredia
- vnímať vzťah medzi človekom a životným prostredím
- budovať pozitívny vzťah k práci, peniazom
- správne racionálne chápať techniku vo vzťahu príroda - spoločnosť – technika

Ochrana života a zdravia

Zámerom prierezovej témy je viesť žiakov k ochrane svojho zdravia a života a ostatných ľudí prostredníctvom teoretických a praktických poznatkov a zručností, poskytovanie pomoci druhým v prípade ohrozenia zdravia a života.

- dodržiavať zásady bezpečnosti pri práci s rôznym materiálom
- dodržiavať zásady bezpečnosti pri práci s rôznym materiálom a chrániť svoje zdravie a zdravie spolužiakov

Hodnotenie predmetu:

Okrem oficiálnych spôsobov hodnotenia je zameranosť na formatívne hodnotenie žiakov. Vyzdvihujú sa ich pokroky a dáva sa im spätná väzba, na ktorých oblastiach je potrebné ešte popracovať. Učebný predmet sa bude hodnotiť podľa platných metodických pokynov na č. 22 /2011 na hodnotenie žiakov ZŠ s účinnosťou od 1. mája 2011.

Hodnotenie predmetu Telesná a športová výchova je slovné, sebahodnotením a písomne a to známkami:

- výborný
- chválitebný
- dobrý
- dostatočný
- nedostatočný

Priebežné hodnotenie – každú vyučovaciu hodinu, týždeň. Celkové hodnotenie – raz za ½ rok.

Učebné zdroje:

1. Učebné osnovy štátneho vzdelávacieho programu z telesnej výchovy.
2. Štátny vzdelávací program pre II. stupeň ZŠ v SR
3. Hanne Viehoffová - Eva Reuysová: Jak s dětmi trávit volný čas. Praha: Portál, 2000
4. Jana Hájková a kol.: Aerobik – soutěžní formy. Praha: Grada, 2006.
5. Jaromír Votík: Fotbalová cvičení a hry. Praha: Grada, 2005.
6. Jaroslav Křištofič: Pohybová příprava dětí. Praha: Grada, 2006.
7. Jim Stoppani: Velká kniha posilování. Praha: Grada, 2007.
8. Kolektív : Didaktika školskej telesnej výchovy, vydalo FTVŠ UK, 2001.
9. Kolektív autorov: Didaktika školskej telesnej výchovy. Bratislava: FTVŠ UK, 2001.
10. Kolektív autorov: Posilování od A do Z. Praha: Computer Press, 2008.
11. Kolektív autorov: Športy. Bratislava : Fortuna Print, 2006.
12. Metodiky a pravidlá jednotlivých športov – vydavateľstvo športovej literatúry, FTVŠ UK, vysokoškolské študijné texty.
13. Patricie Koubská: Cvičíme pro radost. Praha: Portál, 2007.
14. Prešov : Manacon, obchod, služby, poradenstvo, 2001.
15. Rudolf Horváth: Telesný vývin a pohybová výkonnosť rómskych detí mladšieho školského veku.
16. Sivák, J. a kol.: Metodická príručka - Telesná výchova pre prvý stupeň ZŠ. Bratislava: SPN, 1998.
17. Václava Kunová: Zdravá výživa. Praha: Grada, 2004.